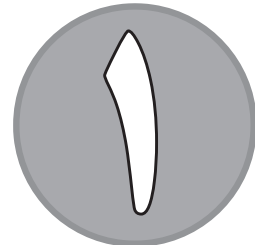


صبح جمعه

۱۴۰۲/۸/۱۹



## دفترچه شماره (۱)



# آزمون ۱۹ آبان ماه ۱۴۰۲

## آزمون اختصاصی دوازدهم انسانی

نام درس	معمولاً دانش آموزان در هر رده ترازوی به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می دهند.				
	۴۰۰۰	۴۷۵۰	۵۵۰۰	۶۲۵۰	۷۰۰۰
ریاضی و آمار	۱	۲	۳	۴	۶
علوم و فنون ادبی	۱	۲	۳	۵	۶
جامعه‌شناسی	۱	۲	۵	۷	۸
روان‌شناسی	۱	۲	۴	۵	۷

نام و نام خانوادگی:	شمارنده:
تعداد سؤال: ۷۰	مدت پاسخ‌گویی: ۷۵ دقیقه

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	وضعیت پاسخ‌گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	ریاضی و آمار (۳)	۱۰	۱	۱۰	۱۵
۲	اجباری	ریاضی و آمار (۱)	۱۰	۱۱	۲۰	۱۵
۳	اجباری	علوم و فنون ادبی (۳) و (۱)	۲۰	۲۱	۴۰	۲۰
۴	اجباری	جامعه‌شناسی (۳)	۱۰	۴۱	۵۰	۱۰
۵	انتخابی	جامعه‌شناسی (۱)	۵	۵۱	۵۵	۵
		جامعه‌شناسی (۲)	۵	۵۶	۶۰	
۶	اجباری	روان‌شناسی	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰

## پدیدآوردگان آزمون

### طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، ابوالفضل بهاری، گلناز بینقی، محمدابراهیم تونندهجانی، آروین حسینی، محمد حمیدی، احمدرضا ذاکرزاده، امیر زراندوز، سعید عزیزخانی، علی قهرمانزاده، فرشید کریمی، امیر محمودیان
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، عزیز الیاسی پور، سعید جعفری، سید علیرضا علویان، فرهاد فروزان کیا، مجتبی فرهادی، یاسین مهدیان، شیوا نظری، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	امیرمهدی افشار، ریحانه امینی، آریتا بیدقی، کوثر شاه‌حسینی، فاطمه صفری، سید محمد مدنی دینانی
روان‌شناسی	حمیدرضا توکلی، مهدی جاهدی، محمد حبیبی
عربی زبان قرآن	محمود بادربین، ولی برجی، مجید بیگلری، امیرحسین پورخنجری، ابوالفضل تاجیک، محمد جهان‌بین، حسین رضایی، امیرحسین شکوری، روح‌الله گلشن، علی محسن‌زاده، سید محمدعلی مرتضوی
تاریخ و جغرافیا	زهره دامیار، صبا صفایی، زهرا کتیبه، آرش مرتضائی فر، جواد میریلوکی، کیانا یوسف‌زاده
فلسفه و منطق	محمد آقاصالح، سبا جعفرزاده صابری، پرگل رحیمی، محمد رضایی‌بقا، موسی سپاهی، حمید سودیان، فرهاد قاسمی‌نژاد، فیروز نژادنجف، علیرضا نصیری
اقتصاد	آفرین ساجدی، سارا شریفی، مهدی ضیائی

### گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	ویراستار رتبه برتر کنگور	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم تونندهجانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، علی مرشد، محمد حمیدی، آروین حسینی	_____	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	یاسین مهدیان	محمدحسین غلامی	فریبا رنوفی
جامعه‌شناسی	کوثر شاه‌حسینی	کوثر شاه‌حسینی	فاطمه صفری	آرش مرتضائی فر	زهرة قموشی
روان‌شناسی	مهسا عفتی	مهسا عفتی	محمد صمدی زاداسفنگره	صبا صفایی	زهرة قموشی
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	_____	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	زهرا دامیار	زهرا دامیار	_____	_____	عطیه محلوجی
فلسفه و منطق	سبا جعفرزاده صابری	علیرضا نصیری	فرهاد علی‌نژاد	کیانا یوسف‌زاده، مهتاب شیرازی	زهرة قموشی
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	مرتضی عزیزی	رامیلا عسگری	زهرة قموشی

### گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: زهرة قموشی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی



احتمال  
صفحه‌های ۱۲ تا ۲۷

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.  
وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۳)

۱- پیشامدهای  $A$  و  $B$  و  $C$  از فضای نمونه  $S$  انتخاب شده‌اند. اگر  $A \cap B = \emptyset$  و  $A \cap C \neq \emptyset$  و  $B \cap C \neq \emptyset$  باشد کدام گزینه درست است؟

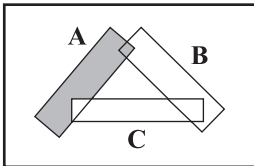
$$A \cup B = C \quad (۲)$$

$$A - C = A - B \quad (۱)$$

$$(A \cap C) \cup B = A \quad (۴)$$

$$(A \cup B) - C = (A - C) \cup (B - C) \quad (۳)$$

$S$



۲- اگر  $A$  و  $B$  و  $C$  سه پیشامد از فضای نمونه  $S$  باشند، ناحیه رنگی کدام است؟

$$(A - C) \cup (A - B) \quad (۱)$$

$$[C' - (B - A)] - A' \quad (۲)$$

$$[A \cap (B - C)] \cup [B' - C] \quad (۳)$$

$$A \cup B \quad (۴)$$

۳- اگر ماه‌های سال را فضای نمونه در نظر بگیریم و به تصادف یک ماه انتخاب کنیم، با توجه به پیشامدهای زیر کدام گزینه نادرست است؟  
(الف) پیشامد  $A$  اینکه دومین ماه یکی از فصل‌ها انتخاب شده باشد.

(ب) پیشامد  $B$  اینکه یکی از ۳ ماه فصل بهار یا آخرین ماه سال انتخاب شده باشد.

(ج) پیشامد  $C$  اینکه یکی از دو ماه اول تابستان یا یکی از دو ماه آخر فصل پاییز انتخاب شده باشد.

(۱) پیشامدهای  $B$  و  $C$  ناسازگارند. (۲) پیشامدهای  $A$  و  $C$  سازگارند.

(۳) پیشامد  $A - B$  دو عضو دارد. (۴) پیشامد  $A \cup C$ ، ۶ عضو دارد.

۴- خانواده‌ای دارای ۴ فرزند است. اگر  $A$  پیشامد حداقل ۳ فرزند خانواده دختر باشد، آنگاه پیشامد  $A$  با کدام یک از پیشامدهای زیر ناسازگار است؟

(۱) حداقل یک فرزند پسر باشد. (۲) همگی دختر باشند.

(۳) یکی در میان دختر و پسر باشند. (۴) هم‌جنس باشند.

۵- سکه‌ای را پرتاب می‌کنیم. اگر رو ظاهر شود آنگاه تاس را می‌ریزیم و در غیر این صورت یک‌بار دیگر سکه می‌اندازیم. پیشامد آن که سکه رو و تاس عدد اول بیاید، چند عضو دارد؟

$$۲ \quad (۴)$$

$$۳ \quad (۳)$$

$$۴ \quad (۲)$$

$$۵ \quad (۱)$$

۶- سکه‌ای را به صورت متوالی پرتاب می‌کنیم. احتمال آن که در بار ششم برای چهارمین بار «پشت» بیاید کدام است؟

$$\frac{1}{64} \quad (۴)$$

$$\frac{1}{32} \quad (۳)$$

$$\frac{5}{32} \quad (۲)$$

$$\frac{3}{64} \quad (۱)$$

۷- از بین اعداد طبیعی ۱ تا ۲۰، دو عدد به صورت تصادفی انتخاب می‌کنیم، با کدام احتمال حاصل ضرب این دو عدد مضرب ۱۰ است؟

$$\frac{53}{190} \quad (۴)$$

$$\frac{77}{190} \quad (۳)$$

$$\frac{37}{19} \quad (۲)$$

$$\frac{4}{19} \quad (۱)$$

۸- اگر  $A$  و  $B$  دو پیشامد ناسازگار و  $P(A) = \frac{4}{9}$  و  $P(B - A) = \frac{3}{7}$  باشند. مقدار  $P((A \cup B)')$  کدام است؟

$$\frac{12}{63} \quad (۴)$$

$$\frac{51}{63} \quad (۳)$$

$$\frac{35}{63} \quad (۲)$$

$$\frac{8}{63} \quad (۱)$$

۹- سه نفر در یک شرکت کار می‌کنند، با کدام احتمال حداقل دو نفر از آن‌ها در یک ماه استخدام شده‌اند؟

$$\frac{35}{144} \quad (۴)$$

$$\frac{19}{72} \quad (۳)$$

$$\frac{17}{72} \quad (۲)$$

$$\frac{5}{36} \quad (۱)$$

۱۰- از جعبه‌ای شامل ۴ مهره سبز، ۵ مهره آبی و ۳ مهره قرمز، به تصادف ۳ مهره انتخاب می‌کنیم، با کدام احتمال در میان مهره‌های انتخابی حداقل یک مهره آبی وجود دارد؟

$$\frac{41}{44} \quad (۴)$$

$$\frac{39}{44} \quad (۳)$$

$$\frac{37}{44} \quad (۲)$$

$$\frac{25}{44} \quad (۱)$$

محل انجام محاسبات



## ریاضی و آمار (۱)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.  
وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

تابع  
(ضابطه جبری تابع، نمودار  
تابع خطی)  
صفحه‌های ۵۰ تا ۶۲

۱۱- تابع  $f$  به هر عدد حقیقی  $x$  مجموع (دو برابر مربع عدد  $x$ ، سه برابر قرینه عدد  $x$  و عدد حقیقی  $a$ ) را نسبت

می‌دهد. اگر این تابع به  $\sqrt{3}+1$  عدد ۳ را نسبت دهد، به ۳ چه عددی را نسبت می‌دهد؟

- (۱)  $7 - \sqrt{3}$  (۲)  $7 - 3\sqrt{3}$  (۳)  $13 + \sqrt{3}$  (۴)  $13 - 3\sqrt{3}$

۱۲- تابع  $f(x) = (x^2 + 1)\sqrt{x-1}$ ، با دامنه  $D_f = \{5, 2m\}$  و برد  $R_f = \{0, \frac{52}{n}\}$  مفروض است. حاصل  $\frac{n}{m}$  کدام است؟

- (۱)  $\frac{1}{2}$  (۲) ۲ (۳) ۱ (۴)  $\frac{1}{5}$

۱۳- به‌ازای چند مقدار صحیح  $k$ ، تابع خطی  $f(x) = \left(\frac{12-3k}{5}\right)x - 3 - k$  از ناحیه دوم مختصات نمی‌گذرد؟

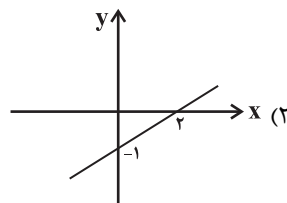
- (۱) ۷ (۲) ۸ (۳) ۹ (۴) ۱۰

۱۴- تابع خطی  $f(x) = mx + n$  با خط  $3x - 6y = k$  برخوردی ندارد و تابع  $f$  از نقطه  $(4, 5)$  می‌گذرد. مقدار  $2m + n + k$  کدام یک از گزینه‌ها

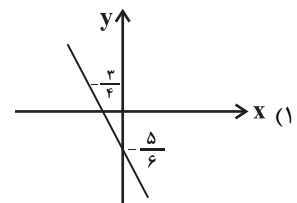
نمی‌تواند باشد؟

- (۱) ۱۲ (۲) -۱۲ (۳) ۱۴ (۴) -۱۴

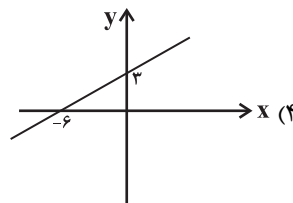
۱۵- در کدام گزینه ضابطه تابع خطی با نمودار رسم شده مطابقت دارد؟



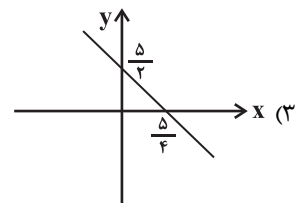
$$f(x) = \frac{-x}{2} - 1$$



$$f(x) = \frac{-5}{6}x + \frac{3}{4}$$



$$f(x) = \frac{x}{4} + 3$$



$$f(x) = -2x + \frac{5}{2}$$

محل انجام محاسبات



۱۶- یک شرکت برای تولید  $x$  کالا طبق رابطه  $C(x) = 400 + 20x$  بر حسب تومان هزینه می‌کند و هر کالا را ۶۰ تومان می‌فروشد، این شرکت حداقل

چه تعداد از این کالا را بفروشد تا سوددهی آغاز شود؟

۲۵ (۴)

۲۰ (۳)

۱۵ (۲)

۱۱ (۱)

۱۷- اگر تابع خطی  $f(x) = 2x + b$  با دامنه  $a \leq x \leq 7$  و برد  $5 \leq y \leq 16 + a$  باشد، حاصل  $f(a+b)$  کدام است؟

۱۴ (۴)

۱۲ (۳)

۱۱ (۲)

۱۰ (۱)

۱۸- تابع خطی  $f(x) = (m-1)x + n$  محور طول‌ها را در نقطه‌ای به طول ۲ و محور عرض‌ها را در نقطه‌ای به عرض ۴- قطع می‌کند.  $f(m) + f(n)$

کدام است؟

 $-\frac{1}{10}$  (۴)

 $\frac{1}{10}$  (۳)

۱۰ (۲)

-۱۰ (۱)

۱۹- اگر تابع خطی  $f(x) = -(3k+1)x - \frac{5k+3}{4}$  به‌ازای همه مقادیر  $k$  از نقطه  $(\alpha, \beta)$  بگذرد، مقدار  $\frac{(\beta+\alpha)^2}{2}$  کدام است؟

۴ (۴)

 $\frac{3}{4}$  (۳)

 $\frac{9}{32}$  (۲)

 $\frac{16}{9}$  (۱)

۲۰- در تابع خطی  $f$ ، اگر  $f(3) = -7$  و  $2f(1) + f(-1) = 3$  باشد، نمودار تابع از کدام ناحیه محورهای مختصات نمی‌گذرد؟

چهارم (۴)

سوم (۳)

دوم (۲)

اول (۱)

محل انجام محاسبات



## علوم و فنون ادبی (۳) و (۱)

## پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

علوم و فنون ادبی (۳):

مراعات‌نظیر، تلمیح و تضمین

و کارگاه تحلیل فصل

صفحه‌های ۲۹ تا ۴۰

علوم و فنون ادبی (۱):

فصل سوم

(درس‌های ۷ تا ۹)

+ کارگاه تحلیل فصل سوم

صفحه‌های ۵۹ تا ۷۸

۲۱- با توجه به ویژگی‌های قلمروهای سه‌گانه شعر در سبک خراسانی، کدام گزینه نادرست است؟

(۱) طبیعی و معتدل بودن استفاده از آرایه‌های ادبی (قلمرو ادبی)

(۲) واقع‌گرایی در شعر و توصیفات عمدتاً طبیعی و ساده (قلمرو فکری)

(۳) ساده‌بودن قافیه و ردیف (قلمرو زبانی)

(۴) حاکم‌بودن روح حماسه بر ادبیات (قلمرو فکری)

۲۲- کدام یک از گزینه‌های زیر از ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی نیست؟

(۱) کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات

(۳) بی‌توجهی به زبان و بی‌دقتی در جملات و ترکیب‌ها

(۲) سادگی زبان شعر

(۴) استفاده از دو نشانه برای یک مضمم

۲۳- با توجه به ویژگی‌های سبکی، هریک از متن‌های زیر به ترتیب، مربوط به نثر کدام دوره می‌باشند؟

(الف) ما با دل خویش حاجب فاضل عم خوارزمشاه آلتون‌تاش را بدان جایگاه یابیم که پدر ما و امیر ماضی بود، که از روزگار کودکی تا امروز او را بر ما شفقت و مهربانی بوده است که پدران را باشد بر فرزندان.

(ب) قابیل گفت: من هم‌داستان نباشم و آدم به سال اندر روز معلوم کرد که بدان روز قربان کردی و از آسمان چیزی سرخ بیامدی بر گونه آتش و مردم بدانستی که آن قربان پذیرفته است.

(۱) سامانی - غزنوی و سلجوقی

(۳) غزنوی و سلجوقی - سامانی

(۲) سامانی - سامانی

(۴) غزنوی و سلجوقی - غزنوی و سلجوقی

۲۴- کدام گزاره درباره ابیات زیر نادرست است؟

«بشمر ماورای جلالش نیافت

نه بر اوج ذاتش پرد مرغ وهم

بصر منتهای جمالش نیافت

نه در ذیل وصفش رسد دست فهم»

(۱) بیت اول به ترصیع و بیت دوم به موازنه آراسته شده‌است.

(۲) ترکیب «مرغ وهم» تشبیه و ترکیب «دست فهم» استعاره دارد.

(۳) در هر دو بیت، هجای کشیده در واژه‌های قافیه دیده می‌شود.

(۴) بیت دوم با بیت «مده ای رفیق پندم که نظر بر او فکندم / تو میان ما ندانی که چه می‌رود نهانی» تناسب معنایی ندارد.

۲۵- مرز پایه‌های آوایی کدام بیت درست است؟

(۱) من اندر خود نمی‌یابم که روی از دوست برتابم

بدار ای دوست دست از من که طاقت رفت و پایابم

م ن در خُد	ن می یا بَم	کِ رو یِز دوست	بِ داری دوس	ت دس تز من	کِ طاقت رفت	و پایا بَم
------------	-------------	----------------	-------------	------------	-------------	------------

(۲) از سر هستی بگذر از سر مستی چه روی

دست بدار از سر و زر این همه دستان چه کنی

از س ر هس	تی ب گ ذ	رز س ر مس	تی چ زوی	دس ت ب دار	از س ر زَر	این م دس	تان چ کُنی
-----------	----------	-----------	----------	------------	------------	----------	------------

(۳) سال و فال و مال و حال و اصل و نسل و تخت و بخت

بادت اندر شهریاری برقرار و بردوام

سَالُ فَالُ	مَالُ حَالُ	اَصْلُ نَسْلُ	تَخْتُ بَخْتُ	بَادَتُ اِنْدَرُ	شَهْرِیاری	بِرْقِ رَارُ	بِرْدوام
-------------	-------------	---------------	---------------	------------------	------------	--------------	----------

(۴) به نعمت‌ها رسند آن‌ها که ورزیدند نیکی‌ها

به شدت‌ها رسند آن‌ها که بشکستند پیمان‌ها

بِ نَعْمَتِها	رِسند اِنها	کِ وِرزی دِن	دنی کیها	بِ شَدتِها	رِسند اِنها	کِ بَش کس تِن	دِ پی مانها
---------------	-------------	--------------	----------	------------	-------------	---------------	-------------

۲۶- تقطیع هجایی کدام بیت، با بیت زیر یکسان است؟

«طالب به دو دیده نقش او بست

(۱) گفتار کمال ارزد هر بیت به دیوانی

(۲) از لعل تو یک‌زمان شکیبم نیست

(۳) تا دیده شود به خاک آن پای

(۴) پیداست ز نالیدن مرغان گلستان

مطلوب چو عین شد عیان یافت»

یک نکته از این دفتر گفتیم و همین باشد

بی باده کجا قرار گیرد مست

عاشق ره وه به دیده پیوید

کاسوده ز سودای غمش هیچ سری نیست

## یک روز، یک درس

روزهای شنبه در سایت کانون [www.kanoon.ir](http://www.kanoon.ir) به درس علوم و فنون ادبی اختصاص دارد. شما می‌توانید خلاصه‌درس‌ها، نمونه سؤالات پیشنهادی و آزمونک مربوط به درس علوم و فنون ادبی را در این روز از قسمت تازه‌ها در سایت کانون و نیز صفحه مقطع خود دریافت کنید.



۲۷- کدام گزینه از نظر خط عروضی کاملاً صحیح نوشته شده است؟

(۱) سینه با داغ تو کی خواهش مرهم دارد:

سی	ن	با	دا	غ	ت	کی	خوا	ه	ش	م	هم	دا	رد
----	---	----	----	---	---	----	-----	---	---	---	----	----	----

(۲) دولت شاه جهان بسته است با دوران چرخ:

د	ل	ت	شا	ه	ج	هان	ب	ت	با	د	را	ن	چرخ
---	---	---	----	---	---	-----	---	---	----	---	----	---	-----

(۳) تا بخندد گل به هنگام بهار از گلستان:

تا	ب	خ	د	گل	ب	ه	گا	م	ب	ها	رز	گل	س	تان
----	---	---	---	----	---	---	----	---	---	----	----	----	---	-----

(۴) چه کند بنده که با جور تحمل نکند:

چ	ک	ن	ب	د	ک	با	ج	ت	ح	م	ن	ک	ن
---	---	---	---	---	---	----	---	---	---	---	---	---	---

۲۸- علائم هجایی مقابل همه ابیات صحیح است؛ به جز:

(۱) مکن کاندرو وفاداری نخواهی یافت ماندم: ---U---U---U---U

(۲) تا کودکان در پی فتنند این پیر دردآشام را: -U---U---U---U--

(۳) جانستانی دلربایی پس ز من جویی جدایی: --U---U---U---U-

(۴) سرو را قامت خوبست و قمر را رخ زیبا: --UU--UUU--UU--U-

۲۹- در چند بیت، «تشبیه و تلمیح» مشهود است؟

(الف) تنها نه منم مست ز خم خانه عشقت

(ب) اگر عکس رخ و بوی سر زلفت نبودندی

(ج) ما بی خودیم و مدعیان اند بی خبر

(د) لبهای تو خضر اگر بدیدی

(ه) پاره گرداند زلیخای صبا

(۱) یک

(۲) دو

۳۰- آرایه مقابل همه ابیات درست است؛ به جز...

(۱) باد سحری نافه گشاد از سر زلفت

(۲) صد آفرین به بیدل کش گفته است طغرل

(۳) گه سبو ز من بر سنگ گه به پای خم افتم

(۴) چرا ننهیم؟ نهیم دل بر خیالست

(۱) یک

(۲) دو

(۳) سه

(۴) چهار

کز جرعه جامش در و دیوار خراب است

که بنمودی شب دیجور نور از طور موسی را

زان می که داده است به ما ساقی الست

گفتی لب چشمه حیات است

صبحدم بر یوسف گل پیرهن

(۳) سه

(۴) چهار

او کامروا شد که سحرخیز شد ای یار (تلمیح)

یارب مباد تیغش چون جوهر تبسم (تضمین)

ساقیا مرنج از من عالم جوانی هاست (مراعات نظیر)

چرا ندهم؟ دهیم جان در وصالت (ترصیع)

زلف شیطان صفت راهزن حوا شد

از دو بدمست یکی شهر پر از غوغا شد

این چه سری است که در دوره ما پیدا شد؟

آتشی حاصل و جان سوز من شیدا شد

لن ترانی به جواب از دو لبش گویا شد

(۳) ب، ه

(۴) ج، ه، د

رود شاپور شیرین را به دنبال

چشمه خضر دویدی ز پی اسکندر

حب دنیا پای بندست از همه یک سوزن است

رایش از پیغمبری و انگشتری بودی جری

۳۳- در کدام بیت، تضمین به کار نرفته است؟

(۱) چگونه کوتاه خواهم شبی که سعدی گفت

(۲) چون شعر خواجه تازه و تر بود شهریار

(۳) ورد صاحب نظران فاتحه روی تو باد

(۴) نغمه بلبل شیراز نرفته ست ز یادم

که دوست را نماید شب وصال دراز

شعر تو هم که درس خود از چشم تر گرفت

قل هو الله احد حرز دو ابروی تو باد

دوستان عیب کنندم که چرا دل به تو دادم



۳۴- در همه ابیات، آرایه‌های «تلمیح و استعاره» وجود دارد؛ به جز:

- (الف) ای که ز آب زندگی لعل تو می‌دهد نشان  
(ب) چشمه حیوان به تاریکی در است  
(ج) سکندروار در ظلمت بسی لب‌تشنه گردیدم  
(د) آب آتش می‌برد خورشید شب‌پوش شما  
(ه) همه کس طالب آن سرو روان است این‌جا
- (۱) د - الف (۲) ج - ب  
(۳) ب - ه (۴) ج - د

۳۵- آرایه‌های «تکرار، ترصیع، واج‌آرایی و موازنه» به ترتیب در کدام ابیات یافت می‌شوند؟

- (الف) این دل بسته خسته درد است  
(ب) دل نباشد تن چه داند گفت‌وگو  
(ج) شیر دنیا جوید اشکاری و برگ  
(د) این سخن چون پوست و معنی مغز دان
- (۱) د - ج - ب - الف (۲) ب - ج - الف - د  
(۳) الف - ب - د - ج (۴) ج - ب - د - الف

۳۶- آرایه‌های بیت زیر کدام‌اند؟

- «یکی غلام تو تحویل صد پیام دهد  
واژه‌آرایی، جناس، کنایه  
تضاد، استعاره، واج‌آرایی»
- (۱) مجاز، تشبیه، موازنه  
(۲) موازنه، کنایه، استعاره

۳۷- کدام گزینه با بیت زیر قرابت مفهومی دارد؟

- «هر کاو نظری دارد با یار کمان‌ابرو  
بر امید ابر گوهربار صائب چون صدف  
اسیر بند بلا را چه جای سرزنش است  
حیف باشد بر چنان تن پیرهن  
عشق‌بازی کار بیکاران بود»

۳۸- کدام‌یک از گزینه‌ها با بیت زیر مشابهت تصویری دارد؟

- «چو طاووس فلک بگریخت از باغ  
(۱) چو برزد آتش مشرق زبانه  
(۲) فلک برکرد زریں بادبانی  
(۳) چو خورشید برزد ز خرچنگ چنگ  
(۴) می سرخ از بساط سبزه می‌خورد»

۳۹- کدام دو بیت تقابل معنایی دارند؟

- (الف) گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند  
(ب) کس مشکل اسرار اجل را نگشاد  
(ج) اسرار ازل را نه تو دانی و نه من  
(د) عطار در دل و جان اسرار دارد از تو
- (۱) الف - ج (۲) الف - د  
(۳) ج - د (۴) ج - ب

۴۰- ابیات همه گزینه‌ها با بیت زیر ارتباط مفهومی دارند؛ به جز ...

- «یوب با چندین بلا کاندلر بلا شد مبتلا  
(۱) با قوت بازوان عشقت  
(۲) هاتف آن روز به من مژده این دولت داد  
(۳) فراقم سخت می‌آید ولیکن صبر می‌باید  
(۴) باغبان گر پنج‌روزی صحبت گل بآیدش»
- پیوسته این بودش دعا الصبر مفتاح الفرج  
سرپنجه صبر ناتوان است  
که بدان جور و جفا صبر و ثباتم دادند  
که گر بگریزم از سختی رفیق سست‌پیمانم  
بر جفای خار هجران صبر بلبل بآیدش





جامعه‌شناسی (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

علوم اجتماعی

(فوائد علوم اجتماعی،  
شاخه‌های علوم اجتماعی)

نظم اجتماعی

صفحه‌های ۱۲ تا ۳۱

۴۱- به ترتیب، هر یک از موارد زیر نتیجه چیست؟

- پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی

- بهره‌مندی از فرصت‌ها و در امان ماندن از آسیب‌های احتمالی زندگی اجتماعی

- غلبه بر محدودیت‌های طبیعی

(۱) شناخت پدیده‌های اجتماعی - شناخت قواعد زندگی در اجتماعات مختلف - علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها

(۲) آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی - فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یکدیگر - علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها

(۳) شناخت پدیده‌های اجتماعی - توضیح تأثیر اجتماعات بر زندگی انسان - دآوری علوم اجتماعی درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها

(۴) آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی - افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها - دآوری علوم اجتماعی درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها

۴۲- کدام گزینه به ترتیب، با عبارات مشخص شده، مرتبط است؟

- انتشار خبر دروغین فوت آلفرد نوبل در یک روزنامه، او را به فکر انداخت که تصویر بهتری از خود برای آیندگان به جا بگذارد.

- تخریب ایمن سازه‌های عظیم با استفاده از دینامیت، بدون آسیب رساندن به ساختمان‌های اطراف.

(۱) شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان و پیامدهای آن‌ها - تسلط بر طبیعت - شناخت راه صحیح زندگی و انتقاد از کنش‌های ناپسند انسان‌ها.

(۲) شناسایی عواملی که بر زندگی انسان و کنش‌های او تأثیر دارند - شناخت قوانین طبیعت - دآوری درباره کنش‌های ناپسند و ظالمانه انسان‌ها و غلبه بر محدودیت‌های کنش‌های آدمیان و پیامدهای آن‌ها.

(۳) شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان و پیامدهای آن‌ها - تسلط بر طبیعت - نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی و دانش‌های ابزاری.

(۴) پیش‌بینی کنش‌ها و پیامدهای آنها برای پیشگیری - رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت - رهاسازی و آزادسازی انسان از ظلم‌ها و اسارت‌هایی که در اثر کنش‌های انسان‌ها پدید می‌آیند.

۴۳- به ترتیب، صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

- «جامعه‌شناسی کلان» به بررسی کنش اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی کلان می‌پردازد.

- موضوع مطالعه علوم اجتماعی، پدیده‌های اجتماعی است.

- علوم اجتماعی یکی از شاخه‌های جامعه‌شناسی است.

- بررسی انواع و ابعاد کنش اجتماعی، موجب شکل‌گیری دانش‌های مختلفی می‌شود.

(۱) ص - غ - ص - غ (۲) غ - ص - غ - ص (۳) ص - ص - غ - غ (۴) غ - غ - ص - ص

۴۴- کدام گزینه، به ترتیب جدول زیر را به درستی کامل می‌کند؟

جامعه‌شناسی خرد و کلان	بررسی پدیده‌های خرد و کلان	یکی از شاخه‌های علوم اجتماعی	فهم معانی کنش‌های انسانی
ب	د	الف	ج

- علوم تفهیمی

- زبان‌شناسی

- مکمل یکدیگر

- جامعه‌شناسی شهری

(۱) الف - ج - ب - د (۲) الف - ج - د - ب (۳) ج - الف - د - ب (۴) ج - الف - ب - د

۴۵- به ترتیب، پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

- «تعجب غربی‌ها از شنیدن صدای اذان در حالی که این صدا برای ساکنان محلی کشورهای مسلمان جزئی از زندگی روزمره است»، نشان‌دهنده چیست؟

- عبارت مطرح شده در کدام گزینه از نتایج نظم اجتماعی نمی‌باشد؟

(۱) در زندگی ما انسان‌ها، نظم‌های پنهان و شگفت‌انگیزی وجود دارد که با هنر آشنایی‌زدایی از امر مأنوس، می‌توان آن‌ها را کشف کرد. - اتفاقات غیرمنتظره، ما را از همکاری با دیگران باز نمی‌دارد.

(۲) ما نمی‌توانیم نظم را مشاهده کنیم به دلیل آنکه به نظم عادت کرده‌ایم. - پیش‌بینی رفتار دیگران و همکاری با آن‌ها را امکان‌پذیر می‌کند.

(۳) جامعه‌شناس تلاش می‌کند با هنر آشنایی‌زدایی، از دید یک فرد غریبه به موقعیت‌های اجتماعی نگاه کند تا به پیچیدگی و عمق آن موقعیت اجتماعی نزدیک شود. - ما را با توقعات و انتظاراتمان از دیگران آشنا می‌کند.

(۴) با هنر آشنایی‌زدایی می‌توان از دید یک فرد غریبه به موضوعات آشنا و روزمره اطراف خود نگاه کرد و در کنار بی‌نظمی، نظم را هم شناخت. - چگونگی رابطه و پیوند میان پدیده‌های اجتماعی را نشان می‌دهد.

۴۶- کدام گزینه جاهای خالی را به درستی کامل می‌کند؟

- ... را در گروه‌های رسمی مانند سازمان‌ها، بهتر می‌توان دید.

- ... یعنی قرار گرفتن هر پدیده در جای خود.

- جامعه‌شناس برای پاسخ به پرسش‌های قواعد اقتصادی، از ... سخن می‌گوید.

(۱) ساختار اجتماعی - ساختار - نظم اجتماعی

(۲) نظم اجتماعی - نظم - ساختار اجتماعی

(۳) ساختار اجتماعی - نظم - ساختار اجتماعی

(۴) نظم اجتماعی - ساختار - نظم اجتماعی

۴۷- به ترتیب، در ارتباط با «نظام اجتماعی»، قسمت اول کدام گزینه نادرست و قسمت دوم آن درست است؟

(۱) رشد جمعیت از جمله تغییراتی است که یک نظام اجتماعی در محیط ایجاد می‌کند. - منظور از پویا بودن نظام اجتماعی این است که بخش‌های مختلف آن بر یکدیگر تأثیر و تأثر دارند.

(۲) نظام اجتماعی همانند یک موجود زنده تلاش می‌کند تا خود را در بلندمدت حفظ نماید. - در طول قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم، وجود خانواده‌های بزرگ، قاعده‌ای کلی بود.

(۳) نظام اجتماعی می‌تواند با تغییر در خود و محیط، نیازهای خود را تأمین کند. - نظام اجتماعی و نظم، دو مفهوم مرتبط با یکدیگر می‌باشند.

(۴) اگر نظام اجتماعی را به خودرویی تشبیه کنیم که در یک جا پارک شده، ساختار اجتماعی همان خودرو است که روشن شده و در حرکت است. - برداشت روزافزون از منابع تجدیدپذیر، از جمله تغییراتی است که یک نظام اجتماعی می‌تواند در خود ایجاد کند.

۴۸- به ترتیب، تعریف واژگان زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- تبیین

- هم‌تغییر

- پوزیتیویسم

(۱) بیان چرایی یک پدیده - تغییر در یک پدیده اجتماعی همراه با تغییر در پدیده دیگر - وحدت روش علوم

(۲) بیان چگونگی یک پدیده - تغییر در یک پدیده اجتماعی همراه با تغییر در پدیده دیگر - وحدت موضوع علوم

(۳) بیان چرایی یک پدیده - تغییر در یک پدیده اجتماعی همراه با تغییر در پدیده دیگر - وحدت موضوع علوم

(۴) بیان چگونگی یک پدیده - تغییر در یک پدیده اجتماعی مستقل از پدیده‌های دیگر - وحدت روش علوم

۴۹- به ترتیب، هر عبارت نتیجه کدام گزینه است؟

- قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه توسط جامعه‌شناسی

- قرارگرفتن جامعه‌شناسی در زمره دانش‌های ابزاری

- برجسته شدن شباهت‌های جامعه و پدیده‌هایی همچون ماشین و بدن انسان

- یکسان دانستن روش مطالعه طبیعت و جامعه

(۱) همانند بودن هدف جامعه‌شناسی و هدف علوم طبیعی - نزدیکی جامعه‌شناسی به علم فیزیک - نظم جامعه همانند نظم اجزای ماشین - پیش‌بینی و کنترل طبیعت و پیشگیری از پیامدهای آن

(۲) شناخت نظم اجتماعی - نزدیکی جامعه‌شناسی به علوم طبیعی - موفقیت‌های دانشمندان علوم طبیعی - در نظر گرفتن پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی

(۳) شناخت نظم اجتماعی - دوری و نزدیکی جامعه‌شناسی به علوم طبیعی - یکسان دانستن پدیده‌های طبیعی و جامعه - در نظر گرفتن پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی

(۴) همانند بودن هدف جامعه‌شناسی و هدف علوم طبیعی - دوری و نزدیکی جامعه‌شناسی به علوم طبیعی - موفقیت‌های دانشمندان علوم طبیعی - نگاه از درون به پدیده‌های اجتماعی

۵۰- کدام یک از گزینه‌های زیر، از پیامدهای یکسان‌انگاری طبیعت و جامعه نمی‌باشد؟

(۱) محدود شدن به استفاده از دانش‌های ابزاری

(۲) ناتوانی در ایجاد تغییر بنیادین در جامعه

(۳) درونی شدن نظم اجتماعی و تطابق با آن

(۴) تقلیل انسان به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی



## جامعه‌شناسی (۱)

در این بخش، از میان سؤالات جامعه‌شناسی (۱) و جامعه‌شناسی (۲) می‌توانید یک مجموعه را انتخاب کنید. به سؤال‌های ۵۱ تا ۵۵ «یا» به سؤال‌های ۵۶ تا ۶۰ پاسخ دهید. وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

## زندگی اجتماعی

(ارزیابی جهان‌های اجتماعی)

## هویت

(هویت، بازتولید هویت اجتماعی)

صفحه‌های ۵۱ تا ۸۱

۵۱- به ترتیب، پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

- ارزش‌ها چه زمانی به واقعیت تبدیل می‌شوند؟

- قلمرو آرمانی جهان اجتماعی شامل چیست؟

(۱) زمانی که مردم مطابق ارزش‌ها عمل کنند. - ارزش‌هایی که در عمل ممکن است نادیده گرفته شوند.

(۲) زمانی که مردم مطابق ارزش‌ها عمل کنند. - ارزش‌هایی که تمامی مردم به آن عمل می‌کنند.

(۳) زمانی که آرمان‌های اجتماعی در ارزش‌ها متبلور شوند. - ارزش‌هایی که تمامی مردم به آن عمل می‌کنند.

(۴) زمانی که آرمان‌های اجتماعی در ارزش‌ها محقق شوند. - ارزش‌هایی که در عمل ممکن است نادیده گرفته شوند.

۵۲- به ترتیب، صحیح یا غلط بودن هر یک از عبارات زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- حدود قلمرو آرمانی و واقعی در جهان‌های اجتماعی، نسبی می‌باشد، یعنی از جهانی به جهان دیگر و یا از زمانی به زمان دیگر متفاوت است.

- علوم اجتماعی در هر حالتی می‌تواند دربارهٔ حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان اجتماعی داوری کند.

- در جوامعی که علم به دانش تجربی محدود می‌شود، می‌توان دربارهٔ درست و غلط بودن یا حق و باطل بودن عقاید و ارزش‌ها، داوری کرد.

- حق و باطل بودن عقاید و ارزش‌ها مطلق است یعنی براساس آگاهی یا جهل، بی‌توجهی یا توجه مردم جهان‌های اجتماعی مختلف نسبت به آن‌ها تعیین نمی‌شود.

(۴) غ - غ - غ - ص

(۳) ص - غ - غ - ص

(۲) ص - غ - ص - ص

(۱) ص - غ - غ - ص

۵۳- به ترتیب، هر عبارت با کدام قسمت نمودار مرتبط است؟

- دانش‌آموز

- متولد تهران بودن

- متولد دوم اسفند ۱۳۷۹

- دانشجوی فلسفه

(۱) الف - ب - ج - د

(۲) د - الف - ب - ج

(۳) ج - ب - د - الف

(۴) د - الف - الف - د

۵۴- کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟

(۱) به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، «جامعه‌پذیری» می‌گویند.

(۲) فرد با آموزش‌های اساسی و ماندگاری که در خانواده می‌بیند، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را با جهانی که در آن متولد شده است، پیدا می‌کند.

(۳) فرد برای مشارکت در جهان اجتماعی، شیوهٔ زندگی در آن را می‌آموزد و یک‌باره با موقعیتش در جهان اجتماعی و حقوق و تکالیفی که برعهده دارد، آشنا می‌شود.

(۴) همواره افرادی هستند که جذب عقاید و ارزش‌های جهان اجتماعی خود نمی‌شوند و نقشی را که نهادها و سازمان‌های مختلف جامعه از آن‌ها انتظار دارند، نمی‌پذیرند.

۵۵- به ترتیب، کدام گزینه جاهای خالی را به درستی کامل می‌کند؟

- در جهان اسلام، ... و ... در فرایندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی نقش مهمی دارد.

- ... روشی است که به واسطهٔ آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود.

- ... هر فرد، درون جهان اجتماعی و براساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد.

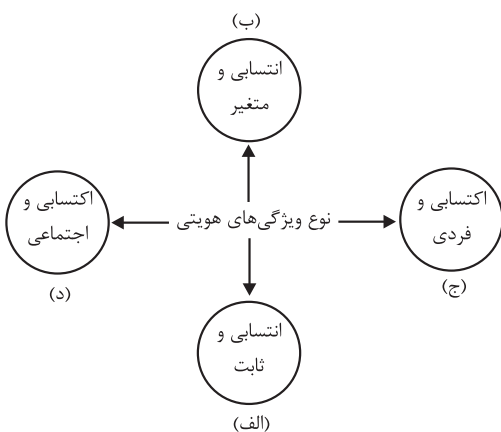
- ... نشان‌دهندهٔ این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.

(۱) امر به معروف - نهی از منکر - اقناع - هویت فردی - وجود نظریات متفاوت دربارهٔ هویت

(۲) امر به معروف - نهی از منکر - اقناع - هویت اجتماعی - وجود نظریات متفاوت دربارهٔ هویت

(۳) تولی - تبری - تشویق و تنبیه - هویت اجتماعی - وجود نظریات همسان دربارهٔ هویت

(۴) امر به معروف - نهی از منکر - تشویق و تنبیه - هویت اجتماعی - وجود نظریات همسان دربارهٔ هویت





## جامعه‌شناسی (۲)

اگر به سؤال‌های ۵۱ تا ۵۵ پاسخ نداده‌اید، می‌توانید به سؤال‌های ۵۶ تا ۶۰ پاسخ دهید.

فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی  
(جامعه جهانی، تحولات نظام جهانی)  
چالش‌های جهانی  
(جهان دوقطبی)  
صفحه‌های ۵۵ تا ۸۲

## ۵۶- کدام گزینه در ارتباط با ویژگی‌های جامعه جهانی در گذشته، نادرست است؟

- چین با آنکه از مغولان شکست خورده بود، فرهنگ خود را بر آنان تحمیل کرد. نشر و گسترش اسلام نیز متکی بر قدرت سیاسی و نظامی آن نبود، بلکه مرهون قوت و قدرت فرهنگی آن بود.
- اگر برخی کشورها مورد هجوم نظامی قرار می‌گرفتند، در صورتی که از ظرفیت فرهنگی برتری برخوردار بودند، گروه مهاجم را درون خود هضم و جذب می‌کردند.

۳ فرهنگ‌های مختلف می‌توانستند از مرزهای جغرافیایی خود از طریق روابط تجاری یا گفت‌وگوهای مستقیم علمی و معرفتی عبور کنند، مثلاً مسلمانان آسیای جنوب شرقی از طریق تجارت با فرهنگ اسلامی آشنا شدند و به آن روی آوردند.

۴ جامعه جهانی قبل از ظهور غرب جدید نیز به صورت امروز بود، فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف هر یک در بخشی از جهان حاکمیت سیاسی مربوط به خود را به‌وجود آورده بودند و سرنوشت تعاملات فرهنگی تابع روابط سیاسی بود.

## ۵۷- کدام یک از گزینه‌های زیر در خصوص فرایند تکوین نظام نوین جهانی نادرست است؟

- یکی از عناصری که انباشت ثروت سرمایه‌داران را سرعت بخشید، صنعت بود.
- دولت‌های غربی برای رسیدن به اهداف خود از مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری استفاده می‌کردند.
- دولت‌ها برای افزایش قدرت خود به سرمایه و پول بازرگانان نیاز داشتند.
- رشد تجارت و برده‌داری از جمله عواملی بود که موجب شد زمین‌داران نسبت به بازرگانان جایگاه برتری پیدا کنند.

## ۵۸- هر دو عبارت مطرح‌شده در کدام گزینه، درست است؟

- دولت، ملت‌ها در مسیر توسعه خود به صورت قدرت‌های استعماری درآمدند و به دنبال فتوحات استعماری، جغرافیای فرهنگی جدیدی را برای دیگر فرهنگ‌ها به‌وجود آوردند. - هویت مناطق درون امپراتوری عثمانی هویتی اسلامی بود و ویژگی‌های قومی، نژادی و تاریخی، در عرض فرهنگ اسلامی تعریف می‌شد.
- دولت، ملت‌های جدید برخلاف حاکمیت‌های پیشین، خود را با هویت دینی نمی‌شناختند و کاملاً سکولار بودند. - دولت ملت‌ها برای هر یک از مناطق تحت تصرف خود، هویت جدیدی ساختند و بدین ترتیب، دولت، ملت‌های جدید در سایر بخش‌های جهان شکل گرفت.
- در هویت‌سازی جدید، ابعاد نژادی و قومی مناطق تحت تصرف امپراتوری عثمانی برجسته می‌شود و دین اسلام نیز به عنوان عنصر هویت‌بخش معرفی می‌گردد. - هویت دولت، ملت‌های جدید اغلب قومی و ناسیونالیستی است و در هویت‌سازی‌ها برای دولت، ملت‌های جدید، از همین عناوین استفاده شده است.
- دولت، ملت‌ها حاکمیت‌های سیاسی، اقتصادی جدیدی بودند که نخستین بار در اروپای غربی با افول قدرت کلیسا پدید آمدند. - پیش از فروپاشی عثمانی، به تناسب مناطق تحت نفوذ دولت‌های استعماری، کشورهای جدید تأسیس شدند و برای هر یک از آنان هویت ملی جدیدی تعریف شد.

## ۵۹- کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست می‌باشد؟

- انباشت ثروت و گسترش صنعت ارتباطات، به تدریج از اهمیت مرزهای سیاسی کاست.
- با استفاده از شبکه‌های عظیم اطلاعاتی، سرمایه‌گذاری شرکت‌های بین‌المللی به منطقه‌ای خاص محدود می‌شود.
- کانون‌های ثروت و قدرت برای حفظ منافع خود، از طریق سازمان‌های بین‌المللی، موانع موجود بر سر راه تجارت بین‌المللی را برمی‌دارند.
- برخی معتقدند در حال حاضر، جهانی شدن نظمی نوین ایجاد نمی‌کند و تنها چالش‌ها و تضادهایی پدید می‌آورد.

## ۶۰- به ترتیب، مصادیق «الف، ب، ج» کدام است؟

شرایط اجتماعی	نظریه
ج	نفی حق حیات مستمندان
الف	امپراتوری رسانه‌ای
ضامن پیشرفت جامعه از دیدگاه نظریه‌پردازان لیبرال	ب

- آسیب‌پذیری کشورهای کمتر توسعه‌یافته - آزادی فعالیت صاحبان سرمایه - درهم ریختن نظام ارباب، رعیتی
- از بین رفتن آزادی افراد - نفی مالکیت خصوصی - آزادی فعالیت صاحبان سرمایه
- پیدایش طبقه جدید - ابزاری شدن جامعه‌شناسی - افزایش جمعیت
- توسعه سرمایه‌داری - جنگ تمدن‌ها - ظهور سوسیالیسم



روان‌شناسی

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.  
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

روان‌شناسی رشد  
صفحه‌های ۳۴ تا ۶۵

۶۱- کدام گزینه از عوامل احساس توانمندی زیاد در دوره نوجوانی نیست؟

- (۱) رشد دستگاه تولید مثل  
(۲) افزایش حجم کلی خون  
(۳) دو برابر شدن اندازه قلب  
(۴) سه برابر شدن ظرفیت شش

۶۲- پرسش «آیا میزان درک افراد از احساس یکدیگر تابع عوامل خاصی است؟» به کدام حوزه از روان‌شناسی مرتبط می‌شود؟

- (۱) بالینی (۲) سلامت (۳) رشد (۴) اجتماعی

۶۳- کدام گزینه در مورد مراحل رشد انسان بعد از تولد صحیح نیست؟

- (۱) بلافاصله پس از دوره نوجوانی، دوره بزرگسالی آغاز می‌شود.  
(۲) به دو سال اول زندگی دوره طفولیت (قبل از دبستان) گفته می‌شود.  
(۳) تنها دوره‌ای که بازه زمانی مشخصی ندارد در دوره بزرگسالی قرار دارد.  
(۴) کوتاه‌ترین دوره زندگی، نوجوانی و طولانی‌ترین آن، بزرگسالی است.

۶۴- آیا می‌توان گفت کودکان مسئول رفتار اخلاقی خود هستند؟

- (۱) خیر، زیرا معنای رفتار اخلاقی به درستی شکل نگرفته است.  
(۲) خیر، زیرا فرایند آن باید به طور تدریجی و آهسته پیش برود.  
(۳) بله، زیرا درک از عمل اخلاقی تا حدودی شکل گرفته است.  
(۴) بله، زیرا اصول شرعی و عرفی به تدریج آموزش داده می‌شود.

۶۵- ظرفیت‌سازی حافظه، معلول چه توانایی است؟

- (۱) پیشرفته‌شدن پردازش‌ها  
(۲) تسریع فرایندهای فکری  
(۳) نظارت بر فرایندهای شناختی  
(۴) تشکیل توجه‌گزینشی

۶۶- دانش آموزی در امتحان درس روان‌شناسی، جدول زیر را که مربوط به رشد جسمانی - حرکتی در دوره کودکی است، تکمیل کرده است؛ او در این

پاسخگویی چند اشتباه مرتکب شده است؟

حرکت	نوع حرکت	بازه سنی حرکت (بر حسب ماه)
غلت زدن	درشت	۲ تا ۵
ایستادن با کمک	درشت	۸ تا ۱۰
بستن دکمه لباس	ظریف	۱۲ تا ۱۵
شوت کردن	ظریف	پس از ۴ سالگی

- (۱) سه اشتباه دارد.  
(۲) دو اشتباه دارد.  
(۳) چهار اشتباه دارد.  
(۴) هیچ اشتباهی ندارد.

۶۷- سعیده برای بازگرداندن دخترش از مدرسه به دنبال او رفته بود که دخترش اصرار کرد در میانه راه چند دقیقه‌ای در پارک بازی کنند. با موافقت سعیده، دختر مادرش را بوسید و به سمت سرسره پارک دوید، اما چند کودک پیش از او به سرسره رسیده بودند. دختر سعیده با خوشحالی به آن‌ها سلام داد و صبر کرد تا نوبت استفاده او از سرسره برسد؛ هر یک از بخش‌های مشخص شده به ترتیب، به کدام یک از ابعاد رشد دختر سعیده مربوط هستند؟

(۱) هیجانی - اجتماعی - اخلاقی (۲) هیجانی - اجتماعی - اخلاقی

(۳) اجتماعی - هیجانی - شناختی (۴) اجتماعی - اجتماعی - هیجانی - شناختی

۶۸- هر یک از پدیده‌های زیر، به ترتیب، معلول (پيامد) کدام یک از ویژگی‌های رشد در دوره نوجوانی هستند؟

- رشد درک اخلاقی

- آرمان‌گرایی و عیب‌جویی

- تغییر سریع حالات هیجانی

(۱) روابط اجتماعی بیشتر - عدم پختگی در به کارگیری توانایی‌های شناختی - حساسیت نسبت به انتقاد دیگران

(۲) توانایی تجربه هیجان مرکب - هدایت نشدن هیجان‌ات و به کارگیری نادرست آن‌ها - تغییرات فیزیولوژیکی

(۳) استقلال نسبت به خانواده - عدم پختگی در به کارگیری توانایی‌های شناختی - تغییرات فیزیولوژیکی

(۴) رشد هیجانی و رسیدن به هیجان مرکب - هدایت نشدن هیجان‌ات و به کارگیری نادرست آن‌ها - تغییرات هورمونی

۶۹- روایات کدام گزینه، تماماً مصداق رشد شناختی دوره کودکی هستند؟

(۱) مهدیار بعد از خرید اسباب بازی مورد علاقه‌اش احساس آرامش می‌کند.

(۲) کوروش از میان تمام اسباب‌بازی‌های مغازه، ماشینی را انتخاب می‌کند که تبلیغش را دیده است.

(۳) کیارش دوست ندارد اسباب‌بازی باطری‌دار بخرد زیرا نگران تمام شدن باطری وسط بازی است.

(۴) محمدسبحان اعتقاد دارد هر چه اسباب‌بازی بزرگ‌تر باشد، بهتر است و بازی با آن لذت‌بخش‌تر.

(۵) سعید نام اسباب‌بازی‌های زیادی را بلد است، زیرا پدرش اسباب‌بازی فروشی دارد.

(۶) پدر رائین اسباب‌بازی او را پشت سرش قايم کرده اما رائین به دنبال آن می‌گردد.

(۷) بعد از خرید اسباب‌بازی عرشیا از مادر و پدرش سپاس‌گزار بود و از آن‌ها تشکر کرد.

(۸) امیرمهدی از میان تمام اسباب‌بازی‌های مغازه، «کارت‌های بازی تقویت حافظه» را خرید.

۷۰- کدام یک از موارد زیر در حوزه مطالعاتی روان‌شناسان رشد نیست؟

(۱) نوزاد میمون در خواب لبخند می‌زند.

(۲) بعضی نوزادان بی‌قراری بیشتری از خود نشان می‌دهند.

(۳) بارداری در سنین بالا احتمال خطر مشکلات کروموزومی را در جنین افزایش می‌دهد.

(۴) سالمندان به دلیل از دست دادن زیبایی، جوانی و قدرت خود به حمایت عاطفی بیشتری نیاز دارند.



دفترچه شماره (۲)

صبح جمعه

۱۴۰۲/۸/۱۹



## آزمون ۱۹ آبان ماه ۱۴۰۲

آزمون اختصاصی  
دوازدهم انسانی

نام درسی	معمولاً دانش آموزان در هر رده ترازوی به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید
	۴۰۰۰	۴۷۵۰	۵۵۰۰	۶۲۵۰	۷۰۰۰	
عربی، زبان قرآن	۱	۲	۳	۵	۶	شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
تاریخ و جغرافیا	۱	۲	۴	۶	۷	
فلسفه و منطق	۱	۲	۳	۵	۶	
اقتصاد	۱	۲	۴	۵	۷	

نام و نام خانوادگی:	شمارنده:
تعداد سؤال: ۹۰	مدت پاسخ‌گویی: ۸۰ دقیقه

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	وضعیت پاسخ‌گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	عربی، زبان قرآن (۱) و (۳)	۲۰	۷۱	۹۰	۲۰
۲	اجباری	تاریخ (۳)	۵	۹۱	۹۵	۵
۳	انتخابی	تاریخ (۱)	۵	۹۶	۱۰۰	۵
		تاریخ (۲)	۵	۱۰۱	۱۰۵	
۴	اجباری	جغرافیا (۳)	۵	۱۰۶	۱۱۰	۵
۵	انتخابی	جغرافیای ایران	۵	۱۱۱	۱۱۵	۵
		جغرافیا (۲)	۵	۱۱۶	۱۲۰	
۶	اجباری	فلسفه دوازدهم	۱۰	۱۲۱	۱۳۰	۱۰
۷	اجباری	منطق	۱۰	۱۳۱	۱۴۰	۱۰
۸	اجباری	فلسفه یازدهم	۱۰	۱۴۱	۱۵۰	۱۰
۹	اجباری	اقتصاد	۱۰	۱۵۱	۱۶۰	۱۰

## پدیدآوردگان آزمون

### طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، ابوالفضل بهاری، گلناز بینقی، محمدابراهیم تونندهجانی، آروین حسینی، محمد حمیدی، احمدرضا ذاکرزاده، امیر زراندوز، سعید عزیزخانی، علی قهرمانزاده، فرشید کریمی، امیر محمودیان
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، عزیز الیاسی پور، سعید جعفری، سید علیرضا علویان، فرهاد فروزان کیا، مجتبی فرهادی، یاسین مهدیان، شیوا نظری، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	امیرمهدی افشار، ریحانه امینی، آریتا بیدقی، کوثر شاه‌حسینی، فاطمه صفری، سید محمد مدنی دینانی
روان‌شناسی	حمیدرضا توکلی، مهدی جاهدی، محمد حبیبی
عربی زبان قرآن	محمود بادربین، ولی برجی، مجید بیگلری، امیرحسین پورخنجی، ابوالفضل تاجیک، محمد جهان‌بین، حسین رضایی، امیرحسین شکوری، روح‌الله گلشن، علی محسن‌زاده، سید محمدعلی مرتضوی
تاریخ و جغرافیا	زهره دامیار، صبا صفایی، زهرا کتیبه، آرش مرتضائی فر، جواد میریلوکی، کیانا یوسف‌زاده
فلسفه و منطق	محمد آقاصالح، سبا جعفرزاده صابری، پرگل رحیمی، محمد رضایی‌بقا، موسی سپاهی، حمید سودیان، فرهاد قاسمی‌نژاد، فیروز نژادنجف، علیرضا نصیری
اقتصاد	آفرین ساجدی، سارا شریفی، مهدی ضیائی

### گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	ویراستار رتبه برتر کنگور	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم تونندهجانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، علی مرشد، محمد حمیدی، آروین حسینی	_____	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	یاسین مهدیان	محمدحسین غلامی	فریبا رنوفی
جامعه‌شناسی	کوثر شاه‌حسینی	کوثر شاه‌حسینی	فاطمه صفری	آرش مرتضائی فر	زهرة قموشی
روان‌شناسی	مهسا عفتی	مهسا عفتی	محمد صمدی زاداسفنگره	صبا صفایی	زهرة قموشی
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	_____	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	زهرا دامیار	زهرا دامیار	_____	_____	عطیه محلوجی
فلسفه و منطق	سبا جعفرزاده صابری	علیرضا نصیری	فرهاد علی‌نژاد	کیانا یوسف‌زاده، مهتاب شیرازی	زهرة قموشی
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	مرتضی عزیزی	رامیلا عسگری	زهرة قموشی

### گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: زهره قموشی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی





عربی زبان قرآن (۳) و (۱)

باسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

عربی (۳):

من الأشعار المنسوبة إلى الإمام علي (ع)

(قواعد و تمرین‌های درس ۱)

صفحه‌های ۵ تا ۱۸

عربی (۱):

هذا خلق الله / المعاليم الخلابة

درس‌های ۵ و ۶

صفحه‌های ۴۷ تا ۷۰

### ■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة من أو إلى العربية (۷۱ - ۷۸)

۷۱- ﴿و ما أبرئ نفسي إن النفس لأمارة بالسوء إلا ما رحم ربي إن ربي غفور رحيم﴾:

- (۱) و نفسم را بی‌گناه نشمردم؛ زیرا نفس بسیار امرکننده به بدی است، مگر اینکه پروردگارم رحم کند، قطعاً پروردگارم بخشنده و مهربان است!
- (۲) نفس خویش را از گناهان تبرئه نمی‌کنم چرا که نفسم بسیار امرکننده به بدی‌هاست، مگر اینکه پروردگارم رحم کند، زیرا او بخشاینده مهربان است!
- (۳) نفس خود را بی‌گناه نمی‌شمارم؛ برای اینکه نفس بسیار فرمان‌دهنده به بدی است، مگر اینکه پروردگار بخشنده و مهربانم بر من رحم کند!
- (۴) نفسم را بی‌گناه نمی‌شمارم؛ زیرا نفس بسیار دستوردهنده به بدی است، مگر اینکه پروردگارم رحم کند، همانا پروردگارم بخشنده و مهربان است!

۷۲- « لبيض الطيور المائية غدة بالقرب من ذنبها تحتوي زيتاً خاصاً تنتشره على جسمها فلا يتأثر بالماء! »:

- (۱) بعضاً پرندگان آبی غده‌ای در نزدیکی دمشان دارند که دربردارنده چربی ویژه‌ای است، آن را روی جسم خود پخش می‌کنند در نتیجه تحت تأثیر آب قرار نمی‌گیرد!
- (۲) برخی پرندگان آبی غده‌ای نزدیک دمشان دارند که حاوی روغن خاصی است که آن را روی بدن خود پخش می‌کنند، پس تحت تأثیر آب قرار نمی‌گیرد!
- (۳) بعضی از پرندگان آبی غده‌هایی در نزدیکی دم خود دارند که محتوی روغن ویژه است که آن روی بدنش پخش می‌شود، پس آب بر آن اثر ندارد!
- (۴) برخی از پرندگان آبی غده‌ای نزدیک دم خود دارند که حاوی روغنی مخصوص است، آن بر بدن آن‌ها پخش می‌شود، پس آب به آن نفوذ نمی‌کند!

۷۳- « استقرت الأوضاع الأمنية في مصر و سببت تشجيع كثير من السياح للسفر إلى مناطق مصر التاريخية و أهرامها الثلاثة! »:

- (۱) اوضاع امنیتی در مصر پایدار شد و تعداد کثیری از گردشگران را جهت سفر به مناطق تاریخی مصر و اهرام ثلاثه تشویق کرد!
- (۲) استقرار اوضاع امنیتی در مصر و تشویق بسیاری از گردشگران سبب سفر به مناطق تاریخی مصر و اهرام ثلاثه آن شد!
- (۳) اوضاع امنیتی در مصر استقرار یافت و باعث تشویق گردشگران زیادی جهت سفر به مناطق تاریخی در مصر و اهرام سه‌گانه‌اش گردید!
- (۴) در مصر اوضاع امنیتی پایدار گردید و باعث تشویق بسیاری از گردشگران برای سفر به مناطق تاریخی مصر و اهرام سه‌گانه آن شد!

📅 یک روز، یک درس

روزهای پنجشنبه در سایت کانون [www.kanoon.ir](http://www.kanoon.ir) به درس عربی اختصاص دارد. شما می‌توانید خلاصه‌درس‌ها، نمونه سؤالات پیشنهادی و آزمونک مربوط به درس عربی را در این روز از قسمت تازه‌ها در سایت کانون و نیز صفحه مقطع خود دریافت کنید.



۷۴- « لا نُطْعِمُ الْفُقَرَاءَ وَ الْمَسَاكِينَ مِمَّا لَا نَأْكُلُ، لِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَمَرَنَا أَنْ نَكْرَهُ لِلْآخِرِينَ مَا نَكْرَهُ لِنَفْسِنَا! »:

- ۱) فقیران و درماندگان را از چیزی که نمی‌خوریم غذا نمی‌دهیم، زیرا خداوند به ما امر کرده چیزی را که برای خود ناپسند می‌دانیم برای سایرین (هم) ناپسند بدانیم!
- ۲) ما نباید فقیران و بیچارگان را از آنچه که نمی‌خوریم غذا دهیم، چون دستور خداست که تنها چیزی را برای دیگران ناپسند بدانیم که برای خودمان (هم) ناپسند است!
- ۳) نباید فقرا و بیچارگان را از چیزی که نمی‌خوریم طعام دهیم، زیرا خداوند به ما دستور داده است چیزی را که برای خودمان ناپسند می‌شماریم برای دیگران (هم) ناپسند بدانیم!
- ۴) ما فقیران و درماندگان را از آنچه که نمی‌خوریم اطعام نخواهیم کرد، چون خداوند امر کرده است چیزی را که برای خویش دوست نداریم، برای دیگری (هم) نباید دوست داشته باشیم!

۷۵- « قَالَ الْقَطْبُ: أَنَا أُسْتَطِيعُ أَنْ أُسْتَعِينَ بِسِلَاحِي الطَّبِيِّ لِالْتِمَامِ جُرُوحِي فَأَلْعَقُهَا عَدَهُ مَرَّاتٍ! »: گربه گفت: ...

- ۱) برای بهبود یافتن زخم‌هایم توانستم از سلاحی طبیعی یاری بجویم؛ پس آن‌ها را چند بار لیسیدم!
- ۲) من توانستم از سلاحی پزشکی برای بهبود یافتن زخم‌ها استفاده کنم؛ پس آن‌ها را چندین بار لیسیدم!
- ۳) من می‌توانم برای بهبود یافتن زخم‌هایم از سلاح پزشکی‌ام یاری بجویم؛ پس آن‌ها را چند بار می‌لیسم!
- ۴) برای بهبودی زخم‌هایم سلاح طبیعی‌ام می‌تواند به من کمک کند؛ پس من آن‌ها را چندین بار می‌لیسم!

۷۶- عَيْنُ الصَّحِيحِ: (بِالنَّظَرِ إِلَى مَعْنَى الْحُرُوفِ الْمَشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ)

- ۱) كَأَنَّ هَذِهِ السَّمَاءَ قَدْ تَزَيَّنَتْ بِأَنْجَمٍ كَالدَّرَرِ الْمُنْتَشِرَةِ! : این آسمان مانند ستارگانی همچون مرواریدهای پخش‌شده تزئین شده است!
- ۲) إِنَّ الْإِنْسَانَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَصِلَ إِلَى سِرِّ بَعْضِ الظَّوَاهِرِ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا! : بدون شک انسان می‌تواند به راز برخی پدیده‌ها در این دنیا برسد!
- ۳) إِنَّ الشَّابَّ يَنْسَى أَنَّ الفُرْصَةَ الذَّهَبِيَّةَ تَمُرُّ بِسُرْعَةٍ! : جوان قطعاً فراموش می‌کند که فرصت‌های طلایی به سرعت می‌گذرند!
- ۴) حَقِيقَةُ الْحَيَاةِ كَبْرُ لَجِّي لَعَلَّ الْإِنْسَانَ يَدْرِكُهَا عِنْدَ السَّبَاحَةِ! : حقیقت زندگی مانند دریای عمیقی است، کاش انسان آن را هنگام شنا درک کند!

۷۷- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- ۱) أَعْطَنِي مَرَهْمًا أبيضَ اللَّوْنِ لِحَسَّاسِيَّتِي الجِلْدِيَّةِ! : پماد سفیدرنگی را برای حساسیت پوستی به من بده!
- ۲) معالِمُ ایرانِ التَّارِيخِيَّةُ تَجذبُ السَّائِحِينَ مِنْ كُلِّ العَالَمِ سَنَوِيًّا! : آثار تاریخی ایران سالانه گردشگران را از سراسر جهان جذب می‌کنند!
- ۳) إِشْتَرَيْتُ مِنَ الصِّيدَلِيِّ بَعْضَ الحبوبِ المُهْدِئَةِ وَ القِطْنِ الطَّبِيِّ! : برخی قرص‌های آرامبخش و پنبه‌طبی را از داروخانه خریدم!
- ۴) شاه‌دانا سائحا كان يشتري الصناعات اليدوية من سوق تبريز المُسَقَّفَةِ! : گردشگری را دیدیم که صنایع دستی را از بازار سرپوشیده تبریز می‌خرد!



۷۸- «ای کاش دوست عزیزم بتواند در امتحانات پایان سال تحصیلی موفق شود!»؛ عین الصّحیح:

- (۱) لیت صديقي العزيز يقدر أن ينجح في إمتحانات نهاية السّنة الدّراسيّة!
- (۲) يا لیت صديقتي العزيزة تستطيع أن ينجح في إمتحان آخر السّنة الدّراسيّة!
- (۳) لیت صديقتي العزيزة قدرت أن تنجح في الإختبار في نهاية السّنة الدّراسيّة!
- (۴) يا لیت صديقي العزيزة إستطاعت أن ينجح في إختبارات آخر السّنة الدّراسيّة!

■ ■ اقرأ النّص التّالي ثمّ أجب عن الأسئلة (۷۹ - ۸۳) بما يُناسب النّص:

تُعَدّ الفراشة من أجمل الحشرات في العالم، وهبها الله طبيعة رقيقة و ساحرة، ألواناً جميلة و الكثير من الميزات. قد قيل فيها العديد من الأشعار و نكزها يُسبب الفرح و السرور، إنَّها تُثير في خيالاتنا مناظر البهجة المنبعثة من الزّهور و الحدائق. من المعروف أنّ الفراشات تكثر جدّاً في الربيع، و هي تعيش في جميع أنحاء العالم و تُناسبها جميع البيئات، و يصل عدد الفراشات المعروفة أكثر من عشرين ألف نوع. من الجدير بالذّكر أنّ للفراشة قروناً توجد أعلى رأسها، و تُساعدُها القرون على تتبّع الروائح و هي تؤدّي دوراً مهمّاً في حفاظ الفراشة على توازنها. إنّ الفراشة تستخدم الكثير من الأسلحة للدّفاع عن نفسها و من بين هذه الأسلحة أن تلجأ للحماية بالألوان.

۷۹- عین الصّحیح حسب النّص:

- (۱) كأنّ الفراشات تحبّ الشّعر و الموسيقى!
- (۲) توجد الفراشات في الحدائق فقط لأنّها تحبّ الزّهور و الورود!
- (۳) عندما ينتهي فصل الشّتاء نُشاهد أنّ عدد الفراشات يكثر تدريجياً!
- (۴) إنّ النّاس في بعض المناطق الباردة أو الجافّة لم يُشاهدوا الفراشات أبداً!

۸۰- عین الخطأ عن الفراشة:

- (۱) تستخدم حاسة الشّم بعض الأحيان!
- (۲) قرونها أهمّ سلاح للدّفاع عن نفسها!
- (۳) إنّ نتفکّر حول خلقها نُدرك عجائب كثيرة!
- (۴) هناك أنواع منها لا نستطيع أن نجدها حولنا!

۸۱- عین غيرالمناسب لتكمیل الفراغ: من ميزات الفراشات . . . . . !

- (۱) ألوانها الجميلة
- (۲) أنواعها العديدة
- (۳) مواطنها الطبيعيّة
- (۴) حفاظها على توازنها



### ■ عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (۸۲ و ۸۳)

۸۲- « يُسَبِّب - تُثِير - مناظر - تُناسِب »:

- ۱) يُسَبِّب: فعل مضارع - للمفرد المذكر الغائب - مزيد ثلاثي من باب تفعيل بحرف زائد / فعل و فاعل؛ مفعوله: الفرح
  - ۲) تُثِير: مضارع - مزيد ثلاثي، بابه: إفعال - متعدّد / فعل و فاعل، الجملة فعلية، و خبر لـ «إِنَّ» المشبهة بالفعل
  - ۳) مناظر: اسم - جمع تكسير، مفرد: مَنْظَر، و هو مذكّر - معرب / مفعول لفعل «تُثِيرُ» و منصوب
  - ۴) تُناسِب: مضارع - مزيد ثلاثي، مصدره «تَنَاسَبَ» و له حرفان زائدان / فعل، و فاعله ضمير «ها»
- ۸۳- « المعروفة - تُساعد - الدّفاع - تستخدم »:

- ۱) المعروفة: اسم - مفرد مؤنث - حروفه الأصلية: ع ر ف - معرب / صفة و مرفوع بالتبعية من موصوفها
- ۲) تُساعد: مضارع - مزيد ثلاثي، مصدره: مُسَاعِدَة - متعدّد / فعل و فاعله: القرون، و الجملة فعلية
- ۳) الدّفاع: مصدر من الأفعال المزيدة - معرب / مجرور بحرف الجرّ؛ للدّفاع: جارّ و مجرور
- ۴) تستخدم: مزيد ثلاثي، من باب استفعال - متعدّد / فعل و فاعل، مفعوله: الكثير

### ■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۸۴ - ۹۰)

۸۴- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- ۱) هل تعرف ذلك العواص الذي يلتقط الصور في أعماق البحار؟!
- ۲) قد دلت هذه الحيوانات الإنسان على طريق حلّ المشكلات العديدة!
- ۳) للغراب صوتٌ يحذّر به الحيوانات في الغابة حتى تبتعد عن الخطر!
- ۴) هل تعلم أنّ للبطّ غدهً طبيعياً بالقرب من ذنبها تحتوي زيتاً خاصاً؟!

۸۵- عین ما یختلف مفهومه عن البقیة:

- ۱) لا خیر فی قولٍ إلا مع الفعل!
- ۲) دو صد گفته چون نیم کردار نیست!
- ۳) أنظر إلى ما قال و لا تنظر إلى من قال!
- ۴) به عمل کار برآید به سخندانی نیست!



۸۶- عَيْنَ الصَّحِيحِ لِلْفَرَاعِغِينَ: «إِنَّ . . . . . إِبْرَاهِيمَ . . . . . الأَب!»

- (۱) أَخَوِي / يُسَاعِدُونَ  
(۲) إِخْوَةٌ / تُسَاعِدُ  
(۳) أَخَوًا / يُسَاعِدَانِ  
(۴) إِخْوَانًا / يُسَاعِدُونَ

۸۷- عَيْنَ مَا يَدُلُّ عَلَى الرَّجَاءِ:

- (۱) قُلْتُ لِأَخِي: لَيْتَنِي قَدْ شَاهَدْتُ أُمِّي وَ قَبَلْتُ يَدَهَا مَرَّةً أُخْرَى!  
(۲) لَعَلَّ فَرِيقَ إِيرَانَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَفُوزَ أَمَامَ نَظِيرِهِ السَّعُودِيِّ!  
(۳) قَالَ الإِمَامُ عَلِيُّ (ع): إِعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا!  
(۴) لَا أَحَدَ كَمِثْلِ اللَّهِ يُحِبُّنَا لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ!

۸۸- عَيْنَ مَا لَيْسَ فِيهِ مَبْتَدَأٌ:

- (۱) تَحَرَّكَ رَأْسُ البُومَةِ فِي كُلِّ جِهَةٍ يُعَوِّضُ نَقْصَ عَيْنَيْهَا!  
(۲) تَوَاضَعِ المَتَعَلِّمُ أَمَامَ المَعْلَمِ وَاجِبٌ فِي جَمِيعِ الظَّرُوفِ!  
(۳) تَحَوَّلَ الأَسْمَاكُ المُضِيئَةُ ظِلَامَ البَحْرِ إِلَى نَهَارِ مُضِيءٍ!  
(۴) تَشَرَّفْنَا بِزِيَارَةِ مَرَقِدِ سَلْمَانَ أَثَارَ إِعْجَابٍ سَائِقِ سِيَّارَةِ الأَجْرَةِ!

۸۹- عَيْنَ عِبَارَةٍ يُسَاوِي فِيهَا عَدَدُ الأَسْمَاءِ المُعْرَبَةِ وَ المَبْنِيَّةِ:

- (۱) أَنْظِرْ إِلَى الشَّمْسِ الَّتِي جَذَوْتُهَا مُسْتَعْرَةً!  
(۲) مَتَى سَيَّرِي هَذَا الكَذَّابَ نَتِيجَةَ عَمَلِهِ القَبِيحِ؟!  
(۳) أَكْرَمَ أَصْدِقَائِي أَوْلِيكَ المُعَلِّمِينَ فِي مَدْرَسَتِنَا!  
(۴) إِنَّ الكِتَابَ فِي حَيَاتِكَ كَصَدِيقٍ يُنْقِذُكَ مِنَ الجَهْلِ!

۹۰- عَيْنَ العِبَارَةِ الَّتِي مَا جَاءَ فِيهَا الفِعْلُ خَبْرًا:

- (۱) تَنَوَّعَ مَعَالِمُ إِيرَانَ وَ اسْتَقَرَّ الوَضْعُ الأَمْنِيُّ فِيهَا يُشَجِّعُ السَّائِحِينَ إِلَى السَّفَرِ!  
(۲) ﴿ وَ لَمَّا رَأَى المُؤْمِنُونَ الأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ ﴾  
(۳) بَعْضُ السَّائِحِينَ يَرَوْنَ إِيرَانَ بِلَدًا مُمْتَازًا لِقِضَاءِ العُطَّلَاتِ!  
(۴) الطُّلَّابُ المُؤَدَّبُونَ يُحْتَرَمُونَ عِنْدَ المَعْلَمِينَ!



تاریخ (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

ایران و جهان در آستانه

دوره معاصر

(از ابتدای جهان در آستانه دوران معاصر)

سیاست و حکومت در عصر قاجار

صفحه‌های ۲۴ تا ۴۶

۹۱- کدام‌یک از موارد زیر جزء عوامل اصلی ضعف و انحطاط حکومت گورکانیان هند در قرن ۱۸ م، محسوب

نمی‌شود؟

- (۱) دسته‌بندی و توطئه‌های درباریان  
 (۲) سوءمدیریت و ضعف شاهان  
 (۳) اختلاف و دشمنی میان هندوها و مسلمانان  
 (۴) مداخله فرانسه و اتریش به بهانه دفاع از حقوق اقلیت‌ها

۹۲- کدام گزینه در مورد تغییرات سیاسی و اجتماعی انقلاب باشکوه انگلستان، اطلاعات درستی را بیان می‌کند؟

- (۱) دولت انگلستان پس از استقلال با پیشروی به سوی غرب و جنوب سرزمین‌های وسیعی را تصاحب کرد.  
 (۲) تحولات اجتماعی و فکری در جامعه انگلستان از عوامل اصلی پیدایش انقلاب در این کشور بود.  
 (۳) از پیامدهای پیروزی مجلس در سال ۱۶۸۸م، نفی منشأ الهی سلطنت و تعیین اختیارات پادشاه توسط مجلس بود.  
 (۴) تجملات و ولخرجی‌های درباریان منجر به خشم مردم و ایجاد نظام مشروطه سلطنتی شد.

۹۳- کدام عبارت در رابطه با نظام سیاسی در دوره قاجار صحیح آمده است؟

- (۱) صدراعظم بر پایه اختیاراتی که شاه به او می‌داد، می‌توانست تنها در امور مربوط به عزل و نصب مقام‌های حکومتی مداخله کند.  
 (۲) حاکمان ایالات و ولایات وابسته به حکومت مرکزی بودند و بخش بیشتر درآمد آن‌ها به شاه قاجار تعلق داشت.  
 (۳) والیان و حکام شهرها و روستاها همچون دوران قبل امنیت جانی و مالی کافی نداشتند و با دسیسه درباریان جان و دارایی‌های خود را از دست می‌دادند.  
 (۴) شاهان قاجار در رأس هرم قدرت قرار داشتند؛ اما در عمل نمی‌توانستند به‌طور کامل و همیشه قدرت استبدادی و اختیارات نامحدود خود را به‌کار بینندند.

۹۴- در دوره قاجار قضات محاکم شرع، کدام دسته از دعاوی و اختلافات را رسیدگی و حل و فصل می‌کردند؟

- (۱) دعاوی ملکی، ارث و سرقت  
 (۲) دعاوی ملکی و ارث  
 (۳) ارث، نزاع و دعاوی خانوادگی  
 (۴) سرقت، نزاع و دعاوی خانوادگی

۹۵- کدام گزینه در مورد روابط ایران با دولت‌های اروپایی در دوره قاجار نادرست است؟

- (۱) از اواخر عهد فتحعلی‌شاه، دولت انگلیس درصدد برآمد که با جدا کردن سرزمین‌های شرقی ایران، منطقه‌ای تحت نفوذ خود در مرزهای هندوستان به وجود آورد.  
 (۲) دولت‌های روسیه و انگلیس مانع برقراری ارتباط ایران با آمریکا، اتریش، ایتالیا و بلژیک بودند.  
 (۳) انگلیس با امضای قرارداد گلداسمیت، افغانستان و هرات را از ایران جدا کرد.  
 (۴) اتحاد سیاسی و نظامی ایران و فرانسه در دوره قاجار زیاد دوام نیاورد.

ایران در عصر باستان  
(درس‌های ۷ تا ۹)  
صفحه‌های ۶۱ تا ۸۹

در این بخش، از میان سوالات تاریخ (۱) و تاریخ (۲) می‌توانید یک مجموعه را انتخاب کنید.  
به سؤال‌های ۹۶ تا ۱۰۰ «یا» به سؤال‌های ۱۰۱ تا ۱۰۵ پاسخ دهید.  
وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

تاریخ (۱)

۹۶- کدام گزینه در مورد دستاوردهای کاوش‌های باستان‌شناسی درباره تاریخ ایران باستان که در دویست سال گذشته صورت گرفته، صحیح‌تر است؟

- ۱) واگذاری امتیاز انحصاری کاوش‌های باستانی در شوش و فارس به کشور فرانسه، شناخت بهتر سلسله‌های اشکانی و ساسانی، امکان تشخیص تاریخ واقعی از افسانه
  - ۲) انتقال آثار تاریخی کشف‌شده به موزه‌های اروپا و آمریکا، پژوهش و نگارش آثار مستقل درباره تاریخ ایران باستان، تمایل و علاقه اروپاییان به شناخت تاریخ و فرهنگ کشور ما
  - ۳) شناخته شدن بهتر سلسله‌های پادشاهی ماد تا ساسانیان، یکجانشینی و کشاورزی ساکنان فلات ایران پیش از مهاجرت اقوام آریایی، تقسیم‌بندی جدید از تاریخ ایران در دوره باستان
  - ۴) خوانده شدن خطوط کهن و لوح‌های گلی، شناخت بهتر تمدن ایلام پیش از ورود آریایی‌ها، مقایسه دوران تاریخ ایران باستان با دوره اسلامی
- ۹۷- با توجه به این‌که: «مورخان معتقدند ایرانیان باستان با آنکه در نوشتن کتاب‌های تاریخی موفق نبوده‌اند، اما به ضبط و ثبت وقایع مهم توجه داشتند.» کدام عبارت درست است؟

- ۱) علاقه‌ای به نگارش وقایع و حفظ سینه به سینه مطالب تاریخی نداشتند.
- ۲) سنت شفاهی مقبول‌تر و پسندیده‌تر از کتابت بوده است.
- ۳) در یونان و روم وضعیت تاریخ‌نگاری مطلوب بود و این نقص را جبران می‌کرد.
- ۴) اهمیت کم نگارش و ثبت وقایع در آن دوران، دلیلی برای ضعف تاریخ‌نگاری ایرانیان بوده است.

۹۸- کدام موارد در خصوص الواح گلی کشف شده متعلق به دوره هخامنشیان درست است؟

- الف) همه آن‌ها به زبان و خط ایلامی و حاوی اطلاعات سودمندی درباره تشکیلات اداری هخامنشیان هستند.
- ب) اطلاعات مفیدی درباره اوضاع اقتصادی، اجتماعی و برخی رویدادهای نظامی دوره هخامنشیان دارند.
- ج) برخی از آن‌ها گزارش یک واقعه تاریخی هستند و در خارج از محدوده ایران کنونی کشف شده‌اند.
- د) نشان می‌دهند در تشکیلات امپراتوری هخامنشیان از زبان و خط واحد استفاده می‌شده است.

۱) «الف» و «ب»      ۲) «الف» و «د»      ۳) «ب» و «ج»      ۴) «ج» و «د»

۹۹- ایلام با کدام یک از تمدن‌های بین‌النهرینی به‌عنوان یکی از همسایگان خود، ارتباط تنگاتنگ سیاسی، فرهنگی و تجاری داشت؟

- ۱) آشوریان، گوتی‌ها، لولوبی‌ها، سومریان
- ۲) اکدیان، کاسی‌ها، کلدانیان، بابلیان
- ۳) سومریان، اکدیان، بابلیان، آشوریان
- ۴) لولوبی‌ها، کاسی‌ها، کلدانی‌ها، گوتی‌ها

۱۰۰- کدام گزینه اطلاعات درستی در مورد فتوحات پادشاهان هخامنشی ارائه می‌دهد؟

- ۱) با فتح بابل توسط کوروش، قلمرو هخامنشیان به نهایت وسعت و عظمت خود رسید.
- ۲) کمبوجیه با برقراری امنیت در سرتاسر قلمرو هخامنشی قسمت‌هایی از غرب و شمال غرب هند را به سرزمین خود افزود.
- ۳) در زمان داریوش بزرگ، سپاه ایران در خاک یونان جنگ تن به تن داشت و سرانجام ایرانی‌ها عقب‌نشینی کردند.
- ۴) خشایارشا در نبرد دریایی در تنگه سالامیس آتن را تصرف کرد.



تاریخ (۲)

اگر به سؤال‌های ۹۶ تا ۱۰۰ پاسخ نداده‌اید، می‌توانید به سؤال‌های ۱۰۱ تا ۱۰۵ پاسخ دهید.

فصل دوم: ظهور اسلام  
فصل سوم: ایران؛ از ورود اسلام  
تا پایان صفویه  
(درس‌های ۷ تا ۹)  
صفحه‌های ۶۶ تا ۱۰۰

۱۰۱- همه گزینه‌ها درباره شیوه کشورداری دوران حکومت خلفای نخستین بر ایران صحیح است؛ به جز:

- (۱) محاسبه و دریافت مالیات‌ها همچنان توسط دبیران و دهقانان ایرانی انجام می‌گرفت.
- (۲) سکه‌های ضرب‌شده توسط اعراب مسلمان در گردش بود.
- (۳) اداره امور دیوانی همچون گذشته در اختیار ایرانیان باقی ماند.
- (۴) دفترهای دیوانی مثل گذشته به خط و زبان پهلوی نوشته می‌شد.

۱۰۲- در رابطه با موارد زیر کدام گزینه صحیح است؟

- (الف) جنبشی که در دوره اول عباسیان همچنان در عراق فعال بود.
- (ب) این دسته از جنبش‌ها با تأثیرپذیری از اهل بیت شکل گرفت.
- (ج) افراط در این جنبش سبب مقایسه زندگی ایرانیان باستان با اعراب عصر جاهلیت و در نهایت تحقیر قوم عرب شد.
- (۱) مورد «ب» همانند مورد «ج» و برخلاف مورد «الف» مربوط به جنبش‌های اجتماعی- فرهنگی می‌باشد.
- (۲) مورد «ب» برخلاف مورد «ج» و همانند مورد «الف» مربوط به جنبش‌های سیاسی- نظامی می‌باشد.
- (۳) مورد «ج» برخلاف مورد «الف» و همانند مورد «ب» مربوط به جنبش‌های سیاسی- نظامی می‌باشد.
- (۴) مورد «ج» همانند مورد «الف» و برخلاف مورد «ب» مربوط به جنبش‌های اجتماعی- فرهنگی می‌باشد.

۱۰۳- کدام یک از سلسله‌های حکومتی ایران بعد از اسلام در قرن‌های ۳ و ۴ هجری، خاستگاه و منشأ دهقانی داشتند؟

- (۱) طاهریان - صفاریان
- (۲) سامانیان - آل بویه
- (۳) صفاریان - آل بویه
- (۴) طاهریان - سامانیان

۱۰۴- کدام گزینه درباره آثار استقرار حکومت‌های ایرانی مسلمان، در سده‌های سوم تا پنجم هجری اطلاعات نادرستی را بیان می‌کند؟

- (۱) در دوره آل بویه شهر و شهرنشینی به واسطه رشد فعالیت‌های اقتصادی گسترش یافت.
- (۲) مهم‌ترین پیامد سیاسی ظهور این حکومت‌ها، کاهش و زوال تدریجی سلطه سیاسی- نظامی خلفای عباسی بر ایران بود.
- (۳) بعد از استقرار سلسله‌های حکومتی مستقل، روند اسلام‌پذیری شتاب بیشتری گرفت.
- (۴) به سبب تمایلات توسعه‌طلبانه و تحریک خلفای عباسی جنبش‌های سیاسی، اجتماعی و مذهبی در این دوره گسترش یافت.

۱۰۵- کدام گزینه در مورد ترتیب سیر رویدادها و حوادث سده‌های سوم تا پنجم هجری صحیح است؟

- (۱) پناه آوردن حسن بن زید به ایران به‌ویژه منطقه طبرستان - انتخاب طاهربن حسین از سوی مأمون به حکومت خراسان - شروع فعالیت اجتماعی و سیاسی یعقوب لیث در گروه عیاران
- (۲) انتخاب طاهربن حسین از سوی مأمون به حکومت خراسان - شروع فعالیت اجتماعی و سیاسی یعقوب لیث در گروه عیاران - تأسیس سلسله آل بویه توسط پسران بویه
- (۳) تأسیس سلسله آل بویه توسط پسران بویه - شروع فعالیت اجتماعی و سیاسی یعقوب لیث در گروه عیاران - انتخاب طاهربن حسین از سوی مأمون به حکومت خراسان
- (۴) شروع فعالیت اجتماعی و سیاسی یعقوب لیث در گروه عیاران - انتخاب طاهربن حسین از سوی مأمون به حکومت خراسان - پناه آوردن حسن بن زید به ایران به‌ویژه منطقه طبرستان





## جغرافیا (۳)

## پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

## درس دوم: مدیریت شهر

و روستا

(تا پایان مدیریت روستاها)

صفحه‌های ۲۱ تا ۳۱

۱۰۶- کدام گزینه با عبارت زیر تناسب ندارد؟

«یکی از پدیده‌های ناشی از نظام اقتصادی سرمایه‌داری، نابرابری فضایی است.»

- (۱) در شهر بمبئی هند می‌توان فقر و ثروت را هم‌زمان در دو طرف یک خیابان مشاهده کرد.
- (۲) در حالی که برخی در شهر نایروبی در کنیا از امکانات بازی گلف برخوردار هستند، افرادی از خدمات برق و آب معمولی محروم‌اند.
- (۳) عکس‌های هوایی از منطقه دارالسلام آفریقا نشان می‌دهد بعضی خانه‌ها حیاطدار و وسیع هستند؛ اما در بعضی محله‌ها خانه‌ها کوچک‌تر و بدون حیاط‌اند.
- (۴) در برخی شهرها اقداماتی مثبت در زمینه مدیریت پسماند و ... انجام شده است؛ در حالی که برخی شهرها هنوز با آلودگی‌های جدی روبه‌رو هستند.

۱۰۷- مهاجران در شهرها به چه علت به کارهای موقت و روزمزد روی می‌آورند و کدام مورد از عوامل پیش‌گیرنده جرم‌خیزی نیست؟

- (۱) محدودیت فرصت‌های شغلی - بازسازی محله‌های فرسوده
- (۲) نداشتن تحصیلات و تخصص - به حداقل رساندن آلودگی و تخریب محیط زیست
- (۳) درآمد مکفی - نصب دوربین‌های مداربسته در نقاط مختلف
- (۴) سر و سامان یافتن مشاغل غیررسمی - طراحی فضای سبز جدول‌ها و پارک‌ها

۱۰۸- چند مورد از عبارات زیر ارتباطی با شهرهای هوشمند ندارد؟

(الف) شهر هوشمند به شهری گفته می‌شود که در آن فضاهای شهری به نحوی طراحی و مدیریت می‌شود که انسان در آن احساس آرامش و تعلق خاطر کند.

(ب) طراحی این شهرها فرهنگ و هویت شهروندان را نمایش می‌دهد.

(ج) گردش آزاد اطلاعات در این شهرها اهمیت دارد.

(د) در این شهرها نورپردازی و روشنایی معابر و علائم راهنمایی و رانندگی باید به نحوی باشد که مورد استفاده عمومی ساکنان شهر قرار گیرد.

(ه) در بعضی از موارد استفاده از حسگرها نه تنها به صرفه‌جویی در مصرف انرژی کمک می‌کند؛ بلکه امنیت را نیز فراهم می‌کند.

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۱۰۹- با توجه به تعریف سرانه کاربری، اگر مجموع فضاهای تجاری یک شهر، ۱۰۰,۰۰۰ متر مربع باشد و جمعیت آن شهر ۱۲,۵۰۰ نفر باشد، سرانه فضای

تجاری این شهر چند متر مربع است؟

(۱) ۴ (۲) ۳ (۳) ۸ (۴) ۶

۱۱۰- کدام گزینه، دلیل مناسبی برای جمله زیر است؟

«بین درآمد شهرنشینان و روستانشینان شکاف و نابرابری زیادی وجود دارد.»

- (۱) در بسیاری از نواحی روستایی جهان، میزان فقر بیشتر از نواحی شهری است.
- (۲) در بسیاری از کشورها، بیشترین سرمایه‌گذاری‌ها به شهرها اختصاص دارد.
- (۳) ایجاد فرصت‌های شغلی در نواحی شهری از مناطق روستایی بیشتر است.
- (۴) زندگی روستاییان عمدتاً به درآمد حاصل از کشاورزی وابسته است.



## جغرافیای ایران

در این بخش، از میان سوالات جغرافیای ایران و جغرافیا (۲) می‌توانید یک مجموعه را انتخاب کنید. به سؤال‌های ۱۱۱ تا ۱۱۵ «یا» به سؤال‌های ۱۱۶ تا ۱۲۰ پاسخ دهید. وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

فصل دوم: جغرافیای طبیعی ایران  
(درس‌های ۵ و ۶)  
صفحه‌های ۳۳ تا ۶۰

۱۱۱- کدام عبارت با ویژگی‌های «دشت لوت» در عبارت زیر مطابقت دارد؟

«دشت لوت یکی از گرم‌ترین مناطق کره زمین به‌شمار می‌رود.»

- (۱) در اطراف خط استوا به دلیل گرم بودن و صعود هوا، کمربند کم فشار حاره‌ای تشکیل می‌شود که دارای آب و هوای گرم است.
- (۲) در اطراف خط استوا به دلیل سنگینی و فرونشینی هوا، منطقه فشار زیاد جنب حاره‌ای شکل می‌گیرد که دارای آب و هوای گرم و خشک است.
- (۳) در اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، به دلیل سنگینی و فرونشینی هوا، منطقه فشار زیاد جنب حاره‌ای شکل می‌گیرد که دارای آب و هوای گرم و خشک است.
- (۴) در اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی به دلیل گرم بودن و صعود هوا، کمربند کم فشار حاره‌ای تشکیل می‌شود که دارای آب و هوای گرم است.

۱۱۲- کدام گزینه به ترتیب ویژگی‌های درستی از توده هوای «سودانی، سیبری و موسمی» را بیان می‌کند؟

- (۱) رطوبت دریای سرخ را به ایران می‌آورد. - موجب بارش در سواحل جنوبی کشور می‌شود. - در دوره گرم سال به ایران نفوذ می‌کند.
- (۲) در دوره سرد سال وارد ایران می‌شود. - در دوره سرد سال وارد ایران می‌شود. - موجب باران‌های سیلابی در جنوب شرقی است.
- (۳) رطوبت دریای مدیترانه را به ایران می‌آورد. - باعث سردی و خشکی هوا می‌شود. - در دوره گرم سال وارد ایران می‌شود.
- (۴) باعث ایجاد بارندگی می‌شود. - به دوره سرد سال اختصاص دارد. - از اقیانوس اطلس به ایران نفوذ می‌کند.

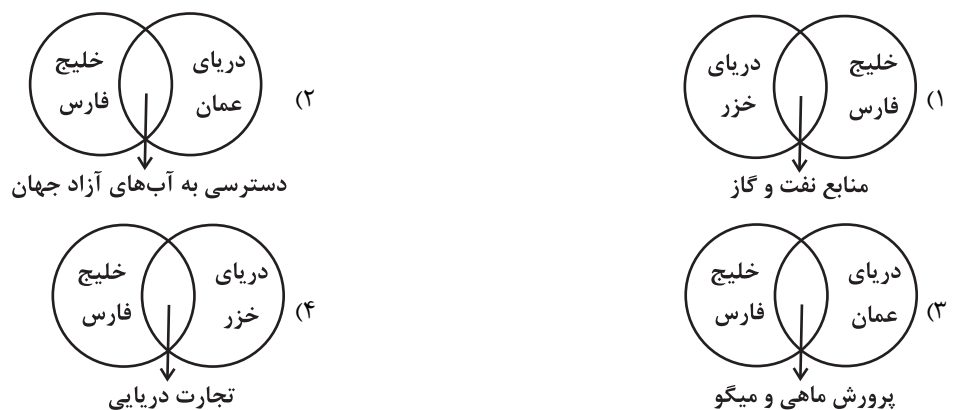
۱۱۳- کدام گزاره درباره ویژگی‌های بیابان‌های ایران نادرست است؟

- (۱) زیاد بودن تبخیر و تعرق
- (۲) میانگین دمای پایین
- (۳) کمبود پوشش گیاهی
- (۴) بارش کم و خشکی هوا

۱۱۴- در چه شرایطی آبدهی رودها در کشورمان بیشتر می‌شود؟

- (۱) بیشتر بارش‌ها از اواخر فصل بهار تا اوایل فصل پاییز اتفاق می‌افتد؛ بنابراین هر چه به پایان این دوره نزدیک‌تر می‌شویم، آبدهی رودها بیشتر می‌شود.
- (۲) هر چه از شرق به سمت غرب کشور می‌رویم، مقدار آب رودها بیشتر می‌شود.
- (۳) رودهای طغیانی در نزدیکی مناطق نسبتاً خشک، که دارای بارش‌های کوتاه و اتفاقی هستند؛ در بیشتر ایام سال آب زیادی دارند.
- (۴) اگر رودهایی که از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند، در نواحی گرم و شرجی جریان یابند مقدار آب آن‌ها بیشتر خواهد شد.

۱۱۵- شکل کدام گزینه نادرست آمده است؟



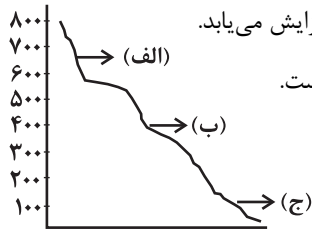


فصل دوم: نواحی طبیعی  
فصل سوم: نواحی انسانی  
(درس‌های ۵ و ۶)  
صفحه‌های ۵۳ تا ۸۲

اگر به سؤال‌های ۱۱۱ تا ۱۱۵ پاسخ نداده‌اید، می‌توانید به سؤال‌های ۱۱۶ تا ۱۲۰ پاسخ دهید.

جغرافیا (۲)

۱۱۶- با توجه به شکل زیر که پراکندگی پوشش گیاهی را نشان می‌دهد، کدام گزینه نادرست است؟



- (۱) هر چه از دامنه‌های «الف» به سمت دامنه‌های «ج» می‌رویم، قد گیاهان افزایش می‌یابد.
- (۲) فصل رویش گیاهان در دامنه‌های «ج» بیشتر و بلندتر از دامنه‌های «ب» است.
- (۳) ضخامت خاک در دامنه‌های «الف» بیشتر از دامنه‌های «ج» است.
- (۴) تعداد گونه‌ها در دامنه‌های «ب» کمتر از دامنه‌های «ج» است.

۱۱۷- کدام عبارت، نادرست است؟

- (الف) در عرض‌های جغرافیایی ۱۰ درجه جنوبی تا ۱۰ درجه شمالی، میزان تولید ناخالص اولیه زیاد است.
  - (ب) میزان تولید ماده آلی و سرعت رشد گیاهان در یک زیست‌بوم، متفاوت است.
  - (ج) میزان ترکیبات آلی و توده زیستی در جنگل‌های مخروطی به سرعت رشد آن‌ها بستگی دارد.
  - (د) کمترین میزان تولید مواد آلی سیاره زمین در مناطق نزدیک به قطب دیده می‌شود.
- (۱) الف و ج      (۲) الف و د      (۳) ب و ج      (۴) ب و د

۱۱۸- جغرافیای فرهنگی شاخه‌ای از جغرافیای انسانی است که ...

- (۱) به بررسی و توصیف ویژگی‌های فرهنگ یک جامعه می‌پردازد.
- (۲) مهم‌ترین ویژگی انسان‌ها را در دریافت اطلاعات از محیط و پردازش آن‌ها مورد بحث قرار می‌دهد.
- (۳) تفاوت‌های نواحی فرهنگی را مطالعه می‌کند.
- (۴) زندگی اجتماعی و حیات فکری و فرهنگی انسان‌ها را بررسی می‌کند.

۱۱۹- چند مورد از موارد زیر در رابطه با زبان از مهم‌ترین شاخص‌های فرهنگی نادرست است؟

- زبان ایرانی از زیرشاخه‌های زبان‌های آفرو-آسیایی است.
  - معروف‌ترین زبان در بین خانواده زبانی آفرو-آسیایی زبان عربی است.
  - خانواده چینی-تبتی در میان مردم زردپوست ناحیه آسیای شرقی رواج دارد.
  - بعضی از مردم در جنوب آفریقا و جنوب شرقی آسیا با خانواده زبانی آفرو-آسیایی صحبت می‌کنند.
  - خانواده زبانی هند و اروپایی بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین گروه زبانی دنیا در چندین قاره گسترده شده است.
- (۱) یک      (۲) دو      (۳) سه      (۴) چهار

۱۲۰- تصویر زیر روستایی در ایران را نشان می‌دهد. این تصویر به کدام موضوع اشاره دارد؟



- (۱) امروزه با آنکه امکانات و تجهیزاتی چون آب و برق و ... در روستاها فراهم شده اما همچنان نقش و عملکرد آن‌ها بدون تغییر مانده است.
- (۲) شیوه‌های زندگی، رفتار، عملکردها و ارزش‌ها و مظاهر شهری بین روستانشینان انتشار می‌یابد.
- (۳) در این نوع پخش فرهنگی توسعه فرهنگ شهرها به روستاها در نهایت به یکسان‌سازی فرهنگ‌ها می‌انجامد.
- (۴) گاهی پدیده فرهنگی باعث می‌شود میان اجزا و پدیده‌های یک روستا با روستای دیگر همگونی ایجاد شود.



جهان ممکنات  
جهان علی و معلولی  
صفحه‌های ۲۱ تا ۲۸

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.  
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فلسفه دوازدهم

۱۲۱- در هر یک از قضایای «زمین کروی است» و «چوب در مجاورت آتش می‌سوزد»، به ترتیب رابطه موضوع و

محمول چگونه است؟

- (۱) امکانی - امکانی (۲) امکانی - وجوبی (۳) وجوبی - امکانی (۴) وجوبی - وجوبی

۱۲۲- در کدام یک از قضایای زیر با تغییر رابطه (است و نیست) نسبت موضوع و محمول ثابت می‌ماند؟

- (۱) مجموع زوایای داخلی مثلث  $270^\circ$  درجه است. (۲) عدد دو فرد نیست.  
(۳) وزن زنبور عسل  $500$  کیلوگرم است. (۴) مربع  $5$  ضلعی است.

۱۲۳- رابطه موضوع و محمول در قضیه‌ای از نظر مفهومی، تساوی است. در مورد این قضیه با قطعیت می‌توان گفت ...

- (۱) بین موضوع و محمول رابطه وجوبی و ضروری برقرار است.  
(۲) موضوع می‌تواند محمول را بپذیرد و می‌تواند نپذیرد یعنی در یک حالت تساوی نسبت به محمول قرار دارد.  
(۳) بین موضوع و محمول رابطه امکانی برقرار است.  
(۴) موضوع از پذیرش محمول امتناع می‌کند.

۱۲۴- کدام یک از موارد زیر درباره رابطه وجود با موضوعات مختلف درست است؟

- (۱) نسبت ممتنع‌الوجود بالذات با ممتنع‌الوجود بالغیر عموم و خصوص مطلق است.  
(۲) هرآنچه ذاتش ممکن باشد، می‌تواند از لحاظ وجودی ممتنع‌الوجود بالغیر باشد.  
(۳) ممکن‌الوجود بالغیر در صورت داشتن علت، واجب‌الوجود بالغیر می‌شود.  
(۴) هرچه در خارج تحقق دارد واجب‌الوجود بالغیر است؛ پس ممکنی در جهان نیست.

۱۲۵- درباره حقیقتی که رابطه‌اش با «وجود» ذاتاً ضروری باشد، چه می‌توان گفت؟

- (۱) تصور عدم‌اش مستلزم تناقض نیست. (۲) علتی برای آن پیدا نمی‌شود.  
(۳) امکان ذاتی‌اش برطرف شده است. (۴) می‌تواند واجب‌الوجود بالغیر باشد.

یک روز، یک درس

روزهای چهارشنبه در سایت کانون [www.kanoon.ir](http://www.kanoon.ir) به درس فلسفه و منطق اختصاص دارد. شما می‌توانید خلاصه‌درس‌ها، نمونه سؤالات پیشنهادی و آزمونک مربوط به درس فلسفه و منطق را در این روز از قسمت تازه‌ها در سایت کانون و نیز صفحه مقطع خود دریافت کنید.



۱۲۶- کدام یک از روابط زیر به ترتیب، نشانگر یک رابطه بعد از وجودی و رابطه وجودی می باشد؟

- (۱) حرکت و زمان - خالق و مخلوق  
 (۲) نجار و میز - رابطه اتکا  
 (۳) رابطه جذب - سخن و سخنران  
 (۴) آشپز و غذا - والدین و فرزند

۱۲۷- به ترتیب اشتراک نظر فیلسوفان مسلمان با دیوید هیوم و اختلاف نظر آن‌ها با فیلسوف عقل‌گرایی همچون دکارت چیست؟

- (۱) مصادیق آن‌چه علیت خوانده می‌شود در تجربه مشاهده می‌شوند. - حالتی از ذهن که اصل علیت در آن حاضر نباشد وجود ندارد.  
 (۲) تجربی بودن علم انسان به مصادیق علیت، مانع از ضروری بودن آن است. - برای علیت نمی‌توان برهان عقلی اقامه کرد.  
 (۳) چون علیت تجربی نیست، پس نمی‌توان آن را به وسیله حس اثبات کرد. - اصل علیت مقدمه و مبنای هرگونه تجربه یا آموزشی است.  
 (۴) به دلیل ماهیت اصل علیت و محدودیت ابزار ادراکی انسان، به چنگ آوردن علیت غیرممکن است. - انسان درکی فطری از علیت دارد.

۱۲۸- کدام مورد وجه اختلاف دیدگاه فیلسوفان مسلمان با همه فیلسوفان اروپایی مطرح شده در کتاب درسی است؟

- (۱) درک و پذیرش رابطه وجودبخشی از طریق تعقل محض میسر است.  
 (۲) بر اساس حس و تجربه صرف نمی‌توان رابطه وجودی بین دو امر را ادراک کرد و پذیرفت.  
 (۳) علیت اصلی صرفاً عقلی و استدلالی است که با استدلال صرف نمی‌توان مصادیقش را شناخت.  
 (۴) رابطه بین علت و معلول، رابطه‌ای ضروری و غیرمبتنی بر تجربه است که خودش مبنای هر تجربه‌ای است.

۱۲۹- مصراع اول و دوم بیت «از مکافات عمل غافل مشو / گندم از گندم بروید جو ز جو» به ترتیب با کدام یک از اصول مربوط به علیت ارتباط بیشتری

دارد؟

- (۱) سنخیت علی و معلولی - سنخیت علی و معلولی  
 (۲) سنخیت علی و معلولی - ضرورت علی و معلولی  
 (۳) ضرورت علی و معلولی - سنخیت علی و معلولی  
 (۴) ضرورت علی و معلولی - ضرورت علی و معلولی

۱۳۰- کسی که می‌خواهد بداند کدام دارو عامل درمان بیماری او بوده است، باید کدام اصول از اصول سه‌گانه مربوط به علیت را پذیرفته باشد؟

- (۱) هر سه اصل علیت، سنخیت و وجوب علی و معلولی  
 (۲) فقط اصل علیت و اصل سنخیت میان علت و معلول  
 (۳) فقط اصل سنخیت و اصل وجوب علی - معلولی  
 (۴) فقط اصل علیت و اصل وجوب علی - معلولی



منطق

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.  
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

مفهوم و مصداق  
صفحه‌های ۲۰ تا ۲۶

۱۳۱- مفهوم جزئی مانند مفهوم کلی ممکن است ...

- (۱) هیچ مصداق خارجی نداشته باشد. (۲) مصادیق متعدد ذهنی داشته باشد.
- (۳) مصادیق متعدد خارجی داشته باشد. (۴) قابل انطباق بر مصادیق متعدد باشد.

۱۳۲- مفاهیم کدام گزینه، همگی از نظر کلی و جزئی بودن یکسان هستند؟

- (۱) الله - خدا - همسر من - این کتاب‌ها
- (۲) خورشید - ماه - مریخ - زمین
- (۳) دبیر فلسفه دبیرستان شهیدمدنی تبریز - کتاب من - رهبر کبیر انقلاب اسلامی - واجب الوجود
- (۴) زن مؤمن محجبه ایرانی - شوهر نرگس‌خانم - میدان آزادی - عدالت

۱۳۳- در رابطه با مفاهیم کلی، کدام مورد صحیح است؟

- (۱) اصلاً مصداق خارجی ندارد. (۲) وجود یک مصداق خارجی برایش الزامی است.
- (۳) مصادیق متعدد برایش مفروض است. (۴) مصادیق متعدد خارجی و ذهنی دارد.

۱۳۴- در کدام گزینه نوع رابطه ذکر شده نادرست می‌باشد؟

- (۱) غیرآسیایی و ایرانی (تباین)
- (۲) سفید و غیرسنگ (عموم و خصوص مطلق)
- (۳) غیرآسیایی و غیرایرانی (عموم و خصوص مطلق)
- (۴) غیرسفید و غیرسنگ (عموم و خصوص من‌وجه)

۱۳۵- نسبت حاکم میان مفاهیم «یکتاپرست و مسلمان» همچون نسبت میان کدام یک از مفاهیم زیر است؟

- (۱) گیاه و گلدان (۲) عشق و احساس (۳) نوشابه و زرد (۴) چشم و نگاه

۱۳۶- اگر رابطه میان مصادیق دو مفهوم تساوی باشد، در مورد خود آن مفاهیم چه می توان گفت؟

- (۱) ممکن است که هیچ نسبت مفهومی میان آن ها برقرار نباشد. (۲) همواره این دو مفهوم هم ارز و هم معنا خواهند بود.
- (۳) نسبت یکی به دیگری مانند نسبت جزء به کل خواهد بود. (۴) یکی از این مفاهیم باید مندرج در دیگری باشد یا وحدت معنی داشته باشند.

۱۳۷- اگر رابطه مفهوم A با مفهوم B عموم و خصوص من وجه باشد و C مفهومی اعم (عام تر) از A و D مفهومی اخص (خاص تر) از B باشند، رابطه C و

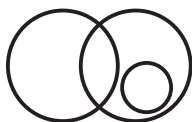
**D چگونه است؟**

- (۱) تساوی یا عموم و خصوص من وجه خواهد بود. (۲) تباین یا عموم و خصوص مطلق خواهد بود.
- (۳) غیر از تساوی سایر انواع روابط ممکن است. (۴) غیر از تباین سایر انواع روابط ممکن است.

۱۳۸- کدام دو مفهوم می توانند با هم نسبت عموم و خصوص مطلق داشته باشند؟

- (۱) مفهومی که مصادیق پرشماری دارد و مفهومی که فقط به یکی از مصادیق آن می توان اشاره کند.
- (۲) دو مفهومی که مصادیق پر شمار دارند، اما هر یک دارای مصادیق خاص خود نیز هستند.
- (۳) دو مفهومی که یکی جزء دیگری باشد و آن یکی مفهومی اعم از دیگری باشد.
- (۴) فقط دو مفهومی که یکی از آن ها حتی مصادیق ذهنی و فرضی دیگری را نیز در بر بگیرد.

۱۳۹- کدام سه مفهوم می توانند رابطه ای همچون نمودار زیر داشته باشند؟



- (۱) داریوش - پادشاه هخامنشی - مؤسس سلسله پادشاهی ایرانی
- (۲) شخصیت شاهنامه فردوسی طوسی - رستم - پهلوان اهل سیستان
- (۳) شاهزاده قاجاری - شاه صادرکننده فرمان قتل امیرکبیر - شاه قاجاری
- (۴) زنی که نامش شیرین است - معشوقه فرهاد کوه کن - داوطلب کنکور انسانی

۱۴۰- اگر دو قضیه «هیچ الف ب نیست» و «هیچ ب الف نیست» صادق باشد، کدام گزینه در مورد رابطه دو مفهوم غیر الف و غیر ب صحیح است؟

- (۱) رابطه غیر الف و غیر ب یا تباین است یا عموم و خصوص من وجه.
- (۲) هیچ یک از نسبت های چهارگانه بین شان برقرار نیست.
- (۳) رابطه غیر الف و غیر ب یا تباین است یا عموم و خصوص مطلق.
- (۴) بین غیر الف و غیر ب صرفاً رابطه تباین برقرار است.



آغاز تاریخی فلسفه  
صفحه‌های ۲۸ تا ۳۵

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.  
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فلسفه یازدهم

۱۴۱- کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) قطعاً نمی‌توان گفت فلسفه ابتدا در کدام سرزمین پدید آمده است.
- (۲) اندیشیدن و سخن گفتن دربارهٔ اساسی‌ترین مسئله‌های هستی معطوف به شکل‌گیری تمدن‌ها بوده است.
- (۳) با توجه به آثار به دست آمده از تمدن‌های باستانی، می‌توان گفت که دورترین تمدن‌ها مصر، ایران، چین، هند و بین‌النهرین بوده‌اند.
- (۴) تفکر فلسفی در تمدن‌هایی چون مصر، ایران و چین پدیدار شد.

۱۴۲- کدام گزینه با متن کتاب درسی در مورد آغاز تفکر فلسفی در تعارض است؟

- (۱) هر کجا تمدنی شکل گرفته باشد حتماً کسانی بوده‌اند که به تفکر فلسفی بپردازند.
- (۲) نمی‌توان گفت که سعی و تلاش برای پاسخ‌گویی به سؤالات فلسفی از یونان آغاز شده است.
- (۳) آثاری از تمدن‌های شرقی دوران باستان باقی مانده که حاکی از تفکر فلسفی در آن تمدن‌هاست.
- (۴) کمبود اطلاعات مانع آن است که آغاز دقیقی برای فلسفه تعیین کرد و گزارشی از دورترین اندیشه‌های فلسفی ارائه داد.

۱۴۳- کدام گزینه دربارهٔ جمله زیر از اوپانیشادها صحیح است؟

«با نگاه کردن، گوش دادن و واقعیت دادن به خود است که هرچه که هست شناخته می‌شود.»

- (۱) مبنای آن ثنویت و دوگانگی است، زیرا خود را از خدا جدا می‌کند.
- (۲) مطابق با مفهوم تائو در فلسفه و گفته‌های لاتوتسه می‌باشد.
- (۳) یادآوری حدیث علوی «من عرف نفسه فقد عرف ربه» می‌باشد.
- (۴) اشاره به گرایش به خوبی و دوری از بدی در ذات انسان دارد.

۱۴۴- در خصوص نخستین فیلسوفان یونان، کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) فیثاغورس برای نخستین بار واژهٔ فلسفه را بر سر زبان‌ها انداخت.
- (۲) فیثاغوریان بنیان‌گذاران علم نجوم و حساب به‌شمار می‌روند.
- (۳) از نظر تالس چون آب همواره در دگرگونی و حرکت است، پس باید اصل و اساس جهان باشد.
- (۴) افکار تالس فقط در لابه‌لای نوشته‌های فیلسوفان بعدی یافت می‌شود.

۱۴۵- کدام عبارت درست است؟

- (۱) فیثاغورس فلسفه را با عرفان و ریاضیات درهم آمیخت و یک دستگاه ریاضی بنیان نهاد.
- (۲) وجه تمایز تالس از دیگر اندیشمندان، توجه او به مبدأ تغییرات و دگرگونی‌ها بود.
- (۳) نظریهٔ حرکتِ هراکلیتوس را می‌توان در ادامهٔ مسیری که تالس آغاز کرده بود دانست.
- (۴) نخستین مجموعه‌هایی که حاوی تفکر فلسفی باشند، از یونان باستان به یادگار مانده‌اند.



۱۴۶- تالس معتقد بود که آب منشاء همه چیز است به این صورت که به شکل‌های مختلف تغییر می‌کند و همه مواد را می‌سازد. این نظر او با کدام یک از

اندیشمندان زیر مبنایی‌ترین اختلاف را دارد؟

- (۱) فیثاغورس (۲) هراکلیتوس (۳) سوفیست‌ها (۴) پارمنیدس

۱۴۷- عبارت مطرح شده در کدام گزینه مورد پذیرش پارمنیدس است؟

- (۱) حرکت وجود دارد. (۲) وجود حرکت دارد. (۳) نیستی هست. (۴) نیستی نیست.

۱۴۸- بی‌اعتمادی مردم آتن نسبت به دانش و اندیشه، معلول چه بود؟

(۱) نظریات نخستین اندیشمندان یونان که در آتن می‌زیستند.

(۲) ظهور دانشمندانی که خود را سوفیست می‌دانستند.

(۳) تبدیل شدن آتن به مرکز نظریات گوناگون و اختلافات فکری.

(۴) فزونی اهمیت پیروزی بر رقیب به جای یافتن حقیقت.

۱۴۹- علت ظهور سوفیست‌ها در یونان باستان در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

(۱) نظریات متضاد فیلسوفان پیش از سقراط (۲) گسترش فن سخنوری به جای آموزش علوم

(۳) انکار اصل واقعیت و حقیقت (۴) بی‌اعتمادی نسبت به دانش و نگرانی مردم آتن

۱۵۰- کدام گزینه در مورد دیدگاه سوفیست‌ها و تأثیر آن‌ها نادریست است؟

(۱) تنها راه وصول به حقیقت استفاده از فن سخنوری است.

(۲) رسیدن به حقیقت ممکن نیست اما غلبه بر رقیب مهم است.

(۳) حقیقت و واقعیت پس از به کار بردن روش سوفیست‌ها کاملاً انکار می‌شود.

(۴) نظریات اندیشمندان اولیه یونان باستان غالباً متناقض است.



## اقتصاد

## پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

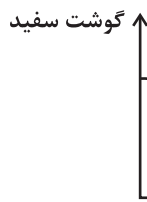
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

## اصول انتخاب در کسب و کار

(درس سوم و چهارم)

صفحه‌های ۲۲ تا ۴۲

۱۵۱- با توجه به منحنی مرز امکانات تولید زیر که مربوط به یک شرکت فرضی است که دو کالای گوشت سفید و گوشت قرمز بسته‌بندی شده را تولید می‌کند، به ترتیب هر کدام از شرایط زیر به کدام یک از موارد «انتقال منحنی مرز امکانات تولید، جابه‌جا شدن روی منحنی مرز امکانات یا بدون تغییر» اشاره می‌کند؟



- قیمت گوسفند افزایش پیدا کرده و خریداران علاقه‌مند به مصرف گوشت قرمز نیستند.

- شرکت به دلیل بالا بودن هزینه‌هایش، برخی از کارگران خط تولید گوشت سفید و قرمز را تعدیل کرده است.

- به دلیل شیوع بیماری، مردم از خرید گوشت سفید اجتناب می‌کنند.

- اختراع فناوری صید لانگ لاین، حجم ماهی در دسترس شرکت را افزایش داده است.

(۱) بدون تغییر - انتقال - بدون تغییر - انتقال

(۲) جابه‌جا شدن - بدون تغییر - جابه‌جا شدن - بدون تغییر

(۳) جابه‌جا شدن - انتقال - جابه‌جا شدن - انتقال

(۴) بدون تغییر - جابه‌جا شدن - بدون تغییر - جابه‌جا شدن

۱۵۲- آقای کریمی می‌خواهد از بین چهار رایانه جدول زیر، یکی را برای خرید انتخاب کند. ستون دوم به منافع داشتن آن رایانه که به صورت عددی درآمده و ستون سوم به قیمت آن رایانه در بازار اشاره دارد.

نوع رایانه	منافع رایانه (به میلیون تومان)	هزینه رایانه (به میلیون تومان)
A	۶۰	۳۰
B	۶۵	۳۳
C	۶۳	۳۴
D	۶۱	۳۶

الف) آقای کریمی کدام رایانه را انتخاب خواهد کرد؟

ب) هزینه فرصت انتخاب او چقدر است؟

(۱) الف) رایانه D (ب) ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان

(۲) الف) رایانه B (ب) ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان

(۳) الف) رایانه D (ب) ۲۹,۰۰۰,۰۰۰ تومان

(۴) الف) رایانه B (ب) ۲۹,۰۰۰,۰۰۰ تومان

۱۵۳- درست (د) یا غلط (غ) بودن هریک از عبارات زیر در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟

الف) در تصمیم‌گیری‌های منطقی، افراد مجموع هزینه‌های گزینه‌های مختلف را باهم مقایسه و کم‌ترین آن را انتخاب می‌کنند.

ب) برخی اقتصاددانان علم اقتصاد را علم تخصیص و توزیع منابع می‌دانند.

پ) اقتصاددانان معتقدند اقتصاد به ما می‌آموزد که در شرایط کمیابی منابع، چگونه بهترین انتخاب را انجام دهیم.

ت) برای انتخاب درست باید با مفهوم کمیابی منابع آشنا شویم و بدانیم که چگونه می‌توان با در نظر گرفتن هزینه‌ها و منافع هر انتخاب، تصمیم درستی گرفت.

(۴) د - د - د - د - غ

(۳) د - د - غ - غ

(۲) غ - غ - غ - د

(۱) غ - د - د - د

محل انجام محاسبات

۱۵۴- در مثال زیر به ترتیب کدام یک از اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری اتفاق افتاده است؟

«علی همراه با دوستش به یک مغازه پیراهن‌فروشی مراجعه کرد. وقتی فروشنده اعلام کرد که بعضی پیراهن‌ها در فروش ویژه قرار دارند، علی با اینکه می‌دانست پس‌انداز این ماهش تمام شده است برای خرید پیراهن از دوستش پول قرض گرفت. بعد از خرید پیراهن به یک رستوران چینی رفته و غذا سفارش می‌دهند. علی مزه غذا را دوست ندارد ولی به خاطر پولی که برای آن پرداخت کرده است، غذا را کامل می‌خورد.»

(۱) اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری - اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن - عدم توجه به هزینه‌های هدررفته

(۲) اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری - بی‌صبری زیاد - عدم توجه به هزینه‌های هدررفته

(۳) بی‌صبری زیاد - اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری - اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن

(۴) بی‌صبری زیاد - اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن - چسبیدن به وضعیت فعلی

۱۵۵- کدام مورد، هزینه فرصت اجتماعی «ناهار رایگان به دانش‌آموزان» را تبیین مناسبی می‌کند؟

(۱) کمک مدارس به دانش‌آموزان، سبب پیشرفت تحصیلی آنان در کلاس درس می‌شود.

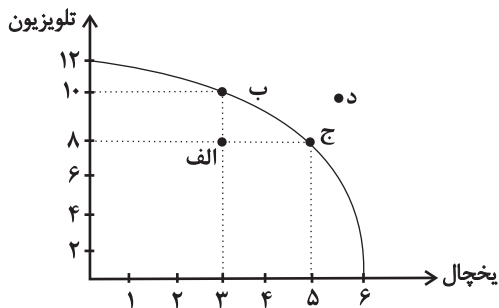
(۲) با اختصاص منابع به تولید غذا، سرمایه برای تجهیز مدارس به فناوری‌های نوین کاهش می‌یابد.

(۳) مدارس باید شرایط ناهار رایگان را برای همه دانش‌آموزان فراهم کنند که در بیشتر اوقات امکان‌پذیر نیست.

(۴) ارائه ناهار رایگان به دانش‌آموزان، انتظار آنها را افزایش می‌دهد و انگیزه پیشرفت تحصیلی را از آنان می‌گیرد.

۱۵۶- با توجه به نمودار مرز امکانات تولید زیر که مربوط به یک شرکت فرضی است، کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

(الف) اگر قیمت هر دستگاه یخچال ۲۰ میلیون تومان و قیمت هر دستگاه تلویزیون ۱۲ میلیون تومان باشد، در صورتی که شرکت بخواهد همه منابعش



را به تولید یک کالا اختصاص دهد، با تولید کدام محصول، درآمد بیشتری خواهد داشت؟

(ب) در نقطه (الف) برای اینکه شرکت بخواهد به‌کارایی برسد، باید چه کاری انجام دهد؟

(ج) هزینه فرصت حرکت از نقطه (ج) به نقطه (د) کدام است؟

(۱) الف) تلویزیون (ب) بدون کاهش تولید تلویزیون، میزان تولید یخچال را ۲ دستگاه

افزایش دهد. (ج) ۲ دستگاه تلویزیون بیشتر که تولید شده است.

(۲) الف) یخچال (ب) میزان تولید یخچال و تلویزیون را هر کدام ۲ دستگاه افزایش دهد. (ج) تولید در نقطه (د) با توجه به منابع فعلی امکان‌پذیر نیست.

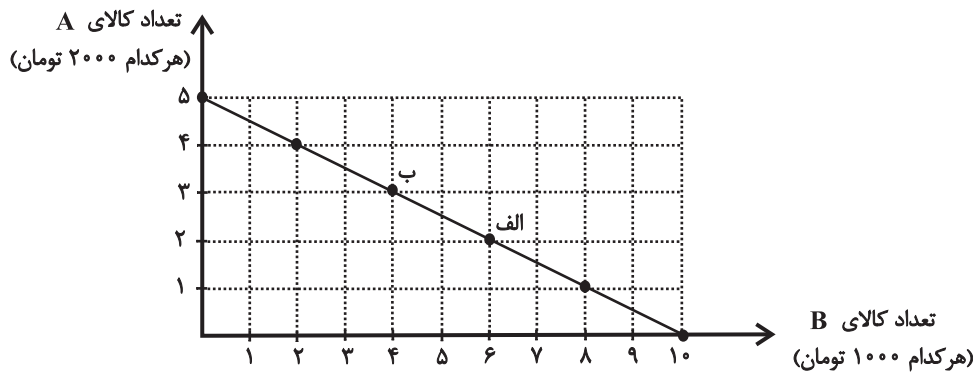
(۳) الف) تلویزیون (ب) بدون کاهش تولید یخچال، میزان تولید تلویزیون را ۲ دستگاه افزایش دهد. (ج) تولید در نقطه (د) با توجه به منابع فعلی غیرقابل دستیابی است.

(۴) الف) یخچال (ب) تولید تلویزیون را ۲ دستگاه افزایش و تولید یخچال را ۲ دستگاه کاهش دهد. (ج) ۲ دستگاه یخچال بیشتر که از تولید آن صرف‌نظر شده است.

۱۵۷- زمانی که شرکتی در نقطه ناکارای مرز امکانات تولید قرار دارد؛ به این معناست که ...

- (۱) شرکت منابع کافی برای تولید و رسیدن به نقاط کارا را در اختیار ندارد.
- (۲) اگر شرکت هر فرصتی را برای استفاده بهتر از منابع به کار گیرد باعث می شود وضع دیگران بدتر شود.
- (۳) این امکان وجود ندارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود زیرا شرکت از حداکثر منابع خود استفاده کرده است.
- (۴) این امکان وجود دارد که حداقل بیش از یک کالا تولید شود، بدون اینکه کالاهای دیگر کاهش یافته یا حذف گردند.

۱۵۸- در نمودار زیر نحوه انتخاب بین دو کالای A و B برای فرد نمایش داده شده است. در این صورت:



(الف) بودجه این فرد چند تومان است؟

(ب) با توجه به این نمودار کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) الف (۲۰ هزار تومان، ب) اگر فرد تمامی بودجه خود را به خرید کالای A اختصاص دهد، می تواند ۵ واحد از این کالا را خریداری کند.
- (۲) الف (۱۰ هزار تومان، ب) اگر فرد تمامی بودجه خود را به خرید کالای B اختصاص دهد، می تواند ۱۰ واحد از این کالا را خریداری کند.
- (۳) الف (۲۰ هزار تومان، ب) در نقطه (الف) می توانیم ۲ واحد بیشتر از کالای B در مقایسه با نقطه (ب) خریداری کنیم.
- (۴) الف (۱۰ هزار تومان، ب) برای حرکت از نقطه (الف) به (ب) باید از خرید یک واحد کالای B صرف نظر کنیم تا بتوانیم سه واحد بیشتر از کالای A خریداری کنیم.

محل انجام محاسبات

۱۵۹- کشاورزی در پایان یک سال کاری خود با فروش تمامی محصولات تولید شده، ۵۰ میلیون تومان درآمد به دست آورده است. او کارگرانی با حقوق ۵۰۰

هزار تومان در ماه استخدام کرد. وی از زمین و تراکتوری که خود صاحب آن‌ها بود، استفاده کرد. با توجه به اطلاعات جدول زیر، به ترتیب سود

حسابداری و سود اقتصادی (محاسبه سود با احتساب هزینه فرصت) این کشاورز چند هزار تومان است؟

هزینه خرید مواد اولیه مورد نیاز سالانه	۳۰۰ هزار تومان
تعداد کارگران استخدام شده	۳
هزینه استهلاک سالانه	$\frac{1}{10}$ ارزش حقوق سالانه کارگران
ارزشمندی زمین در صورت اجاره داده شدن	ماهانه ۲۰۰ هزار تومان
ارزشمندی تراکتور در صورت اجاره داده شدن	ماهانه ۵۰ هزار تومان

۴) ۴۶,۹۷۰ - ۴۷,۰۰۰

۳) ۲۹,۹۰۰ - ۲۶,۹۰۰

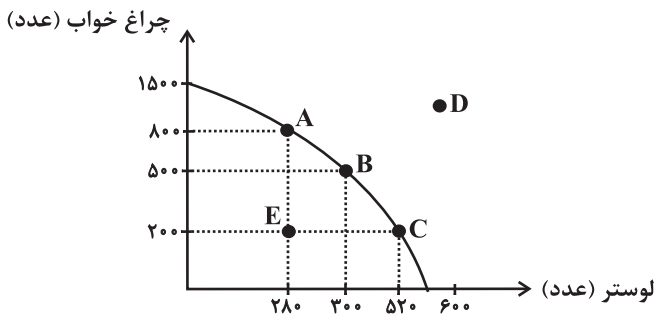
۲) ۴۶,۹۷۰ - ۴۷,۰۰۰

۱) ۲۹,۹۰۰ - ۲۶,۹۰۰

۱۶۰- کارخانه‌ای به تولید دو محصول لوستر و چراغ خواب می‌پردازد و با توجه به آمار منتشر شده منحنی مرز امکانات تولید این کارخانه به شکل زیر است،

کارخانه در حال حاضر ۵۰۰ عدد چراغ خواب تولید می‌کند، در صورت هدف‌گذاری برای تولید ۲۲۰ عدد لوستر بیشتر، هزینه فرصت این انتخاب چه

خواهد بود؟



۱) ۵۰۰ عدد چراغ خوابی است که تولید می‌شود.

۲) ۳۰۰ عدد چراغ خوابی است که کمتر تولید می‌شود.

۳) ۲۰۰ عدد چراغ خوابی است که کمتر تولید می‌شود.

۴) ۴۰۰ عدد چراغ خوابی است که تولید می‌شود.

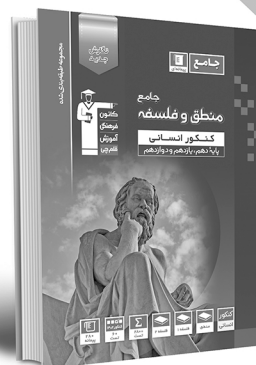
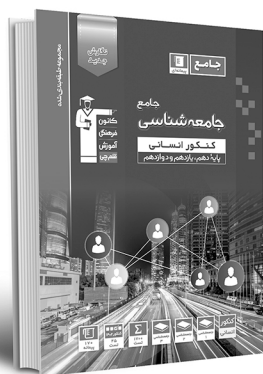
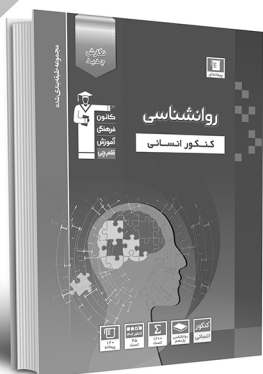
محل انجام محاسبات



# کتاب‌های آیة انسانیت را



## پیمانگانای تمبرین کنید



فصلنامه  
ادبیات  
فلسفه  
تاریخ  
جغرافیا  
ریاضیات  
علوم و فنون  
ادبیات



۸۴۵۱

[www.kanoon.ir](http://www.kanoon.ir)

[www.kanoonbook.ir](http://www.kanoonbook.ir)

[www.OstadLink.com](http://www.OstadLink.com)





# پاسخنامه

## دوازدهم انسانی

۱۹ آبان ماه ۱۴۰۲

بنیاد علمی آموزشی قلم چی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلم چی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلم چی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

## پدیدآوردگان آزمون

### طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، ابوالفضل بهاری، گلناز بینقی، محمدابراهیم تونزندهجانی، آروین حسینی، محمد حمیدی، احمدرضا ذاکرزاده، امیر زراندوز، سعید عزیزخانی، علی قهرمانزاده، فرشید کریمی، امیر محمودیان
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، عزیز الیاسی پور، سعید جعفری، سید علیرضا علویان، فرهاد فروزان کیا، مجتبی فرهادی، یاسین مهدیان، شیوا نظری، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	امیرمهدی افشار، ریحانه امینی، آریتا بیدقی، کوثر شاه‌حسینی، فاطمه صفری، سید محمد مدنی دینانی
روان‌شناسی	حمیدرضا توکلی، مهدی جاهدی، محمد حبیبی
عربی زبان قرآن	محمود بادربین، ولی برجی، مجید بیگلری، امیرحسین پورخنجری، ابوالفضل تاجیک، محمد جهان‌بین، حسین رضایی، امیرحسین شکوری، روح‌الله گلشن، علی محسن‌زاده، سید محمدعلی مرتضوی
تاریخ و جغرافیا	زهره دامیار، صبا صفایی، زهرا کتیبه، آرش مرتضائی فر، جواد میریلوکی، کیانا یوسف‌زاده
فلسفه و منطق	محمد آقاصالح، سبا جعفرزاده صابری، پرگل رحیمی، محمد رضایی‌بقا، موسی سپاهی، حمید سودیان، فرهاد قاسمی‌نژاد، فیروز نژادنجف، علیرضا نصیری
اقتصاد	آفرین ساجدی، سارا شریفی، مهدی ضیائی

### گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	ویراستار رتبه برتر کنگور	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم تونزندهجانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، علی مرشد، محمد حمیدی، آروین حسینی	_____	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	یاسین مهدیان	محمدحسین غلامی	فریبا رنوفی
جامعه‌شناسی	کوثر شاه‌حسینی	کوثر شاه‌حسینی	فاطمه صفری	آرش مرتضائی فر	زهرة قموشی
روان‌شناسی	مهسا عفتی	مهسا عفتی	محمد صمدی زاداسفنگره	صبا صفایی	زهرة قموشی
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	_____	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	زهره دامیار	زهره دامیار	_____	_____	عطیه محلوجی
فلسفه و منطق	سبا جعفرزاده صابری	علیرضا نصیری	فرهاد علی‌نژاد	کیانا یوسف‌زاده، مهتاب شیرازی	زهرة قموشی
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	مرتضی عزیزی	رامیلا عسگری	زهرة قموشی

### گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: زهره قموشی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

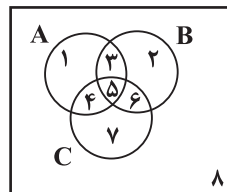


## ریاضی و آمار (۳)

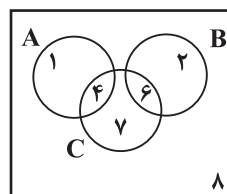
۱- گزینه «۳»

(سعیر عزیزقانی)

نمودار ون زیر را برای پیشامدهای A و B و C رسم کرده و نواحی مختلف را مطابق شکل عددگذاری می‌کنیم:



با توجه به اینکه  $A \cap B = \emptyset$  و  $A \cap C \neq \emptyset$  و  $B \cap C \neq \emptyset$  است بنابراین نواحی مربوط به شماره‌های ۳ و ۵ حذف می‌شود و شکل جدید به صورت زیر خواهد بود:



حال تک تک گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم. برای این کار شماره‌های مربوط به هر مجموعه را بر روی آن نوشته و اعداد هر دو سمت تساوی را مقایسه می‌کنیم. به عنوان مثال  $A \cup B = \{1, 2, 4, 6\}$  و  $C - B = \{4, 7\}$  هستند. پس داریم:

$$\overbrace{\{1\}}^{A-C} = \overbrace{\{1, 4\}}^{A-B} \Rightarrow \text{برابر نیستند} \quad \text{گزینه «۱»}$$

$$\overbrace{\{1, 2, 4, 6\}}^{A \cup B} = \overbrace{\{4, 6, 7\}}^{C} \Rightarrow \text{برابر نیستند} \quad \text{گزینه «۲»}$$

گزینه «۳»

$$\overbrace{\{1, 2, 4, 6\}}^{(A \cup B) - \overline{C}} = \overbrace{\{1, 2\}}^{(A-C) \cup (B-C)} \Rightarrow \text{برابر هستند}$$

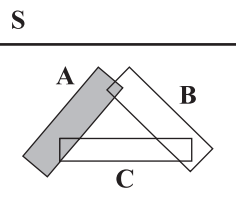
$$\overbrace{\{4\}}^{(A \cap C) \cup \overline{B}} = \overbrace{\{1, 4\}}^{\overline{A}} \Rightarrow \text{برابر نیستند} \quad \text{گزینه «۴»}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۲ تا ۱۶)

۲- گزینه «۲»

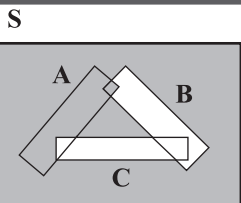
(امیر مهوریان)

ناحیه رنگی در سایر گزینه‌ها به صورت زیر است:



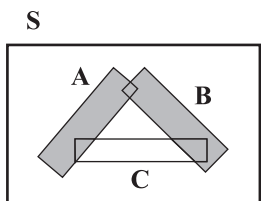
$(A-C) \cup (A-B)$

گزینه «۱»



گزینه «۳»

$$\begin{aligned} & [A \cap (B-C)] \cup [B' \cap C] \\ &= [A \cap (B-C)] \cup [(B \cup C)'] \\ &= (A \cap B) \cup (B \cup C)' \end{aligned}$$



گزینه «۴»

 $A \cup B$ 

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۲ تا ۱۶)

(کلناز بینقی)

۳- گزینه «۳»

 $A = \{\text{اردیبهشت, مرداد, آبان, بهمن}\}$  $B = \{\text{فروردین, اردیبهشت, خرداد, اسفند}\}$  $C = \{\text{تیر, مرداد, آبان, آذر}\}$  $B \cap C = \emptyset \Rightarrow C$  و  $B$  ناسازگارند. $A \cap C = \{\text{مرداد, آبان}\} \Rightarrow C$  و  $A$  سازگارند. $A - B = \{\text{مرداد, آبان, بهمن}\}$ پیشامد  $A - B$  سه عضو خواهد داشت. $n(A \cup C) = 6$ ،  $A \cup C$  ۶ عضو دارد.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۲ تا ۱۶)

(فخرشیر کرمی)

۴- گزینه «۳»

دو پیشامد زمانی ناسازگار هستند که هیچ اشتراکی با هم نداشته باشند.

 $A = \{(د, د, د, د), (د, د, د, پ), (د, د, پ, د), (د, د, پ, پ), (د, پ, د, د), (د, پ, د, پ), (د, پ, پ, د), (د, پ, پ, پ)\}$ 

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»  $\Rightarrow (S - \{(د, د, د, د)\}) \cap A \neq \emptyset$ گزینه «۲»  $\Rightarrow \{(د, د, د, د)\} \cap A = \{(د, د, د, د)\} \neq \emptyset$ گزینه «۳»  $\Rightarrow \{(د, د, پ, د), (د, پ, د, د)\} \cap A = \emptyset \quad \checkmark$ گزینه «۴»  $\Rightarrow \{(د, د, د, د), (د, پ, پ, پ)\} \cap A \neq \emptyset$ 

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۲ تا ۱۶)

(امد رضا ذاکر زاده)

۵- گزینه «۳»

 $S = \{(ر, ۱), (ر, ۲), (ر, ۳), (ر, ۴), (ر, ۵), (ر, ۶), (پ, ۱), (پ, ۲), (پ, ۳), (پ, ۴), (پ, ۵), (پ, ۶)\}$  $A = \{(ر, ۲), (ر, ۳), (ر, ۵)\}$  $\Rightarrow n(A) = 3$ 

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۲ تا ۲۵)



در نتیجه:

$$P(B-A) = P(B) - 0 \Rightarrow P(B) = \frac{2}{7}$$

$$\xrightarrow{A, B \text{ ناسازگارند}} P(A \cup B) = P(A) + P(B) = \frac{4}{9} + \frac{2}{7} = \frac{28 + 27}{63}$$

$$= \frac{55}{63}$$

برای حل مسئله استفاده می‌کنیم.

$$\Rightarrow P((A \cup B)') = 1 - \frac{55}{63} = \frac{8}{63}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۴ تا ۲۷)

## گزینه «۲»

(امروزها زاکر زاره)

چون کلمه حداقل را می‌بینیم پس از احتمال پیشامد متمم مسئله را حل می‌کنیم.

هیچ دو نفری در یک ماه استخدام نشده باشند  $A'$  است یعنی همگی در ماه‌های مختلف استخدام شده باشند.

حداقل دو نفر در یک ماه استخدام شده باشند،  $A$  است.

$$n(S) = 12 \times 12 \times 12 = 12^3$$

$$n(A') = 12 \times 11 \times 10$$

$$\Rightarrow P(A') = \frac{n(A')}{n(S)} = \frac{12 \times 11 \times 10}{12^3} = \frac{55}{72}$$

$$P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{55}{72} = \frac{17}{72}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۶ تا ۲۷)

## گزینه «۲»

(معمربراهیم توزنده‌فانی)

تعداد اعضا فضای نمونه ای، تعداد ترکیب‌های ۳ تایی از بین ۱۲ مهره است.

$$n(S) = \binom{12}{3} = 220$$

اگر  $A$ ، وجود حداقل یک مهره آبی در میان ۳ مهره انتخابی باشد  $A'$  پیشامد آن است که در میان مهره‌های انتخابی مهره آبی نباشد، یعنی ۳ مهره را از بین مهره‌های سبز و قرمز انتخاب کنیم.

$$n(A') = \binom{3+4}{3} = \binom{7}{3} = 35$$

سبز یا قرمز

$$\Rightarrow P(A') = \frac{35}{220} = \frac{7}{44}$$

$$\Rightarrow P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{7}{44} = \frac{37}{44}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۶ تا ۲۷)

## گزینه «۲»

(آروین حسینی)

در بار ششم برای چهارمین بار «پشت» آمده، پس پنج بار قبلی، سکه ۳ بار به صورت «پشت» ظاهر شده است. حالت‌هایی که از ۵ بار سه بار «پشت» بیاید به  $\binom{5}{3}$  طریق ممکن است، حال داریم:

$$\begin{cases} n(A) = \binom{5}{3} = 10 \\ n(S) = 2^5 = 64 \end{cases} \Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{10}{64} = \frac{5}{32}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۲ تا ۲۷)

## گزینه «۴»

(امیر مرموریان)

ابتدا فضای نمونه را به دست می‌آوریم:  $n(S) = \binom{20}{2} = \frac{20 \times 19}{2} = 190$

برای آن که حاصل ضرب دو عدد مضرب ۱۰ باشد باید در تجزیه آن عامل‌های ۲ و ۵ وجود داشته باشد. اگر حداقل یکی از اعداد انتخاب شده ۱۰ یا ۲۰ باشد؛ حاصل ضرب دو عدد مضرب ۱۰ است.

ابتدا حالتی را به دست می‌آوریم که حداقل یکی از اعداد انتخابی ۱۰ یا ۲۰ باشد. برای این کار از اصل متمم استفاده می‌کنیم: (حالات نامطلوب این است که هیچ کدام از دو عدد ۱۰ یا ۲۰ نباشد):

$$\binom{20}{2} - \binom{18}{2} = \frac{20 \times 19}{2} - \frac{18 \times 17}{2} = 37$$

پس در ۳۷ حالت، حداقل یکی از اعداد انتخابی مضرب ۱۰ است و حاصل ضرب هم، مضرب ۱۰ خواهد بود.

حال، حالتی را می‌شماریم که هیچ یک از اعداد انتخابی ۱۰ و ۲۰ نباشد ولی حاصل ضرب آن‌ها مضرب ۱۰ باشد. یعنی باید یک عدد مضرب ۲ و دیگری مضرب ۵ باشد:

مضرب ۲ (غیر از ۱۰ و ۲۰) عبارتند از:

$$2, 4, 6, 8, 12, 14, 16, 18$$

مضرب ۵ (غیر از ۱۰ و ۲۰) عبارتند از:

$$5, 15$$

طبق اصل ضرب تعداد این اعداد برابر است با:

$$\binom{8}{1} \times \binom{2}{1} = 16$$

بنابراین تعداد اعضای پیشامد مورد نظر برابر است با:

$$n(A) = 37 + 16 = 53$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{53}{190}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۶ تا ۲۷)

## گزینه «۱»

(معمربعیرایی)

$$P(A) = \frac{4}{9} \Rightarrow P(A') = 1 - \frac{4}{9} = \frac{5}{9}$$

چون  $A$  و  $B$  ناسازگارند  $A \cap B = \emptyset$  پس:

$$P(B-A) = P(B) - \underbrace{P(A \cap B)}_0$$

## ریاضی و آمار (۱)

## ۱۱- گزینه «۱»

(امیر محمودیان)

ضابطه تابع را به صورت زیر در نظر می‌گیریم:

$$f(x) = 2x^2 + 3(-x) + a$$

طبق صورت سؤال  $f(\sqrt{3}+1) = 3$  است:

$$f(\sqrt{3}+1) = 3 \Rightarrow 2(\sqrt{3}+1)^2 - 3(\sqrt{3}+1) + a = 3$$

$$2(3+2\sqrt{3}+1) - 3\sqrt{3} - 3 + a = 3$$

$$\Rightarrow 8 + 4\sqrt{3} - 3\sqrt{3} - 3 + a = 3$$

$$\Rightarrow \sqrt{3} + 5 + a = 3 \Rightarrow a = 3 - \sqrt{3} - 5$$

$$\Rightarrow a = -\sqrt{3} - 2$$

بنابراین ضابطه  $f(x)$  به صورت زیر است:

$$f(x) = 2x^2 - 3x - \sqrt{3} - 2$$

$$f(3) = 2 \times 3^2 - 3 \times 3 - \sqrt{3} - 2$$

$$= 18 - 9 - \sqrt{3} - 2 = 7 - \sqrt{3}$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۵)

## ۱۲- گزینه «۲»

(علی قهرمان زاده)

دامنه:  $\{5, 2m\}$ برد:  $\{0, \frac{52}{n}\}$ 

$$f(5) = (5^2 + 1)\sqrt{5-1} = 26 \times 2 = 52 = \frac{52}{n} \Rightarrow n = 1$$

$$f(2m) = 0 \Rightarrow ((2m)^2 + 1)\sqrt{2m-1} = 0$$

$$(4m^2 + 1)\sqrt{2m-1} = 0 \xrightarrow{4m^2+1 > 0} \sqrt{2m-1} = 0$$

$$2m-1=0 \Rightarrow m = \frac{1}{2}$$

$$\frac{n}{m} = \frac{1}{\frac{1}{2}} = 2$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۵)

## ۱۳- گزینه «۲»

(آروین حسینی)

تابع خطی  $f(x) = ax + b$  زمانی از ناحیه دوم محورهای مختصاتعبور نمی‌کند، که  $a \geq 0$  و  $b \leq 0$  باشد.

طبق نکته فوق داریم:

$$\begin{cases} a \geq 0 \Rightarrow \left(\frac{12-3k}{5}\right) \geq 0 \Rightarrow 12-3k \geq 0 \\ \Rightarrow 3k \leq 12 \Rightarrow k \leq 4 \quad (I) \\ b \leq 0 \Rightarrow -3-k \leq 0 \Rightarrow k \geq -3 \quad (II) \end{cases}$$

$$(I) \cap (II) \rightarrow -3 \leq k \leq 4$$

بنابراین مقادیر صحیح  $k$  برابر است با:

$$k = \{-3, -2, \dots, 4\} \Rightarrow \text{مقدار } 8$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)

## ۱۴- گزینه «۴»

(سعید عزیزقانی)

اگر بخواهیم نمودار تابع خطی  $f$ ، با خط داده شده برخوردی نداشته باشد،

دو خط باید موازی باشند بنابراین شیب آن‌ها برابر است:

$$\begin{cases} f(x) = mx + n \Rightarrow \text{شیب: } m \\ 3x - 6y = k \Rightarrow \text{شیب: } \frac{-3}{-6} = \frac{1}{2} \Rightarrow m = \frac{1}{2} \end{cases}$$

از طرفی تابع خطی  $f$  از نقطه  $(4, 5)$  می‌گذرد، بنابراین  $f(4) = 5$ 

است و داریم:

$$f(4) = 5 \Rightarrow 4m + n = 5 \xrightarrow{m = \frac{1}{2}} 2 + n = 5 \Rightarrow n = 3$$

با داشتن مقادیر  $m$  و  $n$  ضابطه تابع خطی  $f$  را کامل کرده و باجایگذاری  $y$  به جای  $f(x)$  معادله آن را مشابه معادله خط داده شده

می‌نویسیم:

$$f(x) = \frac{1}{2}x + 3 \Rightarrow y = \frac{1}{2}x + 3 \xrightarrow{\times(6)} 6y = 3x + 18$$

$$\Rightarrow 3x - 6y = -18$$

با مقایسه معادله حاصل و معادله خط داده شده در صورت سؤال اگر

 $k = -18$  باشد دو خط علاوه بر موازی بودن بر هم منطبق بوده و بیشمارنقطه برخورد دارند بنابراین  $k$  هر مقداری جزء  $-18$  را می‌تواند اختیار

کند.

$$\begin{cases} m = \frac{1}{2} \\ n = 3 \Rightarrow 2m + n + k = 1 + 3 - 18 = -14 \\ k = -18 \end{cases}$$

بنابراین حاصل جمع خواسته شده  $-14$  نمی‌تواند باشد.

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)

## ۱۵- گزینه «۳»

(کلناز بینقی)

نقاط مشخص شده در هر نمودار را وارد ضابطه می‌کنیم، تنها در گزینه «۳»

ضابطه و نمودار مطابقت دارد.

$$f(x) = -2x + \frac{5}{4} \Rightarrow \begin{bmatrix} 5 \\ 4 \\ 0 \end{bmatrix} \Rightarrow -2 \times \frac{5}{4} + \frac{5}{4} = 0$$

$$\begin{bmatrix} 0 \\ 5 \\ 2 \end{bmatrix} \Rightarrow -2 \times 0 + \frac{5}{2} = \frac{5}{2}$$

**روش ۲: نکته:** با توجه به علامت شیب و عرض از مبدأ می‌توان نمودار را

مطابقت داد.

(مفهم‌میری)

۱۸- گزینه «۱»

با توجه به مسئله داریم:

$$\text{نقطه‌ای به طول ۲ روی محور } x \rightarrow 0 = (m-1)x + n \Rightarrow 2m + n = 2$$

$$\text{نقطه‌ای به عرض ۴- روی محور } y \rightarrow -4 = (m-1)x + n \Rightarrow n = -4$$

$$\Rightarrow 2m + n = 2 \Rightarrow 2m - 4 = 2 \Rightarrow m = 3$$

$$\Rightarrow f(x) = 2x - 4 \Rightarrow f(m) + f(n) = f(3) + f(-4)$$

$$\Rightarrow (6-4) + (-8-4) = 2-12 = -10$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)

(ابوالفضل بویاری)

۱۹- گزینه «۲»

چون تابع خطی به‌ازای هر مقدار  $k$  از نقطه  $(\alpha, \beta)$  می‌گذرد، پس:

$$k = 0 \rightarrow \beta = -(\alpha + 1)\alpha - \frac{5\alpha + 3}{4}$$

$$\Rightarrow \beta = -\alpha - \frac{3}{4}$$

$$\Rightarrow \beta + \alpha = -\frac{3}{4}$$

$$\frac{(\beta + \alpha)^2}{2} = \frac{\left(-\frac{3}{4}\right)^2}{2} = \frac{9}{32}$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)

(مفهم‌بیرایی)

۲۰- گزینه «۳»

تابع  $f$  را به صورت  $f(x) = ax + b$  در نظر می‌گیریم. بنابراین:

$$2f(1) + f(-1) = 3 \Rightarrow 2(a+b) + (-a+b) = 3$$

$$\Rightarrow a + 3b = 3$$

$$f(3) = -7 \Rightarrow 3a + b = -7$$

$$\begin{cases} a + 3b = 3 \\ 3a + b = -7 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} -3a - 9b = -9 \\ 3a + b = -7 \end{cases}$$

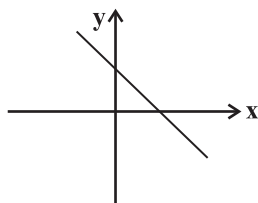
$$\Rightarrow -8b = -16 \Rightarrow b = 2$$

$$a + 3b = 3 \xrightarrow{b=2} a + 6 = 3 \Rightarrow a = -3$$

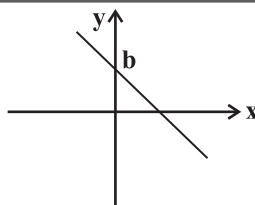
$$\Rightarrow f(x) = -3x + 2$$

چون شیب خط منفی و عرض از مبدأ خط، مثبت است. پس شکل تقریبی

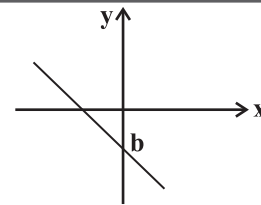
تابع به صورت شکل زیر است و نمودار از ناحیه سوم نمی‌گذرد.



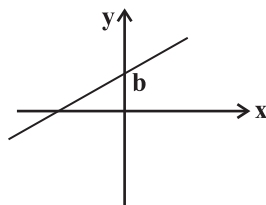
(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)



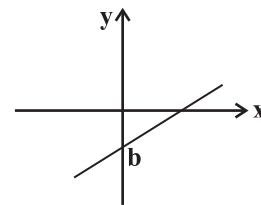
$$m < 0, b > 0$$



$$m < 0, b < 0$$



$$m > 0, b > 0$$



$$m > 0, b < 0$$

تنها گزینه «۳» صحیح است.

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)

(امیررضا ذاکر زاده)

۱۶- گزینه «۱»

تابع هزینه - تابع درآمد = تابع سود

$$\text{درآمد} = R(x) = 60x$$

$$P(x) = R(x) - C(x) = 60x - (400 + 20x) = 40x - 400$$

$$P(x) = 0 \Rightarrow 40x - 400 = 0 \Rightarrow x = \frac{400}{40} = 10$$

بنابراین با فروش ۱۱ کالا سوددهی آغاز می‌شود.

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)

(امیر زرااندوز)

۱۷- گزینه «۲»

چون شیب تابع خطی مثبت است، پس می‌توان با توجه به دامنه و برد داده

شده نتیجه گرفت:  $f(a) = 5$  و  $f(7) = 16 + a$  است، بنابراین:

$$f(a) = 5 \Rightarrow 2a + b = 5$$

$$f(7) = 16 + a \Rightarrow 14 + b = 16 + a \Rightarrow a - b = -2$$

$$\begin{cases} 2a + b = 5 \\ a - b = -2 \end{cases} \Rightarrow 3a = 3 \Rightarrow a = 1 \Rightarrow b = 3$$

$$\Rightarrow f(x) = 2x + 3$$

$$\Rightarrow f(a+b) = f(4) = 2 \times 4 + 3 = 11$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)

## علوم و فنون ادبی (۳) و (۱)

## ۲۱- گزینه «۳»

(مجتبی فرهادی)

ساده بودن قافیه و ردیف از ویژگی‌های قلمرو ادبی شعر سبک خراسانی است. موارد مذکور در سایر گزینه‌ها صحیح هستند.

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۶۲ و ۶۳)

## ۲۲- گزینه «۳»

(سیدعلیرضا علویان)

بی‌توجهی به زبان و بی‌دقتی در استفاده از ترکیبات و جمله‌ها از ویژگی‌های زبانی شعر دوره هندی می‌باشد.

سایر گزینه‌ها از ویژگی‌های زبانی شعر سبک خراسانی است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه ۶۲)

## ۲۳- گزینه «۳»

(فرهاد فروزان‌کیا)

الف) متن از تاریخ بیهقی است که از متون دوره غزنوی و سلجوقی است. ویژگی‌های آن اطناب و لغات عربی بیشتر است.

ب) متن از تاریخ بلعمی است که از متون دوره سامانی است. جملات ساده و کوتاه، تکرار اسم و فعل و بهره‌گیری کمتر از لغات عربی از ویژگی‌های آن است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۶۴ و ۶۵)

## ۲۴- گزینه «۳»

(سیدعلیرضا احمدی)

هجای کشیده در پایان مصراع‌ها (در جایگاه ردیف) مشهود است و کلمات قافیه در بیت نخست، «جلالش» و «جمالش» است و از این روی، کلمات قافیه در بیت نخست فاقد هجای کشیده‌اند.

توجه: هجای کشیده در پایان مصراع‌ها بلند تلقی می‌شود. (این مورد را در درس ۸ فنون ۳ بیشتر بررسی خواهیم کرد.)

## تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نظم هجایی و حروف پایانی کلمات متناظر در دو مصراع بیت اول، ترصیع دارد و هم‌وزن بودن کلمات متناظر دو مصراع بیت دوم، واجد آرایه موازنه است.

گزینه «۲»: در ترکیباتی که بتوان «مثل» یا «مانند» میان مضاف و مضاف‌الیه گذاشت، اضافه تشبیهی داریم و در ترکیباتی که مضاف‌الیه، مضاف را عاریه (قرض) بگیرد، اضافه استعاری داریم.

گزینه «۴»: بیت دوم صورت سؤال، به ناتوانی انسان در فهم ماهیت خداوند اشاره می‌کند و بیت گزینه «۴»، از عدم اطلاع دیگران از آنچه میان عاشق و معشوق می‌گذرد، سخن می‌گوید.

(علوم و فنون ادبی، بیان، بریع، موسیقی شعر و مفهوم، ترکیبی)

## ۲۵- گزینه «۴»

(فرهاد فروزان‌کیا)

## بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: م ن ن در خد ن می یا بم ک رو یز دو س بر تا بم ب دا ری دوا س دس تن م ک طا قت رف ت یا یا بم

توجه: تکرار مفاعیلن (۴)

گزینه «۲»: از س ر هس ت ی ب گ ذرا از س ر مس ت ی چ ز وی دس ت ب دا ر ز س ز ز ا این م دس تان چ ک نی

توجه: تکرار مفتعلن (۴)

گزینه «۳»: سال فال مال حال اص ل نس ل تخ ت بخت با د تن در ا شه ر یا ری بر ق را ز بر د وام

توجه: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۶۷ تا ۷۰)

## ۲۶- گزینه «۳»

(مجتبی فرهادی)

تقطیع هجایی یک مصراع از بیت صورت سؤال و یک مصراع از بیت گزینه «۳»:

طا	لب	ب	د	دی	د	نق	ش	او	بست
-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
تا	دی	د	ش	ود	ب	خا	ک	آن	پای
-	-	U	U	-	U	-	U	-	-

## تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ---U / U --- / ---U / U ---

گزینه «۲»: ---U / -U -U / U ---

گزینه «۴»: ---U / U ---U / U ---U / U ---

(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۶۹ و ۷۰)

## ۲۷- گزینه «۳»

(شیوا نظری)

## تشریح گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: سی ان با دا اغ ت ا کی ا خا ه ا ش ا م ر ا هم ا دا ا ر د

گزینه «۲»: د و ال ا ت ا شا ه ا ج ا ه ا ن ا ب س ا ت س ت ا با ا د و ا را ا ن ا چ ر خ

گزینه «۴»: چ ا ک ا ن د ا ب ن د ا ک ا با ا ج و ر ا ت ا ح م ا م ل ا ن ا ک ا ن د

(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۶۷ تا ۷۹)

## ۲۸- گزینه «۴»

(هومن نمازی)

تقطیع درست این است: --UU--UU--UU--U-

(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۶۹ و ۷۰)

## ۲۹- گزینه «۳»

(سیدعلیرضا احمدی)

الف) بیت فاقد تلمیح است. / تشبیه: خم‌خانه عشق (خم‌خانه: می‌کده)  
 ب) تشبیه: شاید تشبیه‌دانستن رابطه بین واژه «رخ» و «نور» سخت‌گیرانه باشد، ولی واضحاً بین «زلف» و «شب» رابطه شباهت مشهود است. این تشبیه، از نوع مضمّر یا پنهان است و اغلب بین یک پدیده مربوط به معشوق و یک پدیده طبیعی اتفاق می‌افتد؛ مثل قد و سرو یا چشم و نرگس و یا ماه و چهره / تلمیح: یادآور دیدار خداوند و حضرت موسی در کوه طور  
 ج) بیت فاقد تشبیه است. / تلمیح: اشاره به «آلست بر بگم...»

د) تشبیه مضمّر: ادعای همانندی لب‌های یار و چشمه حیات (معنای بیت: اگر خضر لب‌های تو را می‌دید، می‌گفت که این لب، لب چشمه حیات است. در ادبیات ما، «لب» پدیده‌ای جان‌بخش و مروح است و از این‌رو، آن را به آب و چشمه مانند می‌کنند) / تلمیح: یادآور حکایت حضرت خضر و آب حیات (ه) تشبیهات: «زلیخای صبا» و «یوسف گل» (سعدی به زیبایی، باد صبا را به زلیخایی تشبیه کرده که پیراهن گل را پاره می‌کند) / تلمیح: اشاره غیر مستقیم به داستان مشهور یوسف و زلیخا

(علوم و فنون ادبی، بیان و بریع، ترکیبی)

## ۳۰- گزینه «۴»

(سیدعلیرضا احمدی)

در بیت گزینه «۴» ترصیع وجود ندارد، چرا که واژه «دل» در مصراع اول و واژه «جان» در مصراع دوم دارای حروف پایانی مشترک نیستند.

چرا / انهم / انهم / دل / بر / خیالت

چرا / اندهم / انهم / جان / در / وصال

## تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تلمیح به کلام آشنای «سحرخیز باش تا کامروا شوی» دارد.

گزینه «۲»: مصراع دوم بنابر راهنمایی خود شاعر (طغزل احزازی) از بیدل دهلوی تضمین شده‌است.

گزینه «۳»: واژه‌های «سبو، ساقی و خم» مراعات‌نظیر دارند.

(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع لفظی و معنوی، ترکیبی)



## ۳۱- گزینه ۲»

(سیدعلیرضا امیری)

تلمیح در بیت «الف»: اشاره غیرمستقیم به ماجرای وسوسه شدن آدم و خوردن گندم ممنوعه‌ای که منجر به اخراجش از بهشت شد، دارد. تلمیح در بیت «ه»: یادآور مکالمه حضرت موسی و خداوند که حضرت موسی گفت خودت را به من نشان بده (ارنی) و خداوند گفت هرگز مرا نخواهی دید (لن ترانی). سایر ابیات فاقد آرایه تلمیح‌اند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، صفحه‌های ۳۱ تا ۳۲)

## ۳۲- گزینه ۱»

(سیدعلیرضا امیری)

بیت گزینه ۱» از مثنوی خسرو و شیرین گزینش شده است و همانطور که مشخص است مستقیماً در حال روایت داستان خسرو و شیرین است، پس نمی‌تواند تلمیح باشد. دقت داشته باشید که تلمیح اشاره غیرمستقیم به یک روایت است.

## تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲»: اشاره غیرمستقیم به ماجرای حضرت خضر و آب حیات و اسکندر دارد.

گزینه ۳»: اشاره غیرمستقیم دارد به ماجرای حضرت عیسی و سوزنی که به همراه داشت و به همین خاطر خداوند اجازه عروج بیش از طبقه چهارم آسمان را به او نداد (سوزن در این جا نماد تعلقات دنیا است).  
گزینه ۴»: اشاره غیرمستقیم به ماجرای حضرت سلیمان، ملکه سبا و انگشتری است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، صفحه‌های ۳۱ تا ۳۲)

## ۳۳- گزینه ۲»

(سیدعلیرضا امیری)

معنای بیت: ای شهریار، شعر تو نیز مانند شعر خواجه (حافظ) پطرأوت است، چراکه شجرت از آب چشمت روح می‌گیرد. می‌بینیم که شهریار در این بیت صرفاً ادعای همانندی شعر خود با شعر حافظ را دارد.

## تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱»: شاعر با عبارت «سعدی گفت» در پایان مصراع نخست، به ما نشان داده است که مصراع دوم را از سعدی تضمین کرده است. (به نشانه‌هایی که خود شاعر می‌آورد دقت کنید).

گزینه ۲»: عبارت قرآنی در مصراع دوم واضحاً واجد آرایه تضمین است. گزینه ۴»: «بلبل شیراز» نمی‌تواند نام یک بلبل باشد! اینکه شاعر (شهریار) می‌گوید «نغمه بلبل شیراز نرفته‌ست ز یادم» برای ذهن ما قرینه‌ای شکل می‌دهد که منظور از «بلبل شیراز» یک شاعر شیرازی است، بنابراین حتی اگر ندانیم که مصراع دوم از غزل مشهور سعدی شیرازی تضمین شده است، با وجود قرینه مصراع اول، تضمین این بیت را در خواهیم یافت.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، صفحه‌های ۳۳ و ۳۴)

## ۳۴- گزینه ۲»

(مهتبی فردادی)

«ب»: تلمیح: اشاره به داستان حضرت خضر (ع) که آب حیات نوشید و عمر جاودان یافت/ استعاره: بیت فاقد استعاره است.  
«ج»: اشاره به داستان حضرت خضر (ع) که اسکندر به طلب آب حیات رفت و نیافت و خضر از آن نوشید و عمر جاودان یافت. / استعاره: بیت فاقد استعاره است.

## تشریح سایر ابیات:

«الف»: تلمیح: اشاره به داستان حضرت خضر (ع) که آب حیات نوشید و عمر جاودان یافت. / استعاره: «لعل» استعاره از «لب»

«د»: تلمیح: اشاره به داستان حضرت خضر (ع) که آب حیات نوشید و عمر جاودان یافت. / استعاره: «خورشید» استعاره از «چهره معشوق» - «چشمه نوش» استعاره از «لب و دهان»  
«ه»: تلمیح: اشاره به داستان حضرت خضر (ع) که آب حیات نوشید و عمر جاودان یافت. / استعاره: «سرو روان» استعاره از «معشوق»  
(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع، ترکیبی)

## ۳۵- گزینه ۲»

(یاسین مهریان)

بیت «ب»: تکرار: واژه‌های «دل» و «تن»

بیت «ج»: ترصیع: تقابل سجع‌های متوازی در این بیت، پدیدآورنده آرایه ترصیع است (توجه داشته باشید که واژه «مولی» به شکل «مولا» تلفظ می‌شود؛ بنابراین، واژه «مولی» با واژه «دنیا» سجع متوازی دارند).

بیت «الف»: واج‌آرایی: صامت «س»

بیت «د»: موازنه: تقابل سجع‌های متوازی و متوازن در این بیت، پدیدآورنده آرایه موازنه است.

توجه: بیت «الف»، فاقد موازنه است؛ زیرا واژه «درد» و واژه «آلم» هم‌وزن نیستند. (علوم و فنون ادبی (۱)، بدیع لفظی، ترکیبی)

## ۳۶- گزینه ۲»

(یاسین مهریان)

مجاز: «صد» مجاز از تعداد زیاد / تشبیه: در مصراع دوم، یک پیام ممدوح، با وجه شبه تأثیرگذاری، به صد حسام (شمشیر) تشبیه شده است. / موازنه: تقابل سجع‌های متوازی و متوازن، پدیدآورنده آرایه موازنه است.

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع، ترکیبی)

## ۳۷- گزینه ۱»

(سیدعلیرضا علویان)

شاعر در بیت صورت سؤال و گزینه ۱» اذعان دارد که باید سختی‌های عشق را تحمل کرد تا به وصال و کامرانی رسید.

## تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲»: استعانت و یاری‌طلبیدن از معشوق

گزینه ۳»: توصیف زیبایی و جمال یار

گزینه ۴»: نکوهش عشق و عاشقی کردن

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۳۰)

## ۳۸- گزینه ۴»

(شیوا نظری)

مفهوم بیت این گزینه و بیت صورت سؤال «غروب خورشید و آمدن شب» است. سایر گزینه‌ها به طلوع خورشید اشاره دارند.

(علوم و فنون ادبی (۱) و (۳)، مفهومی، ترکیبی)

## ۳۹- گزینه ۲»

(سعید معفری)

بیت «الف» اشاره به این دارد که علاج اسرار را هویدا می‌کرد و بیت «د» به این مطلب اشاره دارد که عطار محرمی برای اسرار خود نمی‌یابد و بنابراین اسرارش را فاش نمی‌کند.

ابیات «ب» و «ج» هر دو به ناتوانی انسان در کشف اسرار الهی اشاره دارند و با یکدیگر قرابت معنایی دارند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۳۱)

## ۴۰- گزینه ۱»

(عزیز الیاسی پور)

بیت صورت سؤال و ابیات گزینه‌های «۲، ۳ و ۴» بر اهمیت صبر و لزوم آن تأکید دارند، اما در بیت گزینه ۱» شاعر ناتوانی خود در صبر کردن را بیان می‌کند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۳۷)

## جامعه‌شناسی (۳)

## ۴۱- گزینه ۱»

(فاطمه صفری)

علوم اجتماعی با شناخت پدیده‌های اجتماعی، به انسان‌ها امکان می‌دهند که آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند. ما با شناخت قواعد زندگی در خانواده، کلاس، شهر، محله، کشور و دیگر اجتماعات، هم از فرصت‌های آن‌ها برخوردار می‌شویم و هم از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات مختلف در امان می‌مانیم. علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها، ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت و همچنین وسیله غلبه او بر محدودیت‌های طبیعی‌اند.

(جامعه‌شناسی (۳)، علوم اجتماعی، صفحه ۱۳)

## ۴۲- گزینه ۳»

(آزیتا بیدری)

تصویر بهتری از خود برای آیندگان به جا بگذارد ← شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان و پیامدهای آن‌ها استفاده از دینامیت ← تسلط بر طبیعت بدون آسیب رساندن به ساختمان‌های اطراف ← نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی و دانش‌های ابزاری

(جامعه‌شناسی (۳)، علوم اجتماعی، صفحه ۱۴)

## ۴۳- گزینه ۲»

(ریحانه امینی)

## تشریح عبارات نادرست:

«جامعه‌شناسی خرد» کنش اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی خرد را بررسی و مطالعه می‌کند؛ «جامعه‌شناسی کلان» ساختار اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی کلان را بررسی و مطالعه می‌کند. جامعه‌شناسی یکی از شاخه‌های علوم اجتماعی است.

(جامعه‌شناسی (۳)، علوم اجتماعی، صفحه‌های ۱۵ و ۱۶)

## ۴۴- گزینه ۴»

(کوثر شاه‌سینئی)

زبان‌شناسی یکی از شاخه‌های علوم اجتماعی است. جامعه‌شناسی خرد و کلان نیازمند به هم و مکمل یکدیگرند. علوم انسانی به دلیل اینکه به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها می‌پردازند، «علوم تفهیمی» نامیده می‌شوند. پدیده‌های خرد و کلان در جامعه‌شناسی شهری بررسی می‌شوند؛ مانند روابط همسایگی، ریخت‌شناسی شهری، ترافیک، آلودگی و مهاجرت.

(جامعه‌شناسی (۳)، علوم اجتماعی، صفحه‌های ۱۵ و ۱۶)

## ۴۵- گزینه ۴»

(امیرمهری افشار)

«تعجب غربی‌ها از شنیدن صدای اذان در حالی که این صدا برای مسلمانان عادی است»، اشاره به پدیده آشنایی‌زدایی دارد که تمام عبارات مؤید همین مطلب هستند. «ساختار اجتماعی» چگونگی رابطه و پیوند میان پدیده‌های اجتماعی مختلف است.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۰ و ۲۱)

## ۴۶- گزینه ۳»

(امیرمهری افشار)

ساختار اجتماعی را در گروه‌های رسمی مانند سازمان‌ها بهتر می‌توان دید. نظم یعنی قرار گرفتن هر پدیده در جای خود. جامعه‌شناسان برای پاسخ به پرسش‌های قواعد اقتصادی، از «ساختار اجتماعی» سخن می‌گویند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۱ و ۲۳)

## ۴۷- گزینه ۱»

(ریحانه امینی)

## تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نادرست (رشد جمعیت از جمله تغییراتی است که یک نظام در خود ایجاد می‌کند) - درست  
گزینه «۲»: درست - درست  
گزینه «۳»: درست - درست  
گزینه «۴»: نادرست (اگر ساختار اجتماعی را به خودرویی تشبیه کنیم که در یک جا پارک شده، نظام اجتماعی همان خودرو است که روشن شده و در حرکت است). - نادرست (برداشت روزافزون از منابع تجدیدناپذیر، از جمله تغییراتی است که یک نظام اجتماعی در محیط ایجاد می‌کند).

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه ۲۴)

## ۴۸- گزینه ۱»

(کوثر شاه‌سینئی)

منظور از تبیین، بیان چرایی یک پدیده یا نشان دادن علت ایجاد یا زوال آن است. گاهی تغییر در یک پدیده اجتماعی با تغییر در پدیده دیگر همراه است. این دو پدیده را «هم‌تغییر» می‌گویند. جامعه‌شناسی تبیینی همان جامعه‌شناسی پوزیتیویستی است و پوزیتیویسم به معنی وحدت روش علوم است.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه ۲۵)

## ۴۹- گزینه ۲»

(آزیتا بیدری)

قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه توسط جامعه‌شناسی نتیجه ← شناخت نظم اجتماعی

قرارگرفتن جامعه‌شناسی در زمره دانش‌های ابزاری نتیجه ← نزدیکی جامعه‌شناسی به علوم طبیعی

برجسته شدن شباهت‌های جامعه و پدیده‌های طبیعی نتیجه ← موفقیت‌های دانشمندان علوم طبیعی

یکسان دانستن روش مطالعه طبیعت و جامعه نتیجه ← درنظر گرفتن پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی و جامعه مانند طبیعت

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۶ و ۲۷)

## ۵۰- گزینه ۳»

(سیرمحمد مدنی رینائی)

اگر جامعه را همچون طبیعت تصور کنیم و آن را دستاوردی انسانی ندانیم، یعنی آن را واقعیتی بیرونی تصور کنیم که با قوانینی به استحکام قوانین طبیعت، اداره می‌شود، در آن صورت ما فقط می‌توانیم از دانش‌های ابزاری خود استفاده کنیم و جامعه و پدیده‌های اجتماعی را بشناسیم، اما قادر نخواهیم بود تغییری بنیادین در جامعه به‌وجود آوریم. نظم اجتماعی بیرون و مستقل از ما خواهد بود و فقط باید خود را با آن تطبیق دهیم و سازگار کنیم. یکسان دانستن طبیعت و جامعه، انسان را به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهد.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه ۲۹)

## جامعه‌شناسی (۱)

## ۵۱- گزینه «۱»

(سیرممر مدنی ریثانی)  
- وقتی مردم مطابق ارزش‌ها عمل کنند، ارزش‌ها به واقعیت تبدیل می‌شوند.  
- ارزش‌هایی که مردم از آن جانب‌داری می‌کنند و رعایت آن‌ها را لازم می‌دانند، اما در عمل ممکن است برخی از آن‌ها را نادیده بگیرند، قلمرو آرمانی جهان اجتماعی را تشکیل می‌دهند.  
(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۵۱ و ۵۲)

## ۵۲- گزینه «۱»

(امیر مهوری افشار)  
**بررسی عبارات نادرست:**  
- علوم اجتماعی، اگر علم را به معنای تجربی آن محدود نکند، می‌تواند درباره‌ی حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان‌های اجتماعی داوری کند.  
- جهان‌های اجتماعی که علم را به دانش تجربی محدود می‌کنند و عقل و وحی را به عنوان دو روش علمی، معتبر نمی‌دانند، نمی‌توانند از حق یا باطل بودن عقاید و آرمان‌ها سخن بگویند. از نظر این جوامع، عقاید و ارزش‌های اجتماعی، پدیده‌هایی هستند که صرفاً در قلمرو آرمانی یا واقعی جوامع انسانی پدید می‌آیند و ما فقط می‌توانیم بودن یا نبودن این ارزش‌ها و پیامدهای اجتماعی و تاریخی آن‌ها را بشناسیم و برای داوری درباره‌ی درست و غلط بودن یا حق و باطل بودن آن‌ها راهی نداریم.  
(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۵۳ تا ۵۶)

## ۵۳- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌های)  
دانش‌آموز: اکتسابی و اجتماعی  
متولد تهران بودن: انتسابی و ثابت  
متولد دوم اسفند ۱۳۷۹: انتسابی و ثابت  
دانشجوی فلسفه: اکتسابی و اجتماعی  
(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه ۶۴)

## ۵۴- گزینه «۳»

(کوثر شاه‌مسینی)  
جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه‌ی زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد. فرد نیز برای مشارکت در جهان اجتماعی، شیوه‌ی زندگی در آن را می‌آموزد و به‌تدریج با موقعیتش در جهان اجتماعی و حقوق و تکالیفی که برعهده دارد، آشنا می‌شود.  
(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۷۶ و ۷۸)

## ۵۵- گزینه «۲»

(کوثر شاه‌مسینی)  
- در جهان اسلام، امر به معروف و نهی از منکر در فرایندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی نقش مهمی دارد و دارای آثار فردی و اجتماعی و نتایج معنوی و دنیوی بسیاری است.  
- اقناع روشی است که به واسطه‌ی آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود.  
- هویت اجتماعی هر فرد، درون جهان اجتماعی و براساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد.  
- وجود نظریات متفاوت درباره‌ی هویت، نشانه‌ی این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.  
(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۶۹، ۷۳، ۷۹ و ۸۰)

## جامعه‌شناسی (۲)

## ۵۶- گزینه «۴»

(آزیتا بیدرقی)  
**تشریح عبارت نادرست:**  
جامعه جهانی قبل از ظهور غرب جدید به‌صورت امروزه نبوده است، فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف هر یک در بخشی از جهان، حاکمیت سیاسی مربوط به خود را به‌وجود آورده بودند.  
(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه ۵۶)

## ۵۷- گزینه «۴»

(ریحانه امینی)  
**تشریح گزینه نادرست:**  
رشد تجارت و برده‌داری، انتقال برده‌های سیاه‌پوست آفریقایی به مزارع امریکایی و انتقال ثروت به جوامع اروپایی، موجب شد که بازرگانان نسبت به زمین‌داران جایگاه برتری پیدا کنند.  
(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه ۵۸)

## ۵۸- گزینه «۲»

(امیر مهوری افشار)  
**بررسی گزینه‌ها:**  
گزینه «۱»: غلط (قدرت‌های استعماری، جغرافیای سیاسی جدیدی را برای دیگر فرهنگ‌ها به‌وجود آوردند). - غلط (هویت مناطق درون امپراتوری عثمانی، هویتی اسلامی بود و ویژگی‌های قومی، نژادی و تاریخی آن‌ها ذیل فرهنگ اسلامی تعریف می‌شد).  
گزینه «۲»: صحیح - صحیح

گزینه «۳»: غلط (در هویت‌سازی‌های جدید، ابعاد نژادی و قومی این مناطق با کاوش‌های باستان‌شناسان برجسته می‌شود و اسلام به‌عنوان یک عنصر هویت‌بخش به فراموشی سپرده می‌شود). - صحیح  
گزینه «۴»: صحیح - غلط (همزمان با فروپاشی عثمانی، کشورهای جدید تأسیس شدند).  
(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه ۶۷)

## ۵۹- گزینه «۲»

(سیرممر مدنی ریثانی)  
با شکل‌گیری نهادهای بین‌المللی و بازارهای مشترک منطقه‌ای، سرمایه‌گذاری شرکت‌های بین‌المللی به منطقه‌ای خاص محدود نمی‌شود.  
(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۶۸ و ۶۹)

## ۶۰- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های)  
الف) کشورهای کمتر توسعه‌یافته در مقابل امپراتوری رسانه‌ای آسیب‌پذیرترند.  
ب) نظریه‌پردازان لیبرال، آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانستند و مخالف هر نوع مداخله‌ی دولت در اقتصاد بودند.  
ج) لیبرالیسم اولیه، نظام ارباب - رعیتی و ارزش‌های اجتماعی مربوط به آن را درهم ریخت. در این شرایط اجتماعی، اندیشمندانی چون مالتوس معتقد به نفی حق حیات کسانی که در فقر متولد می‌شدند، بودند.  
(جامعه‌شناسی (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۷۶، ۷۷ و ۷۸)



## روان‌شناسی

## ۶۱- گزینه «۱»

(معمد میببی)

رشد دستگاه تولید مثل، ارتباطی با احساس توانمندی زیاد نوجوانان ندارد.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۵۳)

## ۶۲- گزینه «۳»

(معمد رضا توکلی)

میزان درک افراد از احساس یکدیگر تابع آمادگی‌های خاص رشدی و تحولی است که به حوزه روان‌شناسی رشد مرتبط می‌شود.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۳۷)

## ۶۳- گزینه «۲»

(معمد میببی)

طبق جدول صفحه ۴۴ کتاب درسی گزینه «۱» درست است. گزینه «۲» غلط است؛ زیرا قبل از دبستان نام دیگر مرحله کودکی اول است نه طفولیت. تنها دوره سنی که بازه مشخصی ندارد پیری است که در دوره بزرگسالی قرار گرفته است؛ بنابراین عبارت گزینه «۳» هم صحیح است. کوتاه‌ترین دوره، نوجوانی است که ۸ سال طول می‌کشد و طولانی‌ترین دوره، بزرگسالی است که حداقل ۴۵ سال طول می‌کشد؛ پس عبارت گزینه «۴» هم درست است.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۴۴)

## ۶۴- گزینه «۱»

(معمد رضا توکلی)

کودک مسئول رفتار خود نیست، زیرا از آن آگاهی درستی ندارد.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۵۱ و ۵۲)

## ۶۵- گزینه «۲»

(معمد رضا توکلی)

سرعت تفکر در دوره نوجوانی افزایش می‌یابد؛ در نتیجه، در یک لحظه اطلاعات بیشتری در حافظه آن‌ها نگه داشته می‌شود. نوجوانان، برخلاف کودکان، قادر به ظرفیت‌سازی حافظه خود هستند.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۵۵ و ۵۶)

## ۶۶- گزینه «۳»

(معمد میببی)

دانش‌آموز مرتکب چهار اشتباه شده است. بازه ایستادن با کمک در ۷ تا ۱۰ ماهگی است. بستن دکمه لباس یک حرکت ظریف است و نمی‌تواند در بازه ۱۲ تا ۱۵ ماهگی رخ بدهد. شوت کردن یک حرکت درشت است که قبل از چهار سالگی هم وجود دارد.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۴۷)

## ۶۷- گزینه «۲»

(معمد میببی)

اصرار بر خواسته و ابراز محبت (بوسیدن مادر) هر دو مربوط به رشد هیجانی هستند. همچنین سلام دادن به همسالان مصداق ارتباط با همسالان، یعنی رشد اجتماعی بوده و رعایت حقوق دیگران و جلو نزدن در صف، مصداق رشد اخلاقی است.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۳۷ و ۳۹)

## ۶۸- گزینه «۳»

(معمد میببی)

به سبب بستر روابط اجتماعی بیشتر و بروز احساس خودمختاری و استقلال نسبت به خانواده، نوجوان با مسائل اخلاقی و ارزشی بیشتر درگیر شده و زمینه‌های رشد اخلاقی در نوجوانان افزایش می‌یابد. همچنین توانایی‌های شناختی نوجوانان نسبت به کودکان رشدیافته‌تر است اما نوجوانان در به کار گیری این توانایی‌ها پختگی لازم را ندارند، پس این تغییرات موجب پیامدهایی مانند «آرمان‌گرایی و عیب‌جویی» می‌شود. در نهایت، به دلیلی تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آن‌ها به سرعت تغییر می‌کند. نوجوانان به همین خاطر تحریک‌پذیر بوده و در هیجانات و احساساتشان بی‌ثبات هستند.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۵۲ تا ۶۲)

## ۶۹- گزینه «۳»

(معمد میببی)

گزینه «۱»: احساس آرامش از مصادیق رشد هیجانی دوره کودکی است. - انتخاب یک محرک از میان محرک‌های بسیار، مصداق توجه بوده که مولفه‌ای شناختی است.

گزینه «۲»: کپارش تمام شدن باطری را فرض می‌کند. تفکر فرضی یکی از ویژگی‌های رشد در دوره نوجوانی است. - پردازش محمد سبحان ادراکی است و پردازش ادراکی یکی از ویژگی‌های رشد در دوره کودکی است.

گزینه «۳»: سعید دایره واژگان زیادی دارد. دایره واژگان به عنوان یکی از مولفه‌های توانایی زبانی مصداق رشد شناختی است. - (رئین به دنبال اسباب بازی پنهان شده می‌گردد؛ جست‌وجو به دنبال شیء پنهان شده از مصادیق رشد شناختی دوره کودکی است.)

گزینه «۴»: سپاسگزاری از مصادیق رشد هیجانی است. - امیرمهدی با خرید کارتهای تقویت حافظه به دنبال ارتقای حافظه خود است. فراحافظه از ویژگی‌های رشد شناختی دوره نوجوانی است.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۴۸ تا ۵۲ و ۵۵)

## ۷۰- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های)

روان‌شناسی رشد، شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که تلاش می‌کند تغییراتی را که در طول زندگی، از زمان تشکیل نطفه تا زمان مرگ، در «آدمی» رخ می‌دهد مطالعه کند.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۳۷)



## عربی زبان قرآن (۳) و (۱)

## ۷۱- گزینه «۴»

(ولی برهمنی - ابهر)  
«ما أبرئ نفسي»: نفسم را بی گناه نمی شمارم (رد گزینه های ۱ و ۲) /  
«النفس»: نفس (رد گزینه ۲) / «السوء»: بدی (رد گزینه ۲) / «إلّا ما رَجِمَ  
رتبی»: مگر اینکه پروردگارم رحم کند (رد گزینه ۳)  
(ترجمه)

## ۷۲- گزینه «۲»

(مسین رضایی)  
«لبعض الطيور المائية غدة»: برخی پرندگان آبی غده ای دارند (رد گزینه های ۱  
و ۳) / «زيتاً خاصاً»: (موصوف و صفت نکره) روغن خاصی (رد گزینه ۳) /  
«تنشّره»: آن را پخش می کنند (رد گزینه های ۳ و ۴) / «لا يتأثر بالماء»: تحت  
تأثیر آب قرار نمی گیرد (رد گزینه های ۳ و ۴)  
(ترجمه)

## ۷۳- گزینه «۴»

(علی مهسن زاده)  
«استقرت»: پایدار گردید، استقرار یافت (رد گزینه ۲) / «سببت تشجيع...»:  
باعث تشویق شد (رد گزینه های ۱ و ۲) / «كثير من السّياح»: بسیاری از  
گردشگران (رد گزینه ۳) / «مناطق مصر التّاريخية»: مناطق تاریخی مصر (رد  
گزینه ۳) / «أهرامها الثلاثة»: اهرام سه گانه آن، اهرام ثلاثه آن (رد گزینه ۱)  
(ترجمه)

## ۷۴- گزینه «۳»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)  
«لا نطعم»: (فعل مضارع، مجزوم شده است، پس «لا»ی نهی داریم) نباید  
طعام دهیم (رد گزینه های ۱ و ۴) / «مما لا نأكل»: از چیزی که نمی خوریم / «قد  
أمرنا»: به ما دستور داده است (رد گزینه های ۲ و ۴) / «لآخرين»: برای دیگران  
(رد گزینه ۴)  
(ترجمه)

## ۷۵- گزینه «۳»

(امیرمسین پورفهر)  
«أنا أستطيع»: من می توانم (رد سایر گزینه ها) / «أن أستعين بـ»: که یاری بجویم  
از (رد گزینه های ۲ و ۴) / «سلاحی الطّبی»: سلاح پزشکی ام (رد سایر گزینه ها) /  
«لالتئام جروحي»: برای بهبود یافتن زخم هایم (رد گزینه ۲) / «ألعتهم عدّة  
مرات»: آن ها را چند بار می لیسیم (رد گزینه های ۱ و ۲)  
(ترجمه)

## ۷۶- گزینه «۲»

(معمور باربرین - یاسوج)  
«إنّ» به معنای «قطعاً، همانا، بی شک...» از حروف مشبّهة بالفعل است و باید  
دقت شود که کل جمله را تأکید کند.

## تشریح سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: «كأنّ» به معنای «گویی، مانند» از حروف مشبّهة بالفعل است که  
در این عبارت به معنای «گویی» باید بیاید.  
گزینه «۳»: «إنّ» به معنای «قطعاً، همانا، بی گمان...» از حروف مشبّهة بالفعل  
است و باید دقت شود که کل جمله را تأکید کند، نه بخشی از آن را!  
گزینه «۴»: «لعلّ» از حروف مشبّهة بالفعل به معنای «شاید، امید است»  
می باشد.

(ترجمه)

## ۷۷- گزینه «۲»

## تشریح سایر گزینه ها:

(علی مهسن زاده)  
گزینه «۱»: «حسّاسیتی الجلیديّة» نادرست ترجمه شده است و ترجمه درست  
آن «حساسیت پوستی من» است.  
گزینه «۳»: «الصّيداليّ» نادرست ترجمه شده است و ترجمه درست آن  
«داروخانه دار» می باشد.  
گزینه «۴»: «كان يثتري» نادرست ترجمه شده است و ترجمه درست آن  
«می خرید» (به صورت ماضی استمراری) است.

(ترجمه)

## ۷۸- گزینه «۱»

(روح الله گلشن)  
«دوست عزیزم»: (موصوف و صفت باید در جنس، مطابقت داشته باشند)  
صدیقی العزیز، صدیقتی العزیزة (رد گزینه ۴) / «بتواند»: (فعل مضارع است)  
يقدر (رد گزینه های ۳ و ۴) / «در امتحانات پایان سال تحصیلی»: فی إمتحانات  
نهاية السنة التّراسية (رد گزینه های ۲ و ۳) / «موفق شود»: أن ينجح (رد  
گزینه های ۲ و ۴؛ از نظر جنس، با کلمات قبلی جمله مطابقت ندارد).

(ترجمه)

## ترجمه متن درک مطلب:

پروانه از زیباترین حشرات در دنیا محسوب می شود، خداوند طبیعتی لطیف و  
سحرانگیز، رنگ های زیبا و بسیاری از ویژگی ها را به او بخشیده است.  
بسیاری از شعرها درباره او گفته شده است و یاد او سبب شادی و خوشحالی  
می شود، پروانه در خیالات ما، مناظر شادمانی نشأت گرفته از شکوفه ها و  
باغ ها را برمی انگیزد. معروف است که پروانه ها در بهار بسیار زیاد می شوند، در  
همه نواحی دنیا زندگی می کنند و تمامی محیط ها با آن ها سازگاری دارند و  
تعداد پروانه های معروف به بیش از بیست هزار نوع می رسد. شایان ذکر است  
که پروانه شاخک هایی دارد که در بالای سرش قرار دارند، و این شاخک ها در  
دنبال کردن بوها به او کمک می کنند و نقش مهمی در حفظ تعادل پروانه  
ایفا می نمایند. پروانه بسیاری از سلاح ها را برای دفاع از خود استفاده می کند  
و از میان این سلاح ها، پناه بردن به رنگ ها برای حمایت است.

## ۷۹- گزینه «۳»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)  
«هنگامی که فصل زمستان پایان می یابد، می بینیم که تعداد پروانه ها به  
تدریج زیاد می شود!» صحیح است.

## تشریح سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: گویی پروانه ها شعر و موسیقی را دوست دارند! در متن نیامده  
است.  
گزینه «۲»: پروانه ها فقط در باغ ها یافت می شوند، زیرا شکوفه ها و گل ها را  
دوست دارند! نادرست است.  
گزینه «۴»: مردم در برخی مناطق سردسیر یا خشک، اصلاً پروانه ها را  
ندیده اند! نادرست است.

(درک مطلب)

## ۸۰- گزینه «۲»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)  
«شاخک های مهم ترین سلاح برای دفاع از خود است!» در متن چنین  
چیزی نیامده است.  
تشریح سایر گزینه ها:  
گزینه «۱»: گاهی اوقات از حسن بویایی استفاده می کند! مطابق متن صحیح  
است.



(مبیر بنگلری)

### ۸۶- گزینه ۴

«إخوان» جمع مکسر «أخ» است و فعل بعد از آن نیز به صورت جمع آمده است.

#### تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «أخوی» اسم مثنی (أخوین) است که نون آن حذف شده است، پس باید فعل بعد از آن هم مثنی بیاید.

گزینه ۲: «إخوة» جمع مکسر «أخ» است و فعل بعد از آن، باید به صورت جمع بیاید.

گزینه ۳: اسم «إن» باید منصوب باشد، در حالی که «أخوا» (أخوان) مرفوع است.

(انواع هملات)

(علی مفسس زاده)

### ۸۷- گزینه ۲

«لعل» از حروف مشتبه بالفعل، به معنی «امید است، شاید»، غالباً برای بیان امید و رجاء استفاده می‌شود.

(انواع هملات)

(ممد جهان‌بین - قاتنات)

### ۸۸- گزینه ۳

در سایر گزینه‌ها، واژه‌های «تحرك، تواضع، تشرّفنا» همگی مصدر و اسم هستند، پس نقش مبتدا را دارند، اما در گزینه ۳، «تحوّل» فعل است، این موضوع هم از معنی جمله مشخص است و هم با توجه به اینکه اسم بعد از آن، به صورت مرفوع و در نقش فاعل آمده است.

ترجمه عبارت گزینه ۳: «ماهی‌های نورانی، تاریکی دریا را به روزی روشن تبدیل می‌کنند!»

(انواع هملات)

(امیر حسین شکوری)

### ۸۹- گزینه ۳

صورت سؤال، عبارتی را می‌خواهد که در آن تعداد اسم‌های معرب و مبنی با هم برابر باشند؛ در گزینه ۳، ضمیر «ی» در «أصدقائی»، ضمیر «نا» در «مدرستنا» و «اولئک» ۳ اسم مبنی هستند، «أصدقاء، المعلمین و مدرسة» هم اسم‌های معرب هستند که تعدادشان با مبنی‌ها برابر است.

#### تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «ألتی و ضمیر «ها» در جذوتها» اسم‌های مبنی‌اند و «الشمس، جذوة و مستعرة» معرب هستند.

گزینه ۲: «متی، هذا و ضمیر «ه» در عمله» مبنی‌اند و «الکذاب، نتیجة، عمل و القبیح» معرب هستند.

گزینه ۴: «ضمیر «ک» در حیاتک و ضمیر «ک» در ینتذک» مبنی‌اند و «الکتاب، حیاة، صدیق و الجهل» اسم‌های معرب هستند.

(قواعد اسم)

(ابوالفضل تاپیک)

### ۹۰- گزینه ۲

صورت سؤال، عبارتی را می‌خواهد که در آن فعل، نقش خبر را نداشته باشد.

#### تشریح گزینه‌ها:

در گزینه ۱ «فعل «یشجع»، در گزینه ۲ «فعل «یرون» و در گزینه ۴ «فعل «یحترمون» خبر هستند، ولی در گزینه ۲ «کلمه «هذا» مبتدا و «ما» خبر است. (ترجمه آیه شریفه در گزینه ۲): «و هنگامی که مؤمنان احزاب را دیدند، گفتند این چیزی است که خدا به ما وعده داده بود!»

(انواع هملات)

گزینه ۳: اگر در مورد آفرینش آن بیندیشیم، عجایب بسیاری را درک می‌کنیم! صحیح است.

گزینه ۴: انواعی از آن وجود دارند که نمی‌توانیم اطراف خود آن‌ها را بباییم! صحیح است.

(درک مطلب)

(سیر ممدعلی مرفضوی)

### ۸۱- گزینه ۳

از ویژگی‌های پروانه‌ها .....:

در گزینه ۳، «زیستگاه‌های طبیعی‌شان» نامناسب است. در سایر گزینه‌ها، «رنگ‌های زیبایشان»، «انواع گوناگونشان» و «حفظ تعادلشان» از ویژگی‌های پروانه‌ها محسوب می‌شوند.

(درک مطلب)

(سیر ممدعلی مرفضوی)

### ۸۲- گزینه ۴

«فاعله ضمیر «ها» نادرست است؛ ضمیرهای متصل «ه، هما، هم، هها، هما، هنّ و...» وقتی به انتهای فعل می‌چسبند، نقش مفعول را می‌گیرند.

همچنین فعل «تناسب» از باب مفاعلة است، پس یک حرف زائد دارد و مصدر آن نیز «مناسبة» می‌باشد.

(تفلیل صرفی و اعراب)

(سیر ممدعلی مرفضوی)

### ۸۳- گزینه ۱

«مرفوع بالتبعية من موصوفها» نادرست است، موصوف در این جمله، «الفراشات» است که خود، مضاف الیه و مجرور است، پس «المعروفة» صفت و مجرور به تبعیت از موصوف خود است.

(تفلیل صرفی و اعراب)

(روح‌الله گلشن)

### ۸۴- گزینه ۴

«ذنب: ذم» صحیح است.

«ذنب: گناه» (جمع: ذنوب) را با «ذنب: ذم» (جمع: اذناب) اشتباه نگیرید.

همچنین «القرب» به معنی «نزدیکی» صحیح است.

ترجمه عبارت: «آیا می‌دانی که آردک در نزدیکی ذم خود غده‌ای طبیعی دارد که حاوی روغن مخصوصی است؟!»

(ضبط حرکات)

(مسین رضایی)

### ۸۵- گزینه ۳

گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ می‌گویند حرف باید با عمل همراه باشد و حرف بدون عمل، نتیجه‌ای ندارد، اما گزینه ۳ «به چیزی که گفت نگاه کن و به کسی که گفت، نگاه نکن!» به این نکته اشاره دارد که مهم سخنی است که گفته می‌شود و گوینده سخن چندان قابل اعتنا نیست.

(مفهوم)



## تاریخ (۳)

## ۹۱- گزینه «۴»

(بوار میربلوکی)

مداخله کشورهای اروپایی به ویژه انگلستان، روسیه، فرانسه و اتریش به بهانه دفاع از حقوق اقلیتها در امور داخلی عثمانی، از عوامل ضعف امپراتوری عثمانی محسوب می‌شود؛ نه دولت گورکانیان هند.

(تاریخ (۳)، بوان در آستانه دوره معاصر، صفحه ۲۵)

## ۹۲- گزینه «۳»

(زهرا رامیار)

در سال ۱۶۴۶م. میان مجلس به رهبری البور کرامول و چارلز یکم، پادشاه انگلستان، جنگی در گرفت که به پیروزی مجلس انجامید. کرامول نظام پادشاهی را برانداخت و خود رئیس‌جمهور شد. او سپس به دلایل مذهبی با مجلس درگیر شد و آن را منحل کرد.

پس از مرگ کرامول، مجلس و نظام سلطنت دوباره احیا شدند، اما پادشاه انگلستان، به مجلس توجهی نداشت. از این رو، بار دیگر با یکدیگر ستیز کردند تا اینکه مجلس پیروز شد. این اتفاق در تاریخ انگلستان به انقلاب باشکوه شهرت دارد. یکی از پیامدهای این انقلاب این بود که منشأ الهی سلطنت نفی و مجلس منشأ قدرت و تعیین‌کننده اختیارات پادشاه شناخته شد.

(تاریخ (۳)، بوان در آستانه دوره معاصر، صفحه‌های ۲۶ تا ۲۹)

## ۹۳- گزینه «۴»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: صدراعظم بر پایه اختیاراتی که شاه به او می‌داد، می‌توانست در تمام امور کشور اظهار نظر و مداخله کند.

گزینه «۲»: حاکمان ایالات و ولایات تا حدودی خودمختار بودند و بخش اعظم درآمد منطقه تحت فرمان خویش را برای خود نگه می‌داشتند.

گزینه «۳»: در عصر قاجار همچون دوران پیش از آن، وزیران و صدراعظم‌ها امنیت جانی و مالی کافی نداشتند.

(تاریخ (۳)، سیاست و حکومت در عصر قاجار، صفحه‌های ۳۷ تا ۳۹)

## ۹۴- گزینه «۲»

(کتکور قارج از کشور ۹۹)

در دوره قاجار، محاکم شرع دعاوی مدنی مانند دعوای خانوادگی، ملکی و ارث را حل و فصل می‌کردند.

(تاریخ (۳)، سیاست و حکومت در عصر قاجار، صفحه ۴۰)

## ۹۵- گزینه «۳»

(بوار میربلوکی)

انگلستان با تحمیل معاهده پاریس به حکومت قاجار، افغانستان و هرات را از ایران جدا کرد (۱۲۷۳ ق).

(تاریخ (۳)، سیاست و حکومت در عصر قاجار، صفحه‌های ۴۳ تا ۴۶)

## تاریخ (۱)

## ۹۶- گزینه «۳»

(بوار میربلوکی)

شناخته شدن بهتر سلسله‌های پادشاهی مادی تا ساسانیان، یکجانشینی و کشاورزی ساکنان فلات ایران پیش از مهاجرت اقوام آریایی و تقسیم‌بندی جدید از تاریخ ایران در دوره باستان از دستاوردهای باستان‌شناسی و تحقیقاتی است که درباره تاریخ ایران در دوره باستان در دوپست سال گذشته صورت گرفته است.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۶۵)

## ۹۷- گزینه «۲»

(کیاتا یوسف‌زاده)

اگرچه ایرانیان عصر باستان، به اندازه یونانیان و رومیان، در نوشتن کتاب‌های تاریخی موفق نبودند، اما شواهد و قرائن زیادی وجود دارد که نشان می‌دهد ثبت و ضبط وقایع و حوادث مهم، مورد توجه بوده است و دبیران مخصوصی به این کار اشتغال داشته‌اند.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۶۷)

## ۹۸- گزینه «۳»

(کتکور سراسری ۱۳۰۲- نوبت اول دی ماه)

موارد «ب» و «ج» صحیح هستند.

سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی مهم‌ترین منابع نوشتاری ایرانی در دوره هخامنشیان هستند. پنج ستون از سنگ‌نوشته بیستون که در حقیقت گزارشی تاریخی محسوب می‌شود، به شرح وقایع دوران آغازین فرمانروایی داریوش بزرگ و سرکوب شورش‌های نواحی گوناگون اختصاص دارد. سنگ‌نوشته‌های دیگری نیز از این پادشاه و دیگر شاهان هخامنشی وجود دارد که رویدادهای تاریخی را شرح می‌دهند. (سنگ‌نوشته خشایارشا هخامنشی در شهر وان ترکیه)

در کاوش‌های تخت‌جمشید بیش از سی هزار لوح گلی به زبان ایلامی کشف شد که تاکنون حدود چهار تا پنج هزار از این لوح‌ها خوانده و ترجمه شده‌اند. این لوح‌ها اطلاعات سودمندی درباره اوضاع اقتصادی و اجتماعی و تشکیلات اداری دوره هخامنشیان ارائه می‌دهند.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۶۸)

## ۹۹- گزینه «۳»

(بوار میربلوکی)

حکومت و تمدن ایلام، همواره با همسایگان بین‌النهرینی خود، مانند سومریان، آدیبان، بابلیان و آشوریان، ارتباط تنگاتنگ سیاسی، فرهنگی و تجاری داشت.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۷۷)

## ۱۰۰- گزینه «۳»

(زهرا رامیار)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: با فتح مصر در زمان کمبوجیه، قلمرو هخامنشیان به قاره آفریقا گسترش یافت و به نهایت وسعت و عظمت خود رسید.



### جغرافیا (۳)

۱۰۶- گزینه «۴» (زهر اکتیه)

گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» همه از مثال‌های نابرابری فضایی هستند و به خوبی نشان می‌دهند امکانات و خدمات ارائه شده در مناطق برخوردار و مرفه و مناطق محروم تفاوت‌های بسیار دارند.

عبارت گزینه «۴» به تفاوت اقدامات گوناگون شهرهای مختلف در زمینه محیط زیست شهری اشاره دارد.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه‌های ۲۱ و ۲۵)

۱۰۷- گزینه «۲» (صبا صفایی)

مهاجران در شهرها به کارهایی مانند کارگری موقتی و روزمزد یا خدمتکاری در رستوران‌ها و نظایر آن مشغول می‌شوند و درآمدشان تکافوی هزینه‌های مسکن، خوراک و پوشاک و زندگی را در یک شهر بزرگ نمی‌کند. این مهاجران عمدتاً کارگران ساده و فاقد مهارت و تخصص‌اند و از سوی دیگر فرصت‌های شغلی در شهر محدود است.

به‌طور کلی، فضاهای شهری می‌توانند در پیشگیری از وقوع جرم یا جرم‌خیزی نقش داشته باشند. افزایش نظارت و نصب دوربین‌های مداربسته در نقاط مختلف شهر، بهبود روشنایی معابر و بازسازی محله‌های فرسوده و مخروبه از جمله کارهایی است که مدیران شهری می‌توانند در این زمینه انجام دهند.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه‌های ۲۳ و ۲۴)

۱۰۸- گزینه «۳» (صبا صفایی)

موارد «الف»، «ب» و «د» مربوط به زیباسازی و مبلمان شهری است.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه‌های ۲۵ تا ۲۷)

۱۰۹- گزینه «۳» (آرش مرتضائی‌فر)

سرانه کاربری از رابطه زیر به دست می‌آید:

$$\text{سرانه} = \frac{\text{مساحت (متر مربع)}}{\text{جمعیت (نفر)}}$$

بنابراین:

$$\text{سرانه} = \frac{۱۰۰,۰۰۰}{۱۲,۵۰۰} = ۸$$

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه ۲۹)

۱۱۰- گزینه «۴» (کنکور، فارغ از کشور ۹۹)

روستائیان عمدتاً به درآمد حاصل از کشاورزی وابسته‌اند. این درآمد، فصلی و ناکافی است. از همین رو، بین درآمد شهرنشینان و روستائینشان شکاف و نابرابری زیادی وجود دارد.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه ۳۱)

گزینه «۲»: داریوش بزرگ پس از فرونشاندن شورش‌های داخلی و برقراری آرامش و امنیت در سرتاسر شاهنشاهی هخامنشی، به شرق لشکرکشی کرد و قسمت‌هایی از غرب و شمال غرب هند را به قلمرو خود افزود.

گزینه «۴»: خشایارشا، پس از فرونشاندن شورش‌های مصر و بابل، به یونان لشکر کشید و آن را تصرف کرد، اما در نبرد دریایی در تنگه سالامیس توفیقی به دست نیاورد.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه‌های ۸۳ تا ۸۶)

### تاریخ (۲)

۱۰۱- گزینه «۲» (یوار میربلوکی)

سکه‌های ضرب شده توسط ساسانیان در این دوره در گردش بود.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۸۴)

۱۰۲- گزینه «۴» (کیانا یوسف‌زاده)

الف) جنبشی که در دوره اول عباسیان همچنان در عراق فعال بود (جنبش شعوبیان) ← اجتماعی- فرهنگی

ب) ایرانیان که از بیدادگری امویان نسبت به خود و اهل بیت رسول خدا به ستوه آمده بودند، از هر فرصتی برای مبارزه با خلافت بنی‌امیه و پیوستن به قیام‌های ضداموی استفاده می‌کردند ← سیاسی- نظامی

ج) عده‌ای از شعوبیان در کار مخالفت با تفاخرطلبی قومی و قبیله‌ای امویان افراط کردند و از طریق مقایسه زندگی ایرانیان باستان با زندگی اعراب عصر جاهلیت به تحقیر قوم عرب پرداختند ← اجتماعی- فرهنگی

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه‌های ۸۵ و ۸۶)

۱۰۳- گزینه «۴» (کنکور، سراسری ۱۴۰۰)

سلسله‌های طاهریان و سامانیان، به عنوان سلسله‌های حکومتی ایران بعد از اسلام در قرن‌های سوم و چهارم هجری، ریشه در خاندان‌های کهن دهقانی منطقه خراسان و ماوراءالنهر داشتند.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۹۰)

۱۰۴- گزینه «۴» (زهر دامپار)

پس از آنکه اداره امور مناطق مختلف کشور در اختیار کارگزاران ایرانی قرار گرفت، به مرور آرامش نسبی بر جامعه حکم‌فرما و از شدت آشوب‌ها و جنبش‌های سیاسی، اجتماعی و مذهبی کاسته شد.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۹۴)

۱۰۵- گزینه «۲» (یوار میربلوکی)

سیر رویدادها در گزینه «۲» درست آمده است.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه‌های ۹۰ تا ۹۴)



## جغرافیای ایران

## ۱۱۱- گزینه «۳»

(زهره دامیار)

در اطراف مدار رأس السرطان و رأس الجدی، به دلیل سنگینی و فرونشینی هوا، کمربند پرفشار جنب حاره‌ای تشکیل می‌شود و دارای آب و هوای گرم و خشک است که مانع از صعود هوا و تشکیل ابر و بارندگی می‌شود. بیابان لوت یکی از خشک‌ترین بیابان‌های ایران است که در این منطقه واقع شده است.

(بجغرافیای ایران، بجغرافیای طبیعی ایران، صفحه‌های ۳۷ و ۳۳)

## ۱۱۲- گزینه «۲»

(صبا صفایی)

## تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: توده هوای سیبری موجب بارندگی در سواحل خزر می‌شود.

گزینه «۳»: توده هوای سودانی رطوبت دریای سرخ را به ایران می‌آورد.

گزینه «۴»: توده هوای موسمی از اقیانوس هند وارد ایران می‌شود.

(بجغرافیای ایران، بجغرافیای طبیعی ایران، صفحه ۳۹)

## ۱۱۳- گزینه «۲»

(صبا صفایی)

اختلاف شدید دما، از ویژگی‌های آب و هوای گرم و خشک است.

(بجغرافیای ایران، بجغرافیای طبیعی ایران، صفحه‌های ۴۱ و ۴۲)

## ۱۱۴- گزینه «۲»

(زهره دامیار)

## بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در ایران بیشتر بارش‌ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار می‌بارد، به این دلیل هر چه به پایان این دوره نزدیک‌تر می‌شویم، آبدهی رودها بیشتر می‌شود.

گزینه «۳»: رودهای مناطق نسبتاً خشک بیشتر طغیانی و اتفاقی، و مقدار آب آن‌ها در سال‌های مختلف متفاوت است.

گزینه «۴»: رودهایی که از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند، دائمی هستند. اگر این رودها در نواحی مرطوب جریان یابند مقدار آب آن‌ها بیشتر خواهد بود.

(بجغرافیای ایران، بجغرافیای طبیعی ایران، صفحه ۴۸)

## ۱۱۵- گزینه «۲»

(زهره اکتیبه)

در گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» به‌درستی به ویژگی‌های مشترک دو دریا اشاره شده است؛ اما در گزینه «۲» دسترسی به آب‌های آزاد جهان تنها از ویژگی‌های دریای عمان محسوب می‌شود.

(بجغرافیای ایران، بجغرافیای طبیعی ایران، صفحه‌های ۵۲ تا ۵۵)

## جغرافیا (۲)

## ۱۱۶- گزینه «۳»

(زهره اکتیبه)

در رابطه با پراکندگی پوشش گیاهی، هر چه ارتفاع افزایش می‌یابد، تعداد گونه‌ها، قد یا بلندی گیاهان، انبوهی و درجه رشد گیاهان و همچنین فصل رویش آن‌ها کمتر و کوتاه‌تر می‌شود. در دامنه‌های پرشیب، ضخامت خاک کمتر می‌شود و این دامنه‌ها کمتر می‌توانند آب را در خود نگه دارند.

(بجغرافیا (۲)، نواحی طبیعی، صفحه ۵۷)

## ۱۱۷- گزینه «۴»

(کنکور سراسری ۱۴۰۰)

هرچه سرعت رشد پوشش گیاهی در یک ناحیه بیشتر باشد، میزان تولید ماده آلی در آن‌جا بیشتر است. زیست‌بوم‌ها از نظر میزان تولید ترکیبات آلی و توده زیستی که از آن‌ها حاصل می‌شود، تفاوت دارند. کم‌ترین میزان تولید مواد آلی سیاره زمین در بیابان‌ها دیده می‌شود.

جنگل‌های بارانی استوایی از نظر میزان تولید ترکیبات آلی و توده زیستی، در رتبه نخست قرار دارند.

(بجغرافیا (۲)، نواحی طبیعی، صفحه ۵۷)

## ۱۱۸- گزینه «۳»

(زهره دامیار)

جغرافیای فرهنگی یکی از شاخه‌های دانش جغرافیا است. مطالعه نواحی فرهنگی از مهم‌ترین موضوعات جغرافیای فرهنگی است.

(بجغرافیا (۲)، نواحی انسانی، صفحه ۶۹)

## ۱۱۹- گزینه «۲»

(صبا صفایی)

## بررسی موارد نادرست:

- زبان ایرانی، از زیرشاخه‌های زبان هند و اروپایی است.

- مردم جنوب غربی آسیا و بعضی از مردم در شمال آفریقا با خانواده زبانی آفرو-آسیایی تکلم می‌کنند.

(بجغرافیا (۲)، نواحی انسانی، صفحه‌های ۶۹ و ۷۰)

## ۱۲۰- گزینه «۲»

(زهره دامیار)

در پدیده پخش فرهنگی شیوه‌های زندگی، رفتار و عملکردها، ارزش‌ها و مظاهر شهری در روستاها و بین روستانشینان رواج می‌یابد.

در این نوع پخش، پدیده یا نوآوری (خدمات رایانه و سوپرمارکت) از شهرها (مکان‌های بزرگ‌تر) به روستاها (مکان‌های کوچک‌تر) منتقل می‌شود.

(بجغرافیا (۲)، نواحی انسانی، صفحه‌های ۷۹ تا ۸۲)

## فلسفه دوازدهم

## ۱۲۱- گزینه «۱»

(مهم رضایی بقا)

کروی بودن برای زمین، ممکن است باشد یا نباشد، پس رابطه موضوع و محمول در قضیه اول، امکانی است. چوب نیز ممکن است به دلیل مرطوب بودن یا هر علت دیگری در مجاورت با آتش برای مدتی نسوزد و آتش نگیرد، بنابراین رابطه این موضوع و محمول نیز امکانی می‌باشد.

(فلسفه دوازدهم، بهان مکملات، صفحه‌های ۹ و ۱۰)

## ۱۲۲- گزینه «۳»

(فیروز نژادنیف - تبریز)

در ابتدا توجه به این نکته حائز اهمیت است که در قضایای وجوبی، با تغییر فعل قضیه، قضیه به یک قضیه امتناعی تبدیل خواهد شد و برعکس؛ اما در قضایایی که رابطه محمول با موضوع امکانی است با تغییر نسبت، قضیه همچنان امکانی خواهد بود. بنابراین در قضیه «وزن زنبور عسل ۵۰۰ کیلوگرم است.» از آنجایی که نسبت موضوع و محمول امکانی است، با تغییر فعل (نسبت قضیه) رابطه موضوع و محمول باز هم امکانی است.

(فلسفه دوازدهم، بهان مکملات، صفحه‌های ۹ و ۱۰)

## ۱۲۳- گزینه «۱»

(موسی سپاهی - سراوان)

اگر رابطه موضوع و محمول در قضیه‌ای، مفهوماً تساوی باشد بین موضوع و محمول رابطه وجوبی و ضروری برقرار است چون مفهوم اول عین مفهوم دوم خواهد بود و اساساً تمایزی میان آن‌ها وجود ندارد؛ مثل مفهوم «انسان» و «حیوان ناطق» که اساساً هر دو مفهوم ناظر به حقیقتی واحد در جهان خارج هستند.

**نکته:** دقت کنید که تساوی مفهومی ملاک و معیار سنجش ماست؛ چون ممکن است رابطه مصادیق دو مفهوم باهم تساوی باشد اما نسبت میان آن‌ها امکانی باشد. مثلاً نسبت میان «ساکنین تهران» و «ساکنین بزرگ‌ترین شهر ایران» از نظر مصداقی تساوی است اما قضیه «ساکنین تهران، ساکنین بزرگ‌ترین شهر ایران هستند.» یک قضیه امکانی خواهد بود.

(فلسفه دوازدهم، بهان مکملات، صفحه ۱۰)

## ۱۲۴- گزینه «۲»

(فیروز نژادنیف - تبریز)

نسبت ممتنع الوجود بالذات با ممتنع الوجود بالغیر تباین است. (رد گزینه «۱») ممکن الوجود بالذات در صورت داشتن علت، واجب الوجود بالغیر و در صورت نداشتن علت، ممتنع الوجود بالغیر خواهد بود. (تأیید گزینه «۲») و اساساً چیزی به نام ممکن الوجود بالغیر نداریم (رد گزینه «۳»). موجودات جهان به دو بخش واجب الوجود بالغیر و واجب الوجود بالذات تقسیم می‌شوند؛ پس نمی‌توان گفت هر موجودی، حتماً واجب الوجود بالغیر است و ممکن است واجب الوجود بالذات باشد. در ضمن واجب الوجود بالغیر، وجوب وجودش را از علتش می‌گیرد و در نتیجه همواره حالت امکانی خود را حفظ خواهد کرد و ذاتش هیچگاه از حالت امکانی خارج نخواهد شد. (رد گزینه «۴»)

(فلسفه دوازدهم، بهان مکملات، صفحه‌های ۱۰ تا ۱۲)

## ۱۲۵- گزینه «۲»

(مهم رضایی بقا)

اگر رابطه حقیقتی با وجود، ذاتاً ضروری باشد (واجب الوجود بالذات باشد)، چنین حقیقتی نیازی به علت برای به وجود آمدن ندارد، زیرا وجود برای او، ذاتی و ضروری است. چنین حقیقتی همواره وجود داشته است و نمی‌تواند زمانی برای به وجود آمدن آن معین کرد و بنابراین تصور عدم او مستلزم تناقض خواهد بود. (رد گزینه «۱») چنین حقیقتی هیچ‌گاه حالت امکانی نداشته است (رد گزینه «۳»). چنین موجودی واجب الوجود بالذات است، نه بالغیر. زیرا وجود او به سبب ذات خودش است، نه عاملی غیر از خودش. (رد گزینه «۴»)

(فلسفه دوازدهم، بهان مکملات، صفحه‌های ۱۰ تا ۱۲)

## ۱۲۶- گزینه «۳»

(سیا بیغرزاده صابری)

در روابط پس از وجودی ابتدا دو طرف رابطه موجود هستند و سپس رابطه برقرار می‌شود. به عبارتی رابطه قائم یا فرع بر وجود طرفین رابطه است مانند رابطه جذب یا اتکا که باید ابتدا دو طرف وجود داشته باشد، سپس جذب یا اتکا اتفاق بیفتد. اما در رابطه وجودی یا همان علیت وجود یک طرف وابسته و معلول وجود طرف دیگر است همچون رابطه سخن و سخنران که به محض وجود سخنران و اراده آن سخن اتفاق می‌افتد و اگر سخنران حرف نزند سخنی نیز وجود نخواهد داشت.

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: هر دو وجودی است.

گزینه «۲»: ترتیب صورت سؤال رعایت نشده است.

گزینه «۴»: هر دو رابطه وجودی است.

(فلسفه دوازدهم، بهان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۴ و ۱۵)

## ۱۲۷- گزینه «۱»

(علیرضا نصیری)

هم فیلسوفان مسلمان و هم دیوید هیوم و هم حتی عقل‌گرایان، منکر این نیستند که مصادیق آن‌چه علیت خوانده می‌شود، در تجربه مشاهده می‌شوند؛ مثلاً بر کسی پوشیده نیست که «طلوع خورشید» و «روشن شدن زمین» که نزد همگان از مصادیق علیت به حساب می‌آید، با حواس انسان مشاهده می‌شود و کسی از فلاسفه آن‌چنان بر سر مصادیق این اصل اختلافی ندارد، بلکه اختلاف بر سر اصل و ریشه و ماهیت چیزیست که علیت خوانده می‌شود.

این سخن که «علیت در تمامی حالات ذهن در آن حضور دارد.» به همین معنی است که باید اصلی فطری باشد و از قبل در ذهن حضور داشته باشد و بنابراین مورد تأیید عقل‌گرایان و مورد انکار فیلسوفان مسلمان است.

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۲»: یک فیلسوف تجربه‌گرا چون حس و تجربه را تنها راه حصول شناخت می‌داند و تجربه نیز از اساس به استقرا گره خورده و استقرا نیز هیچگاه ضرورت را اثبات نمی‌کند، بنابراین نخواهد توانست که ضرورت هیچ اصلی را اثبات کند و بنابراین مورد اول این گزینه، محل اختلاف هیوم و فیلسوفان اسلامی است - این که برای علیت نمی‌توان برهان عقلی اقامه کرد به دیدگاه عقل‌گرایان منطبق است اما فیلسوفان مسلمان با آن مخالفاند.

گزینه «۳»: این که اصل علیت حسی و تجربی نیست و به وسیله حواس اثبات نمی‌شود هم مورد قبول هیوم و هم فیلسوفان اسلامی است. - این که اصل علیت مقدمه هر آموزش و تجربه‌ای است هم مورد قبول دکارت و فیلسوفان عقل‌گرای دیگر و هم سنخ او و هم مورد قبول عموم فیلسوفان مسلمان است.



(فیروز نژادنیف - تبریز)

### ۱۳۲- گزینه ۳»

در گزینه ۳» همه موارد کلی هستند و در نتیجه این گزینه جواب تست خواهد بود.

#### بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» به ترتیب: جزئی - کلی - کلی - جزئی

گزینه ۲» به ترتیب: کلی - کلی - جزئی - جزئی

گزینه ۴» به ترتیب: کلی - کلی - جزئی - کلی

(منطق، مفهوم و مصداق، صفحه‌های ۲۰ و ۲۱)

(پرگل رهیمی)

### ۱۳۳- گزینه ۳»

مفهوم کلی می‌تواند افراد و مصادیق متعدد داشته باشد؛ نه این که حتماً دارای مصادیق متعدد در خارج است. بنابراین مصادیق متعدد برای یک مفهوم کلی، مفروض (قابل فرض / فرض شده) است.

**تکلیف:** ممکن است یک مفهوم کلی داشته باشیم که هیچ مصداق خارجی نداشته باشد یا فقط یک مصداق در خارج داشته باشد.

(منطق، مفهوم و مصداق، صفحه‌های ۲۰ و ۲۱)

(مهمد رضایی‌نقا)

### ۱۳۴- گزینه ۲»

مفاهیم کلی غیرآسیایی و ایرانی، چون هیچ مصداق مشترکی ندارند، با یکدیگر نسبت تباین دارند.

مفاهیم کلی سفید و غیرسنگ، هم مصادیق مشترک دارند و هم مصادیق متفاوت؛ در نتیجه با یکدیگر نسبت عموم و خصوص من وجه خواهند داشت. مفاهیم کلی غیرآسیایی و غیرایرانی، با یکدیگر نسبت عموم و خصوص مطلق دارند، زیرا هر غیرآسیایی، مصداقی از غیرایرانی نیز هست.

مفاهیم کلی غیرسفید و غیرسنگ با یکدیگر نسبت عموم و خصوص من وجه دارند، زیرا هم مصادیق مشترک دارند و هم مصادیق متفاوت.

(منطق، مفهوم و مصداق، صفحه‌های ۲۱ تا ۲۳)

(پرگل رهیمی)

### ۱۳۵- گزینه ۲»

بین دو مفهوم کلی «یکتاپرست و مسلمان»، رابطه عموم و خصوص مطلق برقرار است. زیرا مفهوم یکتاپرست چیزی فراتر از مسلمان است و افراد خارج از اسلام نیز می‌توانند یکتاپرست باشند (همچون مسیحی، یهودی، زرتشتی...) اما هر مسلمانی الزاماً باید یکتاپرست باشد. بنابراین رابطه این دو مفهوم همچون رابطه مفاهیم عشق و احساس، عموم و خصوص مطلق است. (عشق نوعی احساس است.)

#### بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» تباین

گزینه ۳» عموم و خصوص من وجه

گزینه ۴» تباین

(منطق، مفهوم و مصداق، صفحه‌های ۲۱ تا ۲۳)

(علیرضا نصیری)

### ۱۳۶- گزینه ۱»

نسبت‌های چهارگانه و در نتیجه، رابطه تساوی، صرفاً میان مصادیق دو مفهوم کلی برقرار است و از خود آن مفاهیم اخبار نمی‌کند. یعنی با دانستن این که مصادیق دو مفهوم با هم دیگر رابطه‌ی تساوی دارند درباره خود آن مفاهیم نمی‌توان نظر داد. مثلاً دو مفهوم «حشرات» و «پرشماترین رده»

گزینه ۴» مورد اول این سؤال فقط مورد قبول دیوید هیوم است و حتی سایر تجربه‌گرایان اولیه نیز با آن موافق نیستند، چه رسد به فیلسوفان اسلامی! - از نظر فیلسوفان مسلمان درک انسان از علیت - و هر مفهوم دیگری - فطری نیست.

(فلسفه دوازدهم، پیمان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۶ تا ۱۸)

### ۱۲۸- گزینه ۱»

دکارت درک علیت را از طریق تعقل نمی‌دانست بلکه آن را از معرفت‌های ذاتی و فطری عقل می‌دانست که بدون نیاز به تعقل فهمیده می‌شود. فیلسوفان تجربه‌گرا هیچ اصلی را مبتنی بر تعقل محض نمی‌پذیرفتند.

#### بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲» این دیدگاه مشترک بین فیلسوفان مسلمان، هیوم و دکارت است.

گزینه ۳» فیلسوفان مسلمان نمی‌گویند با استدلال صرف نمی‌توان مصادیق علیت را شناخت بلکه مصادیق این رابطه در عالم طبیعت این‌گونه‌اند.

گزینه ۴» این دیدگاه را دکارت هم قبول دارد.

(فلسفه دوازدهم، پیمان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۵ تا ۱۸)

(علیرضا نصیری)

### ۱۲۹- گزینه ۳»

مصراع اول این بیت به این نکته اشاره می‌کند که اگر عملی مرتکب شده‌ای باید در انتظار عواقب آن نیز باشی و هر عملی مکافات و نتایج خواهد داشت و این به نوعی بیان همان اصل ضرورت علی و معلولی است که بیان می‌دارد بین علت و معلول آن رابطه‌ای ضروری و حتمی برقرار است و هر علتی معلول خود را بلافاصله در پی دارد. مصراع دوم نیز در پی بیان اصل سنخیت است و می‌گوید هر معلولی، مانند جو، علت خاص و هم‌سنخ خود را می‌خواهد و گندم از گندم حاصل می‌شود و جو نیز از جو به دست می‌آید.

(فلسفه دوازدهم، پیمان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۸ تا ۲۰)

(مهمد سوریان)

### ۱۳۰- گزینه ۲»

بدون پذیرش اصل علیت نمی‌توان ارتباطی بین امور عالم و منشأ آن‌ها برقرار کرد (رد گزینه ۳). از طرفی بدون پذیرش اصل سنخیت میان علت و معلول، نمی‌توان یک علت خاص را عامل یک معلول مشخص دانست (رد گزینه ۴). اما بدون اصل وجوب علی و معلولی، اگرچه نمی‌توان حتمیت ارتباط بین دارو و درمان را پذیرفت ولی می‌توان پذیرفت که در یک مورد خاص، یک داروی خاص، عامل درمان یک بیماری بوده است؛ هرچند این تأثیر قطعی نیست و ممکن است دفعات بعدی تکرار نشود (رد گزینه ۱).

(فلسفه دوازدهم، پیمان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۸ تا ۲۰)

#### منطق

(فرهاد قاسمی‌نژاد)

### ۱۳۱- گزینه ۱»

مفهوم جزئی مانند مفهوم کلی ممکن است هیچ مصداق خارجی نداشته باشد؛ مانند رستم شاهنامه. مثال برای مفهوم کلی: ققنوس

(منطق، مفهوم و مصداق، صفحه‌های ۲۰ و ۲۱)





(عمیر سوریان)

**۱۳۹- گزینه «۴»**

نسبت‌های چهارگانه بین مفاهیم کلی تعریف شده است، ولی «داربوش» و «رستم» مفهوم جزئی هستند (رد گزینه‌های ۱ و ۲). اما همه مفاهیم گزینه‌های ۳ و ۴ کلی هستند. «شاه صادرکننده فرمان قتل امیرکبیر» هم شاهزاده قاجاری بود و هم شاه قاجاری. بنابراین خاص‌تر از هر دو مفهوم است، ولی در نمودار، یک مفهوم خاص‌تر از یک مفهوم دیگر و متباین با مفهوم سوم می‌باشد (رد گزینه ۳). «معشوقه فرهاد کوه‌کن»، «زنی که نامش شیرین است» بود، ولی هر «زنی که نامش شیرین است» «معشوقه فرهاد کوه‌کن» نیست. پس رابطه این دو مفهوم عموم و خصوص مطلق است. از طرفی «بعضی زنان شیرین‌نام، داوطلب کنکور انسانی‌اند و بعضی نیستند و بعضی داوطلبان کنکور انسانی هم نامشان شیرین نیست»، پس رابطه این دو مفهوم عموم و خصوص من‌وجه است. همچنین معشوقه فرهاد کوه‌کن، داوطلب کنکور نبود زیرا در آن زمان کنکور وجود نداشت. پس رابطه معشوقه فرهاد با داوطلب کنکور انسانی هم تباین است.

توجه: «فرهاد کوه‌کن» اسم خاص است و مصداق مشخصی دارد و معشوقه فرهاد، با وجود اینکه مفهومی کلی است، ولی فقط یک مصداق واقعی دارد و نمی‌توان گفت هر کس معشوقه مردی است که نامش فرهاد است، مصداق این مفهوم است.

(منطق، مفهومی و مصداق، صفحه‌های ۲۱ تا ۲۳)

(سبا پیغرزاده صابری)

**۱۴۰- گزینه «۱»**

با توجه به قضایای ذکر شده در صورت سؤال متوجه می‌شویم که بین دو مفهوم الف و ب رابطه تباین برقرار است، چراکه هیچ الف ب نیست و هیچ ب الف نیست. حال رابطه بین نقیض آن‌ها یعنی غیر الف یا غیر ب در مثال‌های مختلف یا تباین خواهد بود یا عموم و خصوص من‌وجه مثال: اگر الف و ب دو مفهوم سنگ و انسان باشند رابطه بین غیر سنگ و غیر انسان عموم و خصوص من‌وجه خواهد بود. در مثالی دیگر اگر الف و ب دو مفهوم زوج و فرد باشد، رابطه بین غیرزوج و غیرفرد نیز تباین خواهد بود.

**نکته مهم درسی:**

بر اساس قاعده منطقی اگر رابطه بین دو مفهوم تباین باشد، رابطه بین نقیض آن دو، تباین یا عموم و خصوص من‌وجه خواهد بود.

(منطق، مفهومی و مصداق، صفحه‌های ۲۱ تا ۲۳)

**فلسفه یازدهم**

(فرهاد قاسمی نژاد)

**۱۴۱- گزینه «۳»**

برخی تمدن‌ها آن قدر قدیمی‌اند که در اثر گذر زمان و آمد و شد حوادث، آثار تمدنی آن‌ها از بین رفته است و بنابراین با توجه به آثار موجود کنونی نمی‌توان به درستی در مورد آنان حکم کرد.

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه ۲۹)

جانوری زمین» با آن که تساوی دارند، اما هیچ نسبت مفهومی‌ای میان‌شان برقرار نیست؛ به این معنا که هیچ یک از این دو مفهوم مندرج در دیگری نیستند (رد گزینه ۴) یا با هم تساوی مفهومی ندارند و به یک مفهوم واحد دلالت ندارند و هیچ‌کدام جزء دیگری نیستند. (رد گزینه‌های ۲ و ۳) بنابراین می‌توان گفت که ممکن است میان دو مفهوم که مصادیق مساوی دارند، هیچ رابطه مفهومی برقرار نباشد.

(منطق، مفهومی و مصداق، صفحه‌های ۲۱ تا ۲۳)

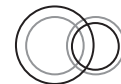
**۱۳۷- گزینه «۳»**

(عمیر سوریان)

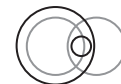
با کشیدن نمودار حالات مختلف را تشخیص می‌دهیم (دایره‌های سمت چپ، A و دایره‌های سمت راست، B هستند و دایره دربرگیرنده A، C و دایره درون B، D است):



تباین



عموم و خصوص من‌وجه



عموم و خصوص مطلق

حالت تساوی ممکن نیست، زیرا مفهوم C شامل آن دسته از مصادیق A که درون B نیستند هم می‌شود ولی D که درون B است حتماً فاقد آن مصادیق است.

(منطق، مفهومی و مصداق، صفحه‌های ۲۱ تا ۲۳)

**۱۳۸- گزینه «۳»**

(علیرضا نصیری)

می‌دانیم که نسبت‌های چهارگانه میان مصادیق دو مفهوم کلی برقرار است نه جزئی (رد گزینه ۱) و عموم و خصوص مطلق به نسبتی گفته می‌شود که یک مفهوم دارای تمام مصادیق خارجی مفهوم دیگری باشد (رد گزینه ۲) البته از آنجایی که می‌توان در ذهن مصادیقی فرضی برای یک مفهوم در نظر گرفت که مفهوم دیگری شامل آن نباشد، بنابراین مصادیق فرضی ملاک ما در تشخیص نسبت‌های چهارگانه نیستند. مثلاً دو مفهوم «الماس تراش خورده» و «گران‌قیمت» با هم عموم و خصوص مطلق دارند چون هر الماس تراش خورده‌ای در عالم خارج گران است ولی هر چیز گرانی الماس تراش خورده نیست. حال می‌توان در ذهن نوعی الماس تراش خورده را تصور کرد که بسیار ارزان قیمت باشد؛ اما بر این اساس نمی‌توان گفت که رابطه‌ی این دو عموم و خصوص من‌وجه است چون در مصادیق ذهنی با هم مغایرند. (رد گزینه‌ی ۴) اما اگر یکی از دو مفهوم، مفهوماً جزء دیگری باشد - مانند ناطق که جزء مفهومی انسان است - در آن صورت این دو مفهوم با هم حتماً عموم و خصوص مطلق خواهند داشت. (تأیید گزینه ۳)

(منطق، مفهومی و مصداق، صفحه‌های ۲۰ تا ۲۶)



## ۱۴۲- گزینه ۴»

(علیرضا نصیری)

درست است که به دلیل کمبود اطلاعات نمی‌توانیم آغازی دقیق و مطابق با واقع برای شروع و آغاز تفکر فلسفی تعیین کنیم، اما می‌توان با توجه به همین اطلاعاتی که در دست داریم گزارشی اجمالی از دورترین اندیشه‌های فلسفی ارائه کنیم.

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه ۱» این گزینه با توجه به متن کتاب درسی درست است؛ هرچایی تمدنی شکل گرفته باشد حتماً افرادی بوده‌اند که در مورد مسائل فلسفی اندیشه کنند.

گزینه ۲» با توجه به این که تفکر فلسفی در تمامی تمدن‌ها وجود داشته پس حتماً در تمدن‌های دیگر نیز کسانی در تلاش بوده‌اند که به پاسخی درست برای سؤالات بنیادین برسند.

گزینه ۳» اوپانیشادها که شامل متون هندوست و گاتاها که سروده‌های زرتشت می‌باشد، آثاری هستند که احیاناً در آنان به مسائل فلسفی نیز پرداخته شده‌است و حاکی از وجود تفکر فلسفی در آن تمدن‌ها می‌باشد.

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه‌های ۲۹ و ۳۰)

## ۱۴۳- گزینه ۳»

(سبا بعفرزاده صابری)

در اوپانیشادها آمده باید «خود را نگاه کرد به خود گوش کرد به خود اندیشید و در توجه به خود غرق شد. با نگاه کردن، گوش دادن، اندیشیدن و واقعیت دادن به خود است که هرچه که هست شناخته می‌شود». این جمله بیان می‌کند که اولین گام در راه کسب معرفت خودشناسی است. انسان از طریق خودشناسی به کرامت نفس و عظمت خلقت بزرگ الهی و اهمیت روح آدمی که پرتویی از انوار الهی است پی می‌برد و از همین راه خالق خویش را شناخته و مسیر عبودیتش را طی می‌کند، لذا این جمله اوپانیشادها حدیثی از حضرت امام علی علیه السلام را به ذهن متبادر می‌کند که: «من عرف نفسه فقد عرف ربه: هرکسی که خود را بشناسد خدای خود را می‌شناسد».

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه ۱» خود را از خدا جدا نمی‌کند، بلکه خدانشناسی را در گرو خودشناسی می‌داند.

گزینه ۲» لاتوتسه در مفهوم تائو ویژگی‌های خدا را می‌شمارد نه خود را.

گزینه ۴» ارتباطی با گرایش‌های عالی انسانی ندارد.

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه ۳۰)

## ۱۴۴- گزینه ۴»

(پرگل رحیمی)

از تالس هیچ نوشته‌ای باقی نمانده است و از روی نوشته‌های فیلسوفان بعدی برخی از افکار او را به دست آورده‌اند.

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه ۱» فیثاغورس برای نخستین بار واژه فلسفه را به کار برد، اما کسی که آن را بر سر زبان‌ها انداخت سقراط بود.

گزینه ۲» فیثاغورس بنیان‌گذار ریاضی و هندسه است، اما نجوم و حساب از قبل در یونان وجود داشته است.

گزینه ۳» قسمت دوم گزینه صحیح است، اما دلیل اینکه تالس اصل هر چیزی را آب می‌داند این است که او می‌دید که آب در درجات بالا بخار می‌شود و در درجات بسیار پایین منجمد و سخت می‌گردد... (نظری به کاربرده شده در گزینه ۳» مربوط به هراکلیتوس است).

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه‌های ۳۰ تا ۳۲)

## ۱۴۵- گزینه ۳»

(مهمر آقاصالح)

تالس معتقد بود که آب اصل و اساس همه چیز است و همه چیز از آب به وجود آمده و دلیل آن را این می‌دانست که آب در درجات پایین منجمد می‌شود و در حرارت بالا تبخیر می‌شود و در نتیجه این دگرگونی و این حرکات آب باعث می‌شود که ماده‌المواد تشکیل‌دهنده جهان باشد. همین نظر در اندیشه‌های هراکلیتوس به این شکل تغییر یافت که همه چیز اساساً در حرکت و دگرگونی است و همین دگرگونی جهان را می‌سازد و تشکیل می‌دهد و بنابراین می‌تواند هراکلیتوس را در ادامه خط فکری تالس دانست.

**رد سایر گزینه‌ها:**

گزینه ۱» فیثاغورس ریاضی را با فلسفه و عرفان درجه آمیخت و یک دستگاه فلسفی عمیق بنیان نهاد.

گزینه ۲» سایر اندیشمندان نیز به مبدأ تغییر و دگرگونی توجه کرده‌اند.

گزینه ۴» نخستین مجموعه‌هایی که با «زبان» فلسفی یا غلبه فلسفه نگاه‌شسته شده‌اند از یونان به یادگار مانده. اما آثاری که حاوی تفکر فلسفی است مانند اوپانیشادها یا گاتاها مربوط به تمدن‌های قبل از یونان باستان هستند.

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه‌های ۲۹ تا ۳۳)

## ۱۴۶- گزینه ۴»

(علیرضا نصیری)

پارمنیدس ایائی که یکی از فیلسوفان پیشاسقراطی بود، و او را بنیان‌گذار هستی‌شناسی می‌دانند، بر این عقیده بود که هیچ حرکت و دگرگونی و همچنین هیچ کثرتی در جهان خارج وجود ندارد و آن چه به عنوان حرکت و کثرت دیده می‌شود، وهمی بیش نیست؛ بنابراین کسی که چنین عقیده‌ای را دارد از اساس با دیدگاه تالس و هر دیدگاهی شبیه به آن مخالف خواهد بود. چون نظریات این گونه متفکران مبتنی بر توجیه و تبیین تکررات عالم هستی و توجیه حرکات و تغییرهای آن است و اگر کسی از اساس معتقد به چنین کثرتی و چنین حرکت‌هایی نباشد از مبنا با این نظریات مخالف خواهد بود.

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه‌های ۳۰ تا ۳۳)

## ۱۴۷- گزینه ۴»

(موسی سپاهی - سروان)

پارمنیدس برای نخستین بار به مفهوم بودن و شدن که از مفاهیم اصلی فلسفه هستند توجه دقیق کرده و تفاوت آن دو را ذکر کرده است. بودن همان وجود و شدن همان حرکت است.

پارمنیدس هستی (وجود) را یک امر واحد ثابت می‌داند (رد گزینه‌های ۱ و ۲) که حرکت و شدن ندارد او می‌گفت در جهان واقع نیستی راه ندارد (رد گزینه ۳ و تأیید گزینه ۴)

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه ۳۲)

## ۱۴۸- گزینه ۳»

(مهمر آقاصالح)

نظریات اندیشمندان ایونیا (نه آتن) سبب تبدیل شدن آتن به مرکز نظریات گوناگون شد که بی‌اعتمادی مردم آن شهر به دانش و اندیشه را به دنبال داشت. **تکتن:** گزینه‌های ۲ و ۴ خودشان معلول بی‌اعتمادی مردم آتن به اندیشه هستند.

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه ۳۴)

## ۱۴۹- گزینه «۴»

(مفهم رضایی بقا)

آرا و نظریات گوناگون و غالباً متضادی که اندیشمندان یونان باستان عرضه داشتند، سبب شد تا نوعی تشویش و نگرانی بر مردم آن روزگار غالب شود و بذریعۀ اعتمادی نسبت به دانش و اندیشه در ذهن ایشان پراکنده گردد. این آشفتگی فکری (علت) به ظهور دانشمندانی منجر گردید که مَنادِ بی‌اعتباری علم و اندیشه شدند. (معلول)

(فلسفۀ یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه ۳۳۴)

## ۱۵۰- گزینه «۱»

(پرگل رحیمی)

سوفیست‌ها اساساً حقیقت را انکار می‌کردند و به دنبال آن نبودند.

(فلسفۀ یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه ۳۳۴)

## اقتصاد

## ۱۵۱- گزینه «۳»

(آفرین ساپری)

- وقتی تقاضای مصرف‌کنندگان برای گوشت قرمز کم می‌شود، در مقابل تقاضا و مصرف برای گوشت سفید بیشتر خواهد شد. در نتیجه، نقطه تولید شرکت در طول منحنی مرز امکانات تولید جابه‌جا می‌شود و به نقطه‌ای در سمت چپ و بالای منحنی که در آن تولید گوشت سفید بیشتر است، جابه‌جا می‌شود.

- تعدیل کارگران باعث کاهش منابع تولید شرکت می‌شود. در نتیجه منحنی مرز امکانات تولید، به سمت چپ و داخل انتقال خواهد یافت.

- اجتناب از خرید گوشت سفید موجب می‌شود کارخانه بر تولید بیشتر گوشت قرمز متمرکز شود. در نتیجه نقطه تولید شرکت در طول منحنی مرز امکانات تولید جابه‌جا می‌شود و به نقطه‌ای در سمت راست و پایین منحنی که در آن تولید گوشت قرمز بیشتر است، منتقل می‌شود.

- اختراعات و فناوری‌ها موجب افزایش تولید خواهند شد. افزایش حجم ماهی، تولید گوشت سفید را بیشتر می‌کند. در نتیجه منحنی مرز امکانات تولید، به سمت راست و خارج انتقال خواهد یافت.

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۱ و ۳۲)

## ۱۵۲- گزینه «۲»

(آفرین ساپری)

الف) ابتدا باید منفعت خالص هر رایانه را محاسبه کنیم:

هزینه - منافع = منفعت خالص

میلیون تومان  $30 = 60 - 30 =$  منفعت خالص رایانه A

میلیون تومان  $32 = 65 - 33 =$  منفعت خالص رایانه B

میلیون تومان  $29 = 63 - 34 =$  منفعت خالص رایانه C

میلیون تومان  $25 = 61 - 36 =$  منفعت خالص رایانه D

با محاسبه منفعت خالص، مشاهده می‌شود که منفعت خالص رایانه B بیشتر از سایر رایانه‌هاست و لذا این رایانه ارزش خرید بالاتری دارد. (ب) هزینه فرصت هر انتخاب ارزش بیشترین گزینه بعدی است که شما آن را هنگام انتخاب از دست می‌دهید. بعد از رایانه B، رایانه A بیشترین منفعت خالص را دارد. بنابراین آقای کریمی با انتخاب رایانه B، ۳۰ میلیون تومان منفعت خالص حاصل از رایانه A را از دست می‌دهد که هزینه فرصت انتخاب او است.

(اقتصاد، اصول انتخاب درست، صفحه‌های ۲۵، ۲۶ و ۲۹)

## ۱۵۳- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های)

الف) غلط است. در تصمیم‌گیری‌های منطقی، افراد هزینه‌ها و منافع گزینه‌های مختلف را با هم مقایسه و بهترین آن‌ها را انتخاب می‌کنند. (ب) غلط است. برخی از اقتصاددانان علم اقتصاد را علم انتخاب می‌دانند. (به دلیل مهم بودن مسئله انتخاب) (پ) درست است. (ت) درست است.

(اقتصاد، اصول انتخاب درست، صفحه‌های ۲۴ و ۲۹)

## ۱۵۴- گزینه «۲»

(آفرین ساپری)

- خرید صرفاً به دلیل فروش ویژه: اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری - قرض گرفتن از دوست خود برای تأمین هزینه‌های مصرف فعلی: بی‌صبری زیاد - خوردن کامل غذایی که آن را دوست ندارید، صرفاً به دلیل اینکه بابت آن پول پرداخت شده: عدم توجه به هزینه‌های هدررفته

(اقتصاد، اصول انتخاب درست، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

## ۱۵۵- گزینه «۲»

(مهوری ضیائی)

هزینه فرصت، بیانگر چیزی است که از آن صرف‌نظر می‌کنیم. بعضی از مدارس در گذشته ناهار رایگان به دانش‌آموزان می‌دادند. ناهاری که حتی اگر برای دانش‌آموزان رایگان باشد، برای جامعه رایگان نیست. تولید غذا به منابع نیاز دارد و از این منابع می‌توان برای تولید چیزهای دیگری استفاده کرد. بنابراین برای داشتن «ناهار رایگان» باید بپذیریم که از بعضی کالاها یا خدمات دیگر کمتر داشته باشیم. به عنوان نمونه با اختصاص منابع به تولید غذا، سرمایه برای تجهیز مدارس به فناوری‌های نوین کاهش می‌یابد.

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه ۳۷)



ب) در نقطه (الف) می‌توانیم ۲ واحد از کالای A و ۶ واحد از کالای B را خریداری کنیم.

در نقطه (ب) می‌توانیم ۳ واحد از کالای A و ۴ واحد از کالای B را خریداری کنیم.

بنابراین گزینه «۴» نادرست است. برای حرکت از نقطه (الف) به (ب) باید از خرید دو واحد کالای B صرف‌نظر کنیم تا بتوانیم یک واحد بیشتر از کالای A خریداری کنیم.

(اقتصاد، اصول انتخاب درست، صفحه ۲۸)

۱۵۹- گزینه «۳» (سارا شریفی)

هزار تومان  $3 \times 500 \times 12 = 18,000$  = حقوق سالانه تمامی کارگران

هزار تومان  $\frac{1}{10} \times 18,000 = 1,800$  = هزینه استهلاک سالانه

+ هزینه خرید مواد اولیه مورد نیاز = هزینه‌های مستقیم

هزینه استهلاک سالانه + حقوق سالانه تمامی کارگران

هزار تومان  $300 + 18,000 + 1,800 = 20,100$  = هزینه‌های مستقیم

هزینه‌های مستقیم - درآمد = سود حسابداری

هزار تومان  $50,000 - 20,100 = 29,900$  = سود حسابداری

ارزش‌مندی سالانه زمین در صورت اجاره داده شدن

هزار تومان  $200 \times 12 = 2,400$  =

ارزش‌مندی سالانه تراکتور در صورت اجاره داده شدن

هزار تومان  $50 \times 12 = 600$  =

هزار تومان  $2,400 + 600 = 3,000$  = هزینه‌های غیرمستقیم

مجموع هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم - درآمد = سود اقتصادی

هزار تومان  $26,900 = 50,000 - (20,100 + 3,000)$  = سود اقتصادی

(اقتصاد، اصول انتخاب درست، صفحه ۳۳)

۱۶۰- گزینه «۲» (سارا شریفی)

در نقطه B کارخانه می‌تواند ۵۰۰ عدد چراغ‌خواب و ۳۰۰ عدد لوستر تولید کند. در نقطه C کارخانه می‌تواند ۲۰۰ عدد چراغ‌خواب و ۵۲۰ عدد لوستر تولید کند. کارخانه در حال حاضر در نقطه B قرار دارد و می‌خواهد به نقطه C منتقل شود، هزینه فرصت این انتقال ۳۰۰ عدد چراغ‌خواب است که از تولید آن صرف‌نظر شده است.

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۷ و ۳۸)

۱۵۶- گزینه «۳»

(آفرین ساپری)

الف) اگر شرکت همه منابع را به تولید یخچال اختصاص دهد می‌تواند ۶ دستگاه یخچال تولید کند و اگر همه منابع را صرف تولید تلویزیون کند، ۱۲ دستگاه تولید خواهد کرد، بنابراین:

میلیون تومان  $6 \times 20 = 120$  = درآمد حاصل از تولید یخچال

میلیون تومان  $12 \times 12 = 144$  = درآمد حاصل از تولید تلویزیون

در صورتی که شرکت بخواهد همه منابع را به تولید یک کالا اختصاص دهد، با تولید تلویزیون درآمد بیشتری خواهد داشت.

ب) در نقطه (الف) شرکت ۸ دستگاه تلویزیون و ۳ دستگاه یخچال تولید می‌کند و تولید در این نقطه ناکاراست زیرا شرکت می‌تواند تولید حداقل یک کالا را افزایش دهد بدون اینکه تولید کالای دیگر کاهش یابد. شرکت می‌تواند با افزایش تولید تلویزیون به میزان ۲ دستگاه، به نقطه (ب) (۱۰ دستگاه تلویزیون و ۳ دستگاه یخچال) یا با افزایش تولید یخچال به میزان ۲ دستگاه به نقطه (ج) (تولید ۸ دستگاه تلویزیون و ۵ دستگاه یخچال) برسد.

ج) تولید در نقطه (د) که خارج از مرز امکانات تولید است، با توجه به منابع فعلی غیرقابل دستیابی است. بنابراین نمی‌توانیم هزینه فرصت آن را محاسبه کنیم.

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۶ تا ۳۰)

۱۵۷- گزینه «۴»

(مهرداد ضیائی)

تولید در نقاط زیر مرز امکانات تولید، ناکاراست. هر نقطه در زیر مرز امکانات تولید، نشان دهنده این است که اقتصاد از بیشترین منابع استفاده نکرده است؛ زیرا حداقل مقدار بیشتری از یک کالا می‌توانست تولید کند، بدون اینکه کالاهای دیگر کاهش یافته یا حذف گردند.

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۸ تا ۴۰)

۱۵۸- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌های)

الف) هر نقطه بر روی نمودار خط بودجه، نشان‌دهنده مقدار کالای A و کالای B است که فرد می‌تواند بخرد.

در نقطه «ب» می‌توان ۳ عدد کالای A و ۴ عدد کالای B خرید، در نتیجه خواهیم داشت:

$6,000 + 4,000 = (3 \times 2,000) + (4 \times 1,000)$  = بودجه فرد

هزار تومان ۱۰ = تومان ۱۰,۰۰۰ =